

מערכות שריון

עשור לקדש

חשון תשכ"ז • אוקטובר 1966

חוברת 16-17

מערכות שריון

תוכן הענינים :

- פרקי "קדש" :
 אלה קרבות השריון ב"קדש"
 3 מאת מרדכי ברקאי
 24 "עשור לקדש" בתמונות
 על ההתעצמות ערב "קדש"
 41 נתן אלטרמן
 43 חוויות לוחמים

- ביטול מעטה החשכה
 46 מאת קפט' אדוארד א. יאנג
 מה יהיה כבודו של טנק העתיד
 49 מאת קפט' ג.וו. בלאודורון
 52 מהנעשה בגיים

יחד לשריון בלטרון
 מרכז מידע
 סימון:
 2
 16-17
 471/2
 מס' פריט:

- קצין עריכה — רב-סרן מאיר אייזנבלט
 עוזר קצין עריכה — ממו"ק שאול אברמסקי
 עריכה גרפית ורישומים — אביגיל ויצחק יורש

מערכות בית הוצאה של צבא הגנה לישראל

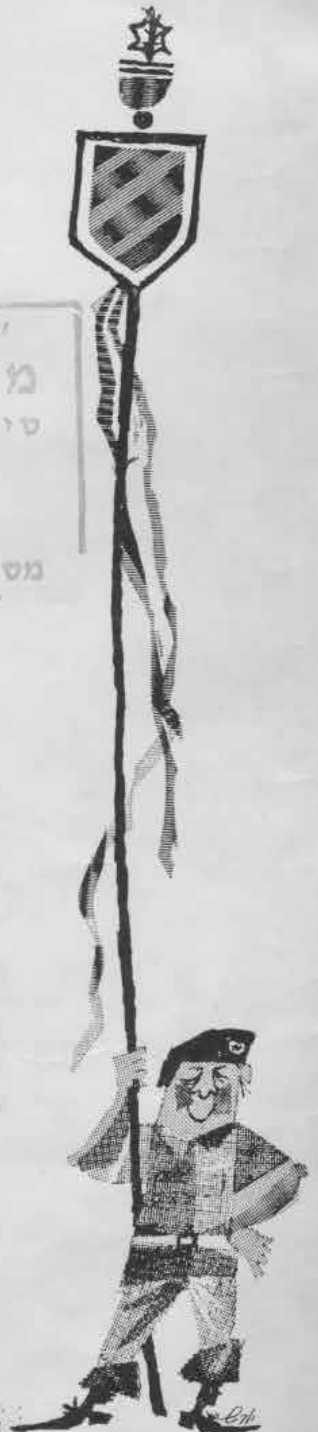
העורך הראשי: אל"מ אלעזר גלילי
 סגן העורך הראשי: סא"ל גרשון ריבלין
 מערכת: מרים דרורי
 צות המערכת: סגן שמואל בולוצקי
 שרגא גפני
 אסתר גולדברשט
 "מערכות": העורך סא"ל צבי סיני
 "מערכות-חימוש": קצין-עריכה רב-סרן יעקב להט
 "מערכות-הפלס": קצין-עריכה רב-סרן ברוך ספיר
 "מערכות-ים": קצין-עריכה סרן אלי שחף

המערכת והמנהלה: הקריה — ת"א, רח' ג' מס. 1 טל. 692237

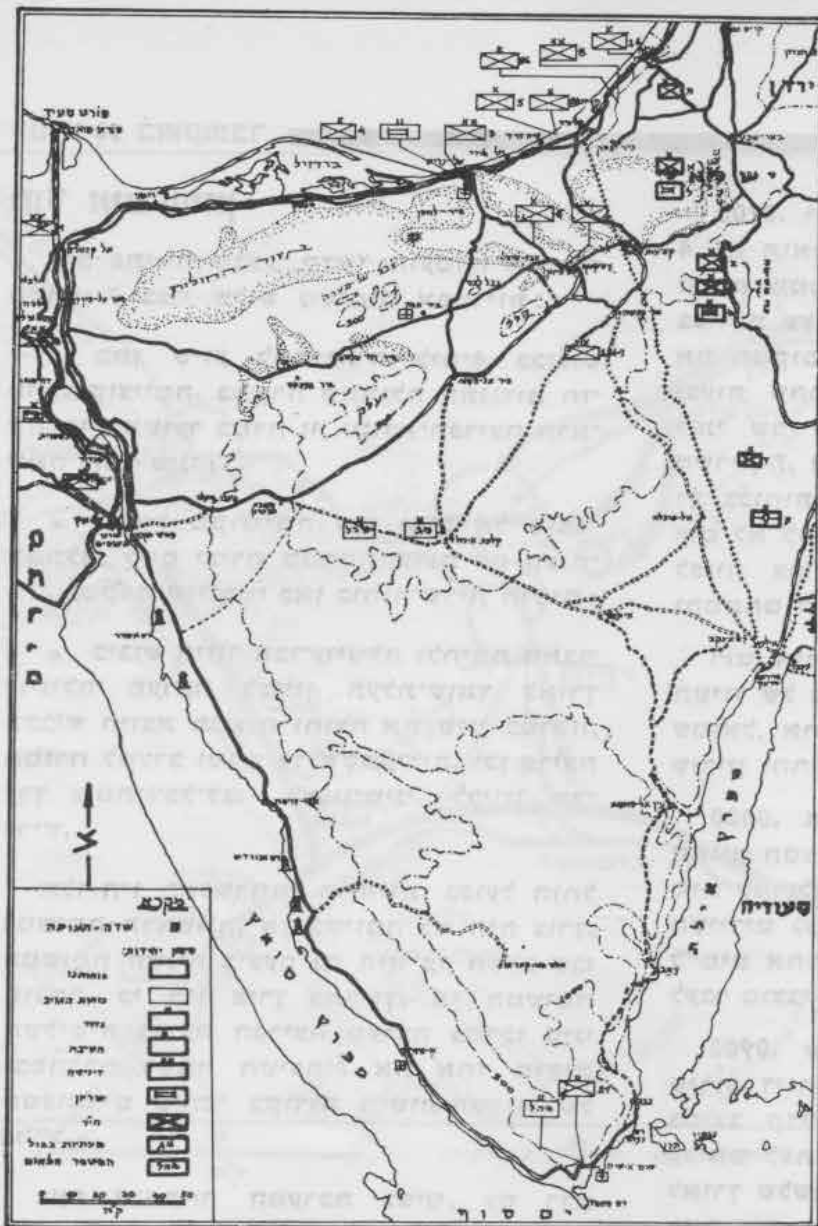
הודפס באמצעות משרד הבטחון — ההוצאה לאור
 "הדפוס החדש" בע"מ

חברת מס' 16'17 - חשון תשכ"ז - אוקטובר 1966

הדפים הבאים הם ניסוי בהפרדת צבעים - צבעי הירוק והשחור של קרבות השריון בסיני מקשת הצבעים הגדולה של עלילות צה"ל כולו במערכה.

זהו ניסיון לספר בקשר רצוף את עלילות הקרב העיקריות של השריון ב"קדש" - לפי השלבים. לפי הגזרות ולפי העוצבות והיחידות.

הדברים מסופרים בהיסגר מעגל-עתים של עשר-שנים, הלו-חמים הסדירים וסגל הפיקוד הזוטר של ימיה הקרבות - במילואים הם זה המכבד; דרגה הפיקוד הבינוני היה לדרגה הפיקוד הבכיר והדרג הבכיר של אז פינה מקומו ושוב אינו בצה"ל.

אבל הזכרונות קיימים בכל הדרגים. והם מגובשים וצלולים, בדוקים וסדורים היום יותר משהיו אי פעם. דבר לא נשכח, פרט לא נעדר.

אולי משום תחושה, אשר אז בודאי עוד היתה בלתי מודעת. אבל רוחה בכל הגיס: מערכת סיני - זו הזדמנות גדולה שניתנה, ומוצתה עלידי השריון עד תום. ביצועי שבוע הימים, לפני עשר שנים, הם שהוציאו את השריון מן השטח המוצל ורכי שו לו מעמד בכיר, חדש לחלוטין, בסדרה הכוחות של צה"ל.

אלה קרבות השריון ב"קדש"

מרדכי ברקאי

מול אוס-שיחן

ערב פתיחת מבצע „קדש“ הועמדה חטיבת-השריון-7 בפני שלוש משימות אפשריות:

* מתן סיוע לחטיבת-הרגלים-4 בכיבוש מרחב-קוציימה, במקרה שתתגלה התנגדות חזקה מן המשוער בגזרה זו, נקודת-הפריצה הראשונה לתוך סיני;

* תנועה מקוציימה דרך נחיל אל מיצר-המתלה, לשם יצירת מגע-התחברות עם הצנחנים, במקרה שידרשו כאן כוחות-שריון חזקים;

* כיבוש איזור אבו-עויגילה ולחימה מאבד-עויגילה מערבה לכיוון תעלת-סואץ לאורך הכביש היוצא מניצנה וחוצה את סיני במרכזו, ממזרח למערב ומגיע עד אסמעיליה, וכן פריצה דרך צומת-ג'בל-לבני לצפון-סיני, לכיוון אל-עריש.

אלו היו האפשרויות החזויות. בפועל הוחל במשימה הראשונה, אך בסיומה לא היה צורך. המשימה השנייה בוצעה גם היא עד השלב שבו הובהר, כי אין צורך בהמשך. מן המשימה השלישית בוצעה הפריצה מערבה במרכז סיני ובמהלכה רשמה חטיבה-7 את אחד הדפים המפוארים ביותר בקורות גייסות-השריון של צה"ל.

בעת שנפתחה המערכה בסיני, עם רדת גדודי-הצנחנים ליד מצבת-פארקר בערבו של 29 באוקטובר, נמצאה החטיבה כולה באיזור ניצנה — בארותיים — קציעות, ממתינה להפעלתה ונתונה בתכונה קדחתנית אחרונה של היערכות לקרב. עבר הלילה, החל השחר להאפיר וניתנו פקודות-התזווה.

0300. צות-השריון הגדודי של רום קיבל פקודה ממפקד-החטיבה אורי לנוע מערבה, לחצות את הגבול, להגיע אל חטיבת-הרגלים-4, לעבור תחת פיקודה ולסייע לה בכיבוש מתחם-קוציימה.

0600. צות-רום עובר את הגבול למרגלות הסאבחה, כשלפניו נעה מחלקתו של בר-שירה מיחידת-הסיור-החטיבתית. ברוח-זמן של שעה, לערך, חצו את הגבול גם צות-השריון-הגדודי של ברן (לפניו מחלקת-הסיור של זאב) וצות-השריון הגדודי של ביגלה בשני צירים נפרדים, אך מקבילים וסמוכים.

0700. רום נפגש עם מפקד חטיבת-הרגלים-4. זה תיאר לפניו את המצב במתחם-קוציימה וביקש ממנו סיוע בכיבוש. רום הציע, כי יפנה בכוחות עצמו את הדרך לקוציימה ואף יכבוש את המקום. הוא התקדם ופתח באש על שתי גבעות שהגנו על הכניסה למתחם, אבל עוד לפני שהגיע לקוציימה, הגיע מפקד חטיבת-השריון-7, אשר נוכח לדעת, כי חטיבה-4 תסתייג דר בכוחות עצמה. אי-לכך פקד על הצות של רום לא להמשיך בתנועתו לעבר קוציימה, אלא לפנות צפון-מערבה, לעבר ראס אבו-מטמיר והמתחם המצרי המבוצר שבאוס-שיחן.

רום אירגן את צותו. לפניו נעה מחלקת-הסיור של בר-שירה, אחריה פלוגת-הטנקים של שמואל, אחריה שתי פלוגות חיל-הרגלים המ-שורייין והחבלנים.

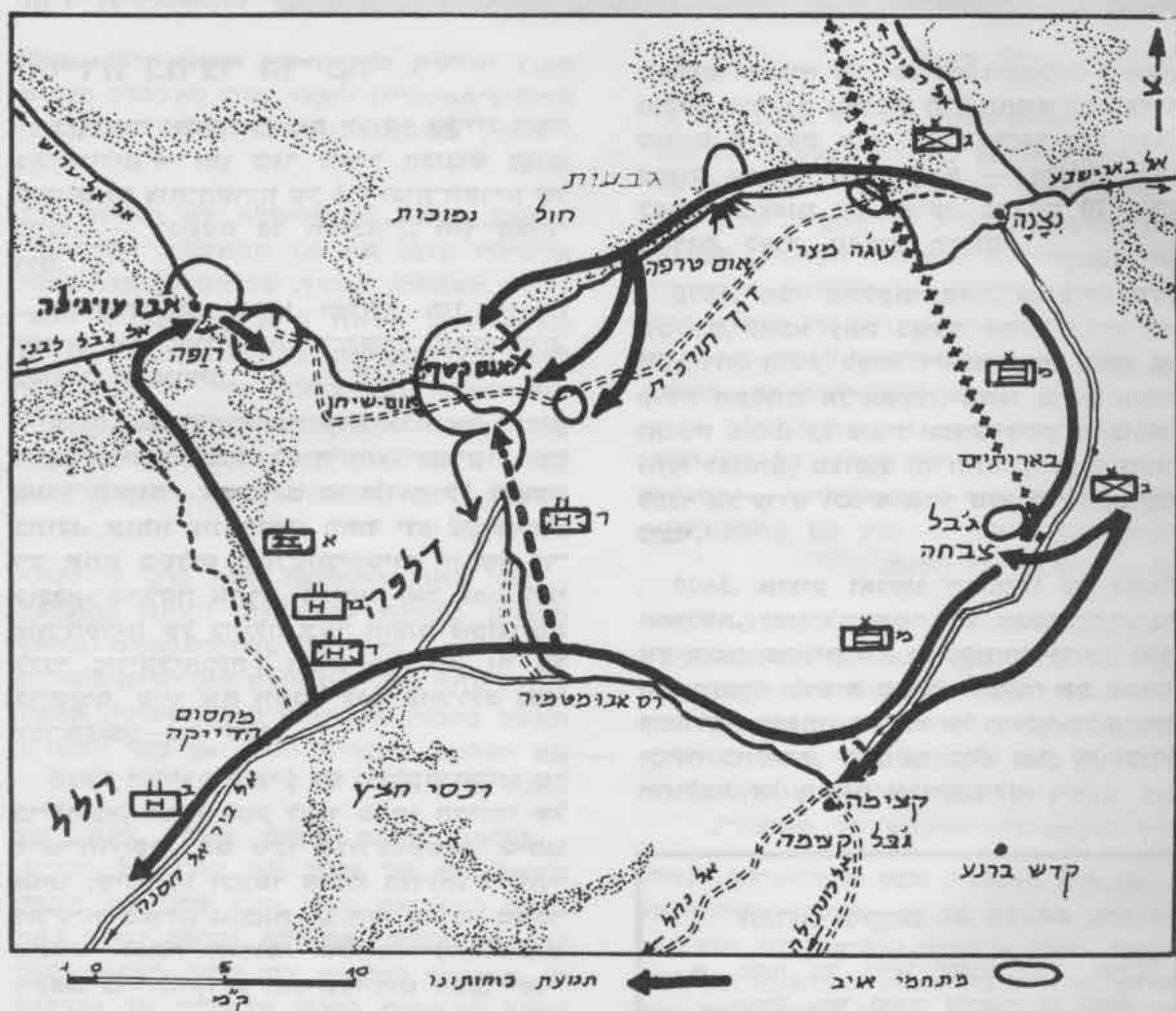
0800. את האות הראשון לנוכחותו נתן האויב המצרי בשתי התפוצצויות של אש מרגמות למרגלות רכס אבו-מטמיר, מול הטנקים. הסיירים נעו קדימה, הטנקים אחריהם, הזח"ל"מים אחרי הטנקים — כך קרב והולך הכוח לעבר מוצבי אוס-שיחן.

0900. סיירי הג'יפים ממחלקתו של בר-שירה דיווחו לרום על תנועת כוחות-האויב במוצב קדמי. רום קידם את הטנקים ופקד עליהם לפתוח באש. אחר שטיפת השטח באש לאורך שלשה קילומטרים נטשו החיילים המצריים את מוצב-החוץ ונסוגו לאחור, אך מיד נפתחה על כל הכוח אש מרגמות יעילה.

קצין התצפית של התותחנים ירד מן הזחל"מ שבו נסע, כדי לכוון אש יעילה על עמדות המרגמות המצריות, אך פגע בו יפצעו קשה (מת בדרך לבית-החולים). כעבור כמה דקות נפגע אחד הזחלים ושלושה חיילים נפצעו.

רום קידם את יחידת-הסיוע שמרגמותיה פתחו באש, איכנו את עמדות המרגמות ומש-חיתיה-טנקים של האויב, ופגעו בהן. הכוח קרב והלך אל המוצב העיקרי של אוס-שיחן, אולם בטרם הגיע למרגלותיו, נתקל בשדה-מוקשים. הטנקים התפרסו ובחיפוי אשם החלו החבלנים במלאכתם: פינוי המוקשים.

תוך כדי כך נפגע טנק אחד במערכת-זחלי-ליו. מפקד פלוגת-הטנקים, שמואל, ירד מרכבו

התפתח קרב־אש עז. לרום לא היה ברור עדיין אז לחלוטין, כי אוס־שיחן היתה המתחם החזק ביותר במערכת־ההגנה המצרית של אוס־כתף — אוס־שיחן — אבו־עויגילה.

1030. מפקד החטיבה אורי הגיע בדהרה אל רום ופקד עליו להפסיק מיד את ההתקפה, כיון שהכונה המקורית היתה להביאו „עד אוס־כתף — אוס־שיחן“, להיעצר, לחסום ולא לת־קוף.

ההתקפה הופסקה, צות־רום נערך לחסימה מול אוס־שיחן. ובעוד הדבר מתבצע, הפכה חורשת־קוצימה מוקד להתפתחות דרמתית, שתוצאותיה חרצו את המשך פעילותה הקרבית של חטיבה־7 כולה.

וניגש אל הטנק הפגוע, ובעשותו זאת נפצע בידו. סגנו ספג אף הוא פגיעת רסיסים של פצצות־מרגמה בגבו.

הערות ולקחים

- רום תקף את מערך ההגנה המצרית באוס־כתף — אוס־שיחן למרות שהכ־וונה המקורית היתה להעצר במקום זה ולחסום. יש להוריד לכל הרמות את הכוונה המקורית בכדי למנוע סטיות ממנה.

הסיירת במיצר הדייקה

קוציימה נכבשה בשעות הבוקר על-ידי חטיבת-הרגלים-4. זמן קצר לאחר הכיבוש הגיעו למקום גם צות-השריון של ברן וצות-השריון של בייגלה — למעשה כל חטיבה-7, חוץ מצות-רום.

ההתפתחויות מכאן והלאה היו תוצאה ישירה של פעולת יחידת-הסיור החטיבתית, בפקודו של איציק.

0830. מפקד החטיבה קרא אליו את איציק ופקד עליו להיכנס לתוך מיצר-הדייקה דרך פתחו הדרומי, להתקדם בו ולדוח על הנעשה בתוכו. אותה עת היתה תחת ידו של איציק רק אחת משלוש מחלקות-הסיור, זו של בר-כוכבא. מחלקה אחרת, בפקוד זאב, נעה לפני צות-השריון של בייגלה אשר הופנה מקוציימה לעבר ביר-אל-חסנה; הצות השלישי, זה של בר-שירה, סייר את השטח לפני צות-רום בציר אבו-מטמיר—אום-שיחן.

מפקד הסיירת איציק עם מחלקת-הסיור של בר-כוכבא, החלו לנוע לעבר פתחו הדרומי של מיצר-הדייקה. הם גילו שדה-מוקשים, סימנו אותו ושילטוהו וכאשר קיבלו הודעה, כי יחידת-סיור מצרית נמצאת גם היא בדרכה מאבו-מטמיר לפתח הדרומי של הדייקה, הוחש הקצב, כדי להקדים את הסיירים המצריים.

בפתח המיצר של הדייקה, התרוממה גבעה, שדמתה למוצב-חולש על הכניסה. הסיירים התקרבו בזהירות, ולפתע — במרחק 200 מטרים לפניהם — התפוצץ גשר. חוליה רגלית שבדקה את הפיצוץ מצאה כי אפשר לעקפו. אחר-כך נראו כמה רוכבי-גמלים נמלטים דרום, היתה זו, כנראה, חולית-החבלה המצרית.

מחצית המחלקה בפקוד בר-כוכבא הושארה בכניסה הדרומית של המיצר, לאבטח אותה; המחצית השניה בפקודו של איציק עצמו — נכנסה לתוך המיצר. איציק ניסה לבקש באל-חוט סיור של פיפר מעליו ולפניו, אך לא קיבלו — נכנס איפוא בעצמו.

תוך כדי הכניסה נשמעו פיצוצים מתוך הקניון הצר והמתעקל. איציק הבין כי כוח משהה מצרי פוצץ את כתלי הקניון על הכביש. אך מלבד זה עמדה השאלה מה גודל הכוח המצרי שבתוך המיצר — אם ישנו — ומתי ומהיכן יפתח באש משמידה. לפתע נתגלה

מחסום והכביש לידו מפוצץ. המחסום והפיצוץ נעקפו, החדירה נמשכה, חרף החשש להימצאות טנקים או נשק ארטילרי. אחר-כך עבר הכוח עיקול שנראה הרה-סכנות — ולבסוף הגיע למוצאו הצפוני של המיצר, במרחק 20 קילומטרים, לערך, מפתחו הדרומי.

1500. חצי מחלקת-הסיור, בפקוד מפקד הסיירת, נמצא עתה בשטח פתוח, הגביר את המהירות והגיע לשיא דיונות-החול. כאן, בני-קודה הקרויה אל-אפירה, מצאו עצמם איציק ואנשיו צופים על צומת אבו-עויגילה כקילומטר וחצי לפניהם, מצומת זה התמשך כביש צפונה לעבר אל-עריש וכביש אחר מערבה לעבר ג'בל-ליבני.

1600. איציק ואנשיו התבססו על הגבעה החולשת, ניסו להתקשר עם מפקדת-החטיבה אך מצאו תחתיה את מחלקת-הסיור של זאב; זאב נתבקש לעשות שתיים: לשלוח את מחצית המחלקה שבפתח הדרומי של המיצר אל איציק, ולדוח לחטיבה, שהמיצר כולו פנוי עד נקודה החולשת על מתחם אבו-עויגילה.

הערות ולקחים

- העזה של מפקד יחידת הסיור תוך הכרת אופי האויב איפשרה לו לבצע את המשימה.
- חוסר ידע, תכנון ותושיה של האויב הם הגורמים לכך שלא הצליח לחסום מעבר חיוני שקל היה ביותר לחסמו בכוחות קטנים.
- צות סיור המבצע „ניצול הצלחה“, חייב לקבל סיור אויר על מנת להגדיל את טווח הראיה וההתראה על כוחות אויב באיזור הפעולה.

עד מהרה הגיעה המחצית השניה של המחלקה. שני החצאים גם יחד התבססו באל-אפירה, הורידו תשמוע עם מכשיר טלפון עד צומת אבו-עויגילה, הציבו את כל-ירכבם בכוננות, קבעו „תורים“ לשינה, שליש אחר שליש של הכוח — והמתינו לתוצאות.

„אבו־עויגילה בידיו“

דיווח יחידת-הסיור מפתחו הצפוני של מי-צר הדייקה — מן הנקודה הנשקפת אל אבו־עויגילה — שינה מן הקצה אל הקצה את תכנית חטיבת-השריון-7. הרמטכ"ל, אלוף הפיקוד ומפקד כוח-המשימה המרכזי, שנמצאו כולם במקום ריכוזה של החטיבה בקוציימה, נתנו אישורם לתכניתו החדשה של מפקד-החטיבה אורי: לא ייעשה מאמץ לכבוש את אום-שיחן מדרום — לא כדאי להתעכב; במקום זאת תתקוף החטיבה את אבו־עויגילה מעורפה, על-ידי צות-השריון הגדודי של ברן וצותו של רום, בעוד אשר הצות השלישי — הטנקים הקלים של בייגלה — ינוע עם מחלקת-סיור בראש, לעבר ביר-אל-חסנה.

החניון שהתכנס בו צותו של ברן — היה עתה מיותר. הצות יצא מן החניון, ונערך בשדרה כדי לעבור בשעות הלילה את מיצר-הדייקה בעקבות הסיירת. אחרי צות ברן צריך היה לנוע צותו של רום, אשר נמצא לפי שעה מול אום-שיחן ועמד להיות מוחלף על-ידי גדוד חיל-הרגלים-הממונע של חטיבה-7.

עם רדת החשיכה נכנס צות-השריון הגדודי של ברן, באורות כבויים, לפתחו הדרומי של המיצר. היתה זו דהרה רבת-סיכונים, תוך התגברות על מכשולי-החבלה שהשאירו המצרים. רכב שנתקע, הושאר במקום לטיפול של יחידת-החילוץ בשלב מאוחר יותר, ועתה נעקף.

בהפרש-זמן של שעות אחדות נכנס למיצר-הדייקה גם צותו של רום, ונסע בעקבות ברן. עם עלות השחר טיפסה פלוגת-החוד בצותו של ברן — פלוגת-הסופרשרמנים של בריל, לראש גבעת החול, שם המתינו סיריו של איציק מבעוד לילה. תוך דקות אחדות תדרכו הסיירים את אנשי-הטנקים, מסרו על שלוש משאיות מצריות הנמצאות למטה, בצומת.

0530. בלי לאבד רגע, פתח הטנק הראשון באש, ירה פגז אל תוך השיירה המצרית. השיירה התפוצצה. מפקד-הצות, ברן, השמיע ברשת-הקשר את פקודת-ההתקפה לשתי פלוגותיו: הטנקים של בריל, וחיל-הרגלים-המשוריין של שרון ב"חל"מים. היעד — מחנה-אבו־עויגילה. הטנקים ירדו מן הכביש אל החולות ויס-

תערו חזיתית כמעט, תוך חיפוי הדדי; חיל-הרגלים-המשוריין יישאר צמוד לאספלט הכביש ויסתער באיגוף. צות-השריון זינק לטבילת-האש.

אבל, מחנה אבו־עויגילה לא הופתע. ברד ארטילרי קיבל את פני ההתקפה. שטח-ההיערכות האפשרי, היחיד, של השריון מול מחנה האויב, היה מטווח היטב והתותחנים המצריים פעלו ביעילות כשהשמש בגבם. סוללת תותחי-שדה ירתה בכינון ישיר, ארצ'רים הופעלו מעמדות חפורות. ככל שקרבו הטנקים הפרוסים גברה האש — ממחנה אבו־עויגילה, ממוצב הסכר המרוחק יותר, ומאום-שיחן המרוחקת עוד יותר.

תוך ניהול ההתקפה גילה ברן, כי פלוגה מצרית, מצוידת בבאזוקות, יוצאת להתקפה נגדית. הוא פקד על קצין-המבצעים אדולף לקחת תחת פיקודו מחלקת חיל-הרגלים-משוריין ולטפל בסכנה זו. הזחל"מים התפרסו, כיתרו את הפלוגה המצרית ותוך זמן קצר השמידו אותה כליל.

באותם רגעים עצמם פילסו להם יתר-הזחל"מים של שרון את דרכם על הכביש, מבעד למסך-אש מצרי צפוף ספגו את האבידות הראשונות, אבל לא נבלמו. ובעוד כמה מן הטנקים נאבקים עם החול העמוק, מתקשים להתקדם בואדי אל-עריש אך נמצאים בעמדות-ירי טובה, הגיעו הזחל"מים של שרון עד פאתי המחנה, שטפו קטע מגבולותיו ב"מכת-אש חזקה ונאחזו שם. או אז התקדמו גם הטנקים, פרצו את סוללת תותחי-השדה והבקיעו את דרכם אל תוך המחנה גופו.

0630. על פסגת-הרכס הופיע בגיפ דוהר ראש מטהו של כוח-המשימה הצפוני, ועמו פקודה לדחות את ההתקפה על אבו־עויגילה, כדי לתאמה עם פעולות יתר הצותים של חטיבת-השריון. אבל הפקודה התאחרה. אותו זמן עצמו — שעה בדיוק לאחר תחילת ההתקפה — דיווח ברן: „אבו־עויגילה בידיו!“

לשעה קלה השתרר שקט — אבל הוא לא ארך. אש הארטילריה המצרית היתה, כמסתבר, מטווחת גם על אבו־עויגילה עצמה, למקרה כיבושה. עתה התחדשה בכל עוזה, מסכר-

הערות ולקחים

- דיווחה של יחידת הסיור אילץ לשנות את תכניות חטיבת השריון. כדאי לעתים „לבזבז” דקות ולקבל תדריך ממפקדי הגייפים על גזרת הפעולה ולהרויח מאוחר יותר זמן רב.
- הימצאות תחת אש ארטילרית איימה להפוך מלכודת מסוכנת לכובשים. יש לקחת בחשבון שהארטילריה עשויה לעכב זאף עזולה לשבור התקפת שריון.

סיור-אויר ישראלי גילה סכנה גדולה יותר אף מזו של המוצבים המצריים שהפגזו את אבו-עויגילה: חטיבת-שריון מצרית, אשר נעה ממערב, מכיוון איסמעיליה, לעבר ביר-גפגפה וג'בל-ליבני, בלי כל ספק, כדי לערוך התקפת-נגד על כוחות חטיבה-7.

כתוצאה מכך השתנו הפקודות. צותו של ברן נשאר תחתיו, ואילו צותו של רום הופנה מצומת אבו-עויגילה מערבה, יחד עם יחידת-הסיור, כדי להמתין ולקבל כראוי את השריון המצרי. הצות השלישי, אשר הופנה קודם לכן לביר-אל-חסנה, נצטוו לחזור אל כביש אבו-עויגילה-איסמעיליה ולתקוף את השריון המצרי בערפו ובאגפו.

1600. פקודת-ההתקפה של אורי הימח"ט נתקבלה אצל ברן. הוא הסתכל בשעונו, אחר כך בחן את פאתי השמים. עד החשיכה נותרה שעה, לכל היותר.

1605. הפיקוד על הצות נמסר למנדי, הסגן. ברן קרא אליו את קציני-המבצעים אדולף, שניהם קפצו לגיפ ויצאו לצפות על היעד. תוך תמרון בין הפגזים הנופלים הגיעו עד הכביש, שם ירדו מן הרכב, עלו על תלולית חול וצפו לעבר הסכר. הראות היתה לקויה ומוגבלת. באיזור הסכר עצמו הובחן כוח רגלי בגודל הפלוגה, לערך, ומעבר לסכר מזרחה עוד פלוגה. נראו כמה קנים גבוהים, שזוהו (בטעות) כנשק נגד-מטוסי וכמה תותחי-שדה, אבל שום נשק נגד-טנקי. ליד המסעף, שבו יוצא מכביש ניי-צנה-אבו-עויגילה כביש גישה קצר לעבר הסכר, נראתה חסימה קטנה — זה הכל.

הרוופה והלאה יותר מאוס-שיחן. הטנקים של בריל והזחל"מים של ששון נצטוו לצאת מתחור מי המחנה המופגז ולהיערך מול מבואותיו.

0900. להפתעת כל הצות הופיעה לפתע שיירה של רכב מצרי „רך” מכיוון אוס-שיחן, כשהיא נוסעת בשאננות על הכביש. השריו-נאים פתחו עליה באש מטוח קצר. רק כלי-רכב ספורים נמלטו צפונה, נעלמו בשטח-מת. נוסעיהם הם שהזעיקו כנראה כוח-שריון מצרי מכיוון אל-עריש.

השריון המצרי — שרמנים, ארצ'רים וחיל-רגלים מוסע — עשה שני נסיונות זהירים להתיקרב לעבר מחנה אבו-עויגילה, אך האש החרי-סמת של טנקי בריל הדפה אותו אחור. על-כן תפס עמדות מוגנות והחל להטריד את השריון הישראלי.

השעות חלפו. השריונאים שטעמו בשעות-הבוקר טעמה של טבילת-אש, למדו עכשיו מהותה של הימצאות תחת אש ארטילרית, אשר גברה והלכה, ואיימה ליהפך מלכודת מסוכנת לכובשים.

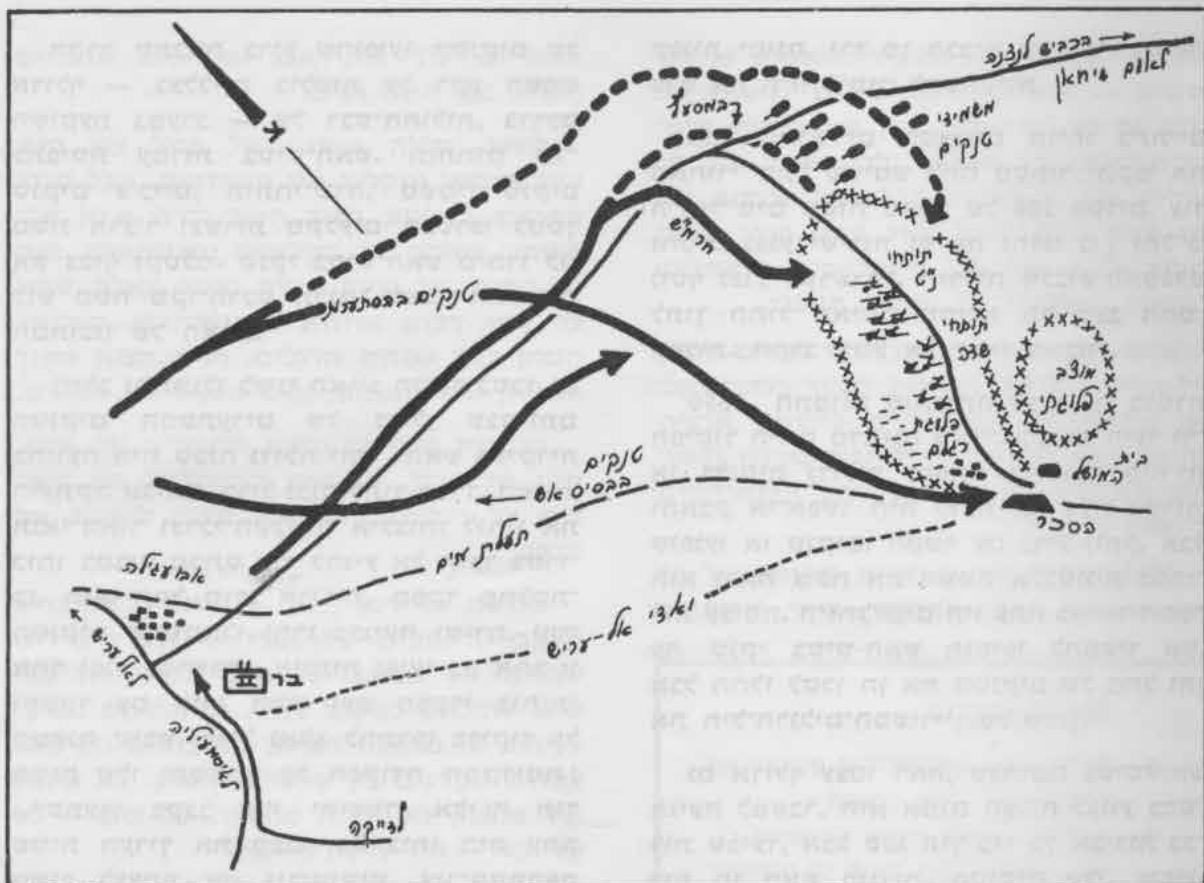
1300. מתוך הדייקה הופיעה עתה פלוגת-הטנקים של יוסוף, שנלקחה קודם לכן מצותו של ברן. מיד נשלחה הפלוגה לתפוס עמדות-חסימה צפונה, לעבר אל-עריש. ברן עצמו ציפה לידיעה, כי צות-שכן, זה של רום, אשר עבר גם הוא, בינתיים, את מיצר-הדייקה, יתקוף את מוצב-הסכר. אבל העניינים התפתחו אחרת.

יום ד' 31 באוקטובר

כיבוש סכר הרוופה

מוצב הסכר נועד מלכתחילה להיכבש על-ידי צותו של רום. אבל הידיעות על התקרבות חטיבת-שריון מצרית מוגברת מכיוון איסמעיליה לעבר ביר-גפגפה וג'בל-ליבני — לפי כל הסימנים כדי לתגבר את המערך המצרי באיזור אבו-עויגילה — טרפו את כל התכניות. מפקד חטיבה-7 אורי פקד על צות-השריון הגדודי של רום לנוע מערבה, כדי לקדם בצור מת ג'בל-ליבני את החטיבה המצרית. הצות הגדודי השלישי של החטיבה, צות טנקי-האמקס של בייגלה, אמור היה לתקוף את החטיבה המצרית מדרום.

בצומת אבו-עויגילה נותר צות-השריון של ברן בלבד — הוא היה צריך להתמודד עם הכוח המצרי שבסכר-הרוופה.

תנועת כוחותינו בכיבוש הסכר

300 מטרים מן היעד ויכסה אותו באש, כסיוע למסתערים. הסיוע הארטילרי, הפועל עכשיו צפונה, לעבר כביש אל-עריש, יעתיק את אשו משם לעבר הסכר.

1630. מתן הפקודה לא ארך אלא תשעים שניות, נסתיים במלה „קדימה!“ יוסוף עם שתי מחלקות-טנקים, נעלם מצפון לצומת אבו-עויגילה. ברן וסגנו מנדי עלו לזחל"ם הפיקוד ונעו במהירות לנקודה מרכזית, לפקד משם על ההתקפה. אדולף עלה על זחל"ם-המבצעים, אותם בתנועות-ידיים לשתי מחלקות-הטנקים לנוע מימינו ומשמאלו לעמדות בסיס-האש. טוביה שידר לתותחיהשדה המרוחקים להע-תיק את אשם מן החסימה צפונה לעבר הסכר. בריל חזר אל מחלקות-הטנקים שלו, הפסיק את תהליך התדלוק, הקפיץ את אנשיו לתוך הכלים ואת פקודת ההתקפה השמיע במיק-רופון תוך כדי ההיערכות: „מחלקות אחת ושתיים עם אורי (סגן מפקד-הפלוגה) מסתערות אתי אחת לשמאלי, שתיים לימיני. הסתערו בקצב שלי והיצמדו אלי“.

1620. הזמן דחק. ה-מג"ד וקצין-המבצעים התגלגלו מטה מתלולית החול, חזרו אל הגייפ ודהרו חזרה למקום שבו כינס בינתיים מנדי קבוצת-פקודות. חבורת-הפיקוד כבר המתינה: מפקד פלוגת-הטנקים בריל, מפקד פלוגת-הטנקים השניה יוסוף, מפקד פלוגת חיל-הרגלים-המשורין ששון וקצין-הקישור הארטילרי טוביה.

ברן ניצל רגע של הפוגה ברעם ההפגזה המצרית והשמיע את פקודתו התמציתית. פלוגת-הטנקים של יוסוף פחות מחלקה, תשמש הבטחה צפונה ותחסום את הדרך בפני כל כוח מצרי העלול להגיח מכיוון הכביש המוביל לאל-עריש. כל יתר הכוח ישתתף בהתקפה על הסכר. מחלקת-טנקים מן הכוח של יוסוף וכן מחלקה מן הפלוגה של בריל יהוו בסיס-אש בפיקודו של אדולף. בריל עם שתי מחלקות-טנקים שנותרו לו יתקוף בין דיונות-החול במקביל לכביש, יגיע עד המסעף, ישתק את החסימה, אחר-כך יפנה דרומה ויעלה על הסכר מעורפו. ששון, עם פלוגת הזחל"מים, ינוע על הכביש עצמו, יגיע למסעף, יפנה דרומה ויתקוף את הסכר מצפון. בסיס-האש — שתי מחלקות-טנקים בפיקודו של אדולף — יתקדם לטוח של

תפנית ימינה, ירד מן הכביש ותוך כדי תנועה פרס את הזחל"מים להסתערות.

אבל הארצ'רים המצריים הגיחו בינתיים מאחורי התל ששימש להם מסתור ותקפו את הזחל"מים מטוח מזערי של 100 מטרים. עוד זחל"מ נפגע ישירות ושישה נהרגו בו; זחל"מ נוסף נפגע בשרשרתו. הירידה מכביש-האספלט לתוך החול האיטה ממילא את קצב ההסתערות. הקרב הגיע אל שיאו האכזרי.

1650. התמונה שנתגלתה לעיני ברן בעמדת הפיקוד היתה מדאיגה מאוד. בקרבת היעד נר-או דליקות גדולות ומפאת החשיכה היורדת והאבק אי-אפשר היה לדעת אם בערו מטרות שנפגעו או טנקים. הקשר עם בריל נותק, אבל הוא נראה צולח את השטח אלכסונית במהירות עצומה. הזחל"מים היו עתה באיזור המסעף. טנקי בסיס-האש הוסיפו להמטיר אש, אבל החלו לסכן הן את הטנקים של בריל והן את חיל-הרגלים-המשורייני של ששון.

גם אדולף עצמו ראה, שלחימת בסיס-האש הגיעה למשבר. הוא אמנם הצליח לפגוע במטרות שביעד, אבל ספג תוך כדי כך אבידות כבדות מן האש הנגדית. הטנקים שלו, שנפגעו בשרשרותיהם בלבד, הוסיפו להילחם כתותח. אלה שנפגעו בצריח או בתובה, נעזבו על-ידי הצוותים אשר יצאו מן הטנקים, הציבו על הקרקע את המקלעים שפירקו ועברו לפעולה רגלית.

אדולף החליט לקדם את הטנקים הכשירים לטוח קרוב עוד יותר אל היעד, אבל כיון שהשליטה מן הזחל"מ היתה לקויה, ירד, רץ ברגל אל טנק קרוב, עלה עליו כדי ליטול לידו מיקרופון ולפקד משם.

אותו רגע עצמו שידר ברן את פקודתו הח'דשה. התשדורת הגיעה אל זחל"מ-המבצעים, אבל אדולף לא נמצא בו. את המכשיר נטלה בידיה פקידת המודיעין רוז'י. היא הזדהתה בקול ברור, הודיעה כי תהיה מסוגלת לקלוט פקודה ולהעבירה ליחידות בסיס האש. הפקודה היתה להפסיק את אש-הסיוע ולהצטרף להסתערות. רוז'י אישרה, אחר העבירה את הפקודה למחלקות הטנקים שמימין ומש-מאל.

1700. כוח-הזחל"מים, שהתאושש מן האבידות הכבדות שספג, גבר על זינוק-הפתע של הארצ'רים המצריים — צות-באזוקה קפץ אל הקרקע, ירה שלושה פגזים, פגע בשני ארצ'רים שהחלו לבעור. הזחל"מים נעצרו לרגע

הקרב התלקח ברגע שהופיעו הטנקים של אדולף — בצלילות בולטות על רקע השמש השוקעת במערב — על רכס-החולות, בדרכם לתפיסת עמדות בסיס-האש. תותחים נגד-טנקים צ'כיים, תותחי-שדה, משמידים-טנקים מסוג ארצ'ר ועשרות מקלעים הצטרפו למסך אש צפוף וקטלני. טנקי בסיס-האש מיהרו לג'וש מטה מקו-הרכס ונכנסו לשטח-ההשמדה המתוכנן של האויב.

בשלב זה נתגלו לעיני האויב הדרוך בסכר גם הטנקים המסתערים של בריל, שבהיותם בתנועה היוו סכנה גדולה יותר והאש העיקרית הועתקה אליהם. בריל נכנס לתוך הברד. השטח, תנאי-האור וצרכי-השליטה אילצוהו לנהוג את כוחו במבנה מכונס כדי להגיע אל היעד במרוץ כזו. הוא החל סופג אבידות. מפקד מחלקת-הטנקים שמשמאלו נהרג בפגיעה ישירה. טנק אחר נפגע בשרשרתו. אנטנות נפגעו בזו אחר זו והקשר עם אורי הסגן ועם מפקדי כוחות-המשנה שובש. בריל נאלץ להתרכז בפיקוד על הטנק שלו והסתמך על הפקודה המקדימה: „הסתערו בקצב שלי והיצמדו אלי!“ תוך שניות העריך את מצבו. כל כוחו היה עתה חשוף לעצמת אש נגד-טנקית. ציר-ההתקפה המתוכנן עלול היה ליהפך מלכודת-מות. בהחלטה נועזת סטה בריל מן הציר, עשה תפנית חדה ימינה כדי לקצר את הדרך אל היעד על-ידי צליחה מהירה — אלכסונית — של שטח-ההשמדה. בהיותו פוקד כשמחצית גופו מחוץ לטנק, נפנה לאחור והספיק לראות כי הטנקים כשירי-התנועה דוהרים בעקבותיו.

באותם רגעים עצמם זינקו הזחל"מים של ששון בדהרה מהירה על הכביש לעבר המסעף. את האבידות הראשונות ספג הכוח עוד בטרם נתגלה למגיני-הסכר. הזחל"מ השישי בשדרה נפגע בפגז של טנק-שרמן מצרי מכיוון צפון. הזחל"מ השתתק כשבתוכו ארבעה הרוגים, והיתר פצועים קשה. החלק האחורי של השדרה נבלם. ששון שאג לתוך המיקרופון: „עקוף וסע הלאה!“ השדרה המשיכה בנסיעה, קרבה והלכה אל המסעף שם נמצאה חסימה מצרית, שצריכה היתה להישמד על-ידי הטנקים של בריל. אבל בריל כבר נמצא בשטח הפתוח, בדהירה אלכסונית לעבר היעד. החסימה המצרית פתחה באש ואליה הצטרפו ארצ'רים שנמצאו באיזור אך לא הוכחדו בסיורו של ברן. ששון הבין, שעליו לסגור את הפער שנוצר והולך בינו לבין בריל. במקום להתעכב לקרב אש עם החסימה המצרית המסועפת, עשה הוא

והנחיתו מכת-אש על משמיד-הטנקים שהחלו נסוגים — אחר-כך זינקו מחדש להסתערות. ברגע זה לא נותר עוד לברן מה לעשות בעמדת-הפיקוד, וכך הצטרף להסתערות גם ה"זחל"מ שלו. כלי-הרכב הללו היו פרוסים על-פני שטח גדול, כשכל אחד מהם בוחר במטרתו, עד שנאחזו שני ה"זחל"מים הראשונים בפאתיו הצפוניים של המוצב המצרי.

אותו רגע, לערך פרץ את היעד מדרום הטנק של בריל, שהספיק בינתיים לעבור בדהרה על-פני שני תותחים נגד טנקים, להשמיד ארצ'ר, להיפגע בפגז באזוקה (בריל נפגע בזרועו ובמצחו) ולהבקיע את הגדר בקרבת תעלת-המים היוצאת מן הסכר.

1710. ההתנגדות המצרית שהיתה עד כה עזה ואמיצה החלה להישבר. צותי התותחים

הערות ולקחים

- החלטה ונוהל קרב מהירים איפשרו את ההתקפה לפני רדת החשכה.
- פקודות מתאימות מראש מאפשרות ביצוע נכון של כוחות משנה גם כשהקשר עם המפקד ניתק.
- רכב שנפגע המסוגל לירות חייב להמשיך לירות.
- תוך כדי התקפה יש לעקוף רכב שנפגע. פינוי הנפגעים יעשה רק בגמר הקרב.
- הנצחון בקרב זה הושג הודות לדביקות בביצוע המשימה, לקיום תנופת ההתקפה ולקיום קצב התנועה, ומעל לכל — הודות לתעוזה ולרוח הלחימה של המפקדים והלוחמים שהשתתפו בו.

המצריים עוד ירו, אבל החיילים הרגליים מאחור כבר החלו נסים.

לפתע נתגלה מימינו של בריל עוד טנק אשר תותחו ומקלעו היו משותקים, אבל הכלי התרוצץ בפראות בתוך היעד ודרס תחת שרשרותיו עמדות של מקלענים ובאזוקאים. היה זה הטנק של יעקב מאיה, אחד מאלה שהיו עד לפני דקות אחדות בבסיס-האש. משהגיע הטנק לבין עמדות הרגלים, הגיח הצות מתוך הצריח, זרק רימונים, אחר הפעיל את העוזים.

בעקבות טנק זה נמצא ה"זחל"מ של אורי, סגנו של בריל. האנשים שבי"זחל"מ היו עומדים על רגליהם ונלחמים מעבר לדפנות של הרכב.

שלושת כלי-רכב אלה — הטנקים של בריל ויעקב וה"זחל"מ של אורי — היו היחידים שהגיעו אל המוצב. כל היתר נפגעו, אך הוסיפו להילחם במקום שהיו, בתותחיהם ובמקלעיהם, או בפעולה רגלית, כשהצותים מקימים עמדות מקלעים בין שרשרות הטנק. לא היתה עוד פלוגה, לא היתה מחלקה. כל צות — כל שריונאי — היו יחידה לוחמת.

אחר-כך השתררה דממה. החשיכה כבר היתה מלאה. רק המוצב שנכבש היה מואר בלשונות-אש שבקעו מתוך אוהלים או מצבורי דלק ותחמושת דולקים. איכשהו חודש הקשר בין ברן למפקדי כוחות-המשנה. בריל דיוח: "הסכר בידי!" ששון: "נאחזתי ביעד מצפון!"

ברן פקד להפסיק את האש ולכנס את כל הכוחות, "ליד הרכב הבוער באיזור המסעף".

1725. חמישים וחמש דקות לאחר מתן הפקודה נכבש סכר הרופה באחד מקרבות המופת המזהירים של השריון בסיני.

יום ד' 31 באוקטובר

מארב בו'בל-לפני

0630. מחלקת-הסיור עם מפקד-הסיירת איציק עדיין נמצאה על הגבעה שמעל מוצא מיצר הדייקה הנשקף אל אבו-עויגילה; צות-השריון-הגדודי של רוס, אשר עבר גם הוא בשעות הלילה את מיצר הדייקה בעקבות צותו של ברן, כבר נערך מאחורי סוללת התעלה החפורה המתמשכת עד סכר-הרופה, כדי לצאת משם להתקפה על הסכר עצמו — כאשר הביא סגן מפקד החטיבה אריה את הפקודה החד-

שה: צות-רום והסיירים יפנו בכל המהירות לעבר ג'בל-לפני, לשמש סדן למארב נגד חטיבת-השריון המצרית המתקרבת ממערב. צות-השריון-הגדודי השלישי של החטיבה, זה של בייגלה — צות של טנקי-אמקס קלים — אשר הופנה קודם לכן לעבר ביר-אל-חסנה, ינוע גם הוא אל צומת ג'בל-לפני מדרום, ויהוו פטיש לאותו מארב.

זו היתה התפנית, אשר זימנה לצות-רום ולסיירי-איציק מסע-זינוב בן שלושה ימים,

רצוף קרבות-בזק של שריון-בשריון, לאורך נתיב של מאות קילומטרים — עד לגדה המזרחית, ממש, של תעלת-סואץ.

0900. הסיירים גלשו מהר מן הגבעה, פנו מערבה, המשיכו דרכם בכביש החוצה את מרכז-סיני ועד מהרה גילו מחנה-אוהלים גדול בשולי-הכביש, ובו — כפי שגילתה תצפית-משקפת — פלוגת-רגלים נערכת למסדר. שבוי נשלח אל המחנה להודיע לאנשיו שעליהם להיכנע, הואיל והאיזור כולו כבר נמצא בידי צה"ל. עד מחצית הדרך הוסע השבוי בקומנדקר, משם אץ ברגל, בעוד הסיירים צופים לראות את התוצאות. חלק מחיילי הפלוגה המצרית רץ לאוהליו ותפס עמדות, חלק החל בורח צפונה. איציק נערך מיד להתקפת ג'יפים, בחיפוי שני מקלעי 0.5 ומרגמה 52 מ"מ. החיפוי פתח באש, הג'יפים זינקו, הגיעו אל המחנה באיגוף. שתיים שלוש דקות ארך הקרב. שלושה-ארבעה מחיילי-האויב נהרגו, עשרות מהם נשבו, הושכבו על הכביש בידיים מורמות ואחר-כך נשלחו לאחור אל מוצא הדייקה.

בינתיים הגיע גם שריונו של רום, ולמחלקת-הסיור האחת נצטרפה עוד חצי מחלקה. הסיירים המשיכו בהתקדמותם מערבה, גילו עוד מחנה צבאי קטן, הפעם הוטלה משימת החוד על מחצית המחלקה שהגיעה זה-עתה. זו ניסתה לתקוף את המחנה באיגוף, אבל משעברה על-פני המחנה נפתחה עליה אש. שני ג'יפים הסתערו, ובן-רגע התלקח קרב פנים אל-פנים אכזרי למדי. נהג אחד הג'יפים נהרג. מבין 20 החיילים המצריים שהיו במקום לא נותר אפילו אחד.

1200. התנועה מערבה נמשכה. הסיירים בראש, אחריהם השריון. לקראת שעת-הצהריים

נתגלה במרחק לא-רב צומת ג'בל-ליבני — 50 קילומטרים מערבה מאבו-עויגילה — ומעבר לו כל בקעת-חמה, ריקה מאויב פעיל, אך זרועה כל-ירכב מצריים חרוכים — המשמר הקדמי של חטיבת-השריון המצרית, שהותקפה ונבלמה על-ידי חיל-האוויר.

הכוחות נערכו-מחדש. מחלקת סיור על ג'יפים ומחלקת-טנקים נעו קדימה עד הצומת, בדקוהו, מצאוהו ריק, ואז העביר רום פקודה לאחור לקדם את יתר הכוח. תוך כדי כך נפתחה לפתע אש מן המבנה מוקף-הגדר אשר בצומת, ששימש מרכז-קשר לאיזור. פגז נפיץ אחד מן הטנק של שמואל ביתק את הבית.

1500. סגן מפקד החטיבה אריה הגיע גם הוא אל צומת ג'בל-ליבני. נערכה התיעצות — האם לחכות לצות-השריון של בייגלה עד שיגיע מכיוון ביר-אל-חסנה, או להמשיך בתנועה מערבה עוד לפני כן. ההכרעה היתה לנוע.

1700. עם הג'יפים פרוסים משני צידי הכביש וצות-השריון בתוך על הכביש עצמו, זו הכוח המשולב. משגברה החשיכה, הודלקו אורות פנסי הג'יפים, והתנועה הוחשה. הסיירים הגיעו לביר-חמה. חולית-ג'יפים נשלחה לסייר את הבר, אחר-כך החלה הכניסה לחניון-לילה.

2200. צות-השריון של בייגלה עדיין לא הגיע, אבל כבר נמצא בקרבת מקום, ומחלקת-הסיור שנעה לפניו — המחלקה של זאב — הגיעה לביר-חמה והצטרפה אל אחיותיה. עתה היתה יחידת-הסיור מרוכזת כולה תחת ידו של איציק. זאב וסייריו עוד הספיקו לפשוט בג'יפים לתוך שדה-התעופה של ביר-חמה, לסייר בו, לשבות שבויים, לפרוץ לתוך הבונקרים ולהביא שלל מסמכים. אחר-כך נכנסו גם הם לחניון-הלילה.

יום ה' 1 בנובמבר

דרך המוקשים לצומת-רפיח

המתחם המצרי באיזור רפיח, שנועד למנוע בעד כוחות-צה"ל מלפרוץ אל תוך צפון-סיני, היה האגוז הקשה ביותר בכל חצי-האי, ולפני-צוחו הופעלו שתי עוצבות: חטיבת-הרגלים של בנימין (שלושה גדודי רגלים אורגניים וגדוד מחטיבת-רגלים אחרת) וחטיבת-השריון של חיים.

הקושי בכיבוש מתחם רפיח נבע משלושה גורמים עיקריים: ראשית היה זה מבוכ של

עשרות עמדות ומוצבים, מחופרים בחול ונמפוז-רים בין בוסתנים ומשוכות צבר, קשים מאוד לזיהוי ולהבחנה בלילה; שנית, לא עמד כאן לכוחות-צה"ל יתרון-האפתעה — המצרים ציפו להתקפה ותיגברו כוחותיהם לקראתה; ושלישית, נדחס משך הלחימה לתוך זמן קצר ביותר — במקום לילה שלם עמד לרשות כוחות-הרגלים זמן של שעותיים וחצי בלבד — וכתוצאה מכך הופעל השריון (שנועד מלכתחילה לנצל את הצלחת הרגלים ולפרוץ דרך כיבושיו לעבר רפיח) במידה רבה יותר משתוכנן, בסיוע וב-

נצמדו אל הקרקע, אולם כלי-הרכב נשאו מוארים. בהפוגה קלה של האש הארטילרית קידם מאירקה את הכוח. ג'יפ סיור שהוביל את הטור עבר בשלום את הפירצה, אולם הרכב שנע אחריו נפגע ישירות על-ידי פגז, ומיד לאחר מכן עלה על מוקש והתרסק. זחל"מ-הפיקוד של מאירקה ניסה לעקוף אותו מימין, אולם גם הוא עלה על מוקש, נתקע תחתיו והתלקח. ההפגזה המצרית, שליוותה את השיירה, גברה עתה ונעשתה מדויקת יותר, כשהלהבות הפורצות מן ה"זחל"מ הבעור מכונות את הארטי-לריה המצרית. החבלנים אשר בשיירה קפצו מרכבם, ומצוידים בדקרים החלו — תחת ברד הפגזים — לפנות פירצה חדשה משמאל לכלי-הרכב הפגועים. מאירקה אסף את האנשים שתפסו בינתיים עמדות-מחסה בתוך החולות, הקים אותם והשיירה החלה לזוז לאיטה בתואי החדש.

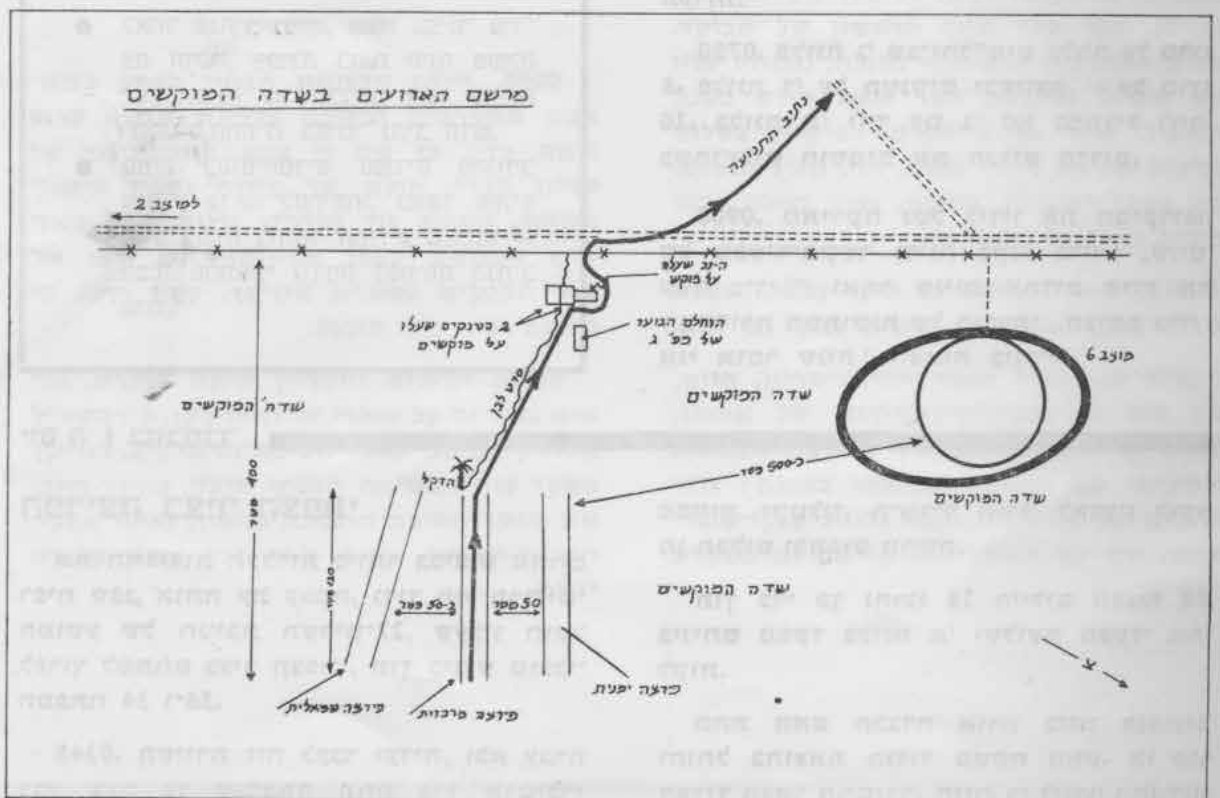
0410. ה"זחל"מים של פלוגה ג' החלו נעים וחולפים על-פני הרכב ההרוס. כולם עברו. אחריהם עבר סופרשרמן אחד ועוד טנק אחד. אחרי-כך בא תור הטנק השלישי. סטייתו מעקבות הטנקים שלפניו היתה כנראה בסנטימטרים ספורים בלבד, אך די היה בכך: בזחלילו השמאלי הפעיל מוקש, התפוצץ והתלקח בלה-

שיתוף-פעולה עם הרגלים. בדיעבד, הציג קרב רפיח כמה מן המופתים המזהירים בשיתוף פעולה רגלים-שריון.

ההתקפה נערכה בשלושה צירים: בדרומי ובמרכזי על-ידי כוחות חטיבת-הרגלים 1 — שני גדודים זה אחר זה בכל ציר — ובצפוני על-ידי גדוד-הרגלים-המוסע מחטיבת-השריון 27. ההתקפה לא נערכה על כל המוצבים, אלא על העיקריים בלבד, כדי לאפשר בדרך זו לטור השריון של חטיבת חיים להגיע אל כביש-החוף, משם לאל-עריש ומשם הלאה מערבה.

ההתפתחות הדרמטית ביותר התחוללה בציר הדרומי. גדוד-הרגלים הראשון שנכנס בציר הזה פונה מעבר בחגורת-המוקשים וכבש את המוצבים 2 ו-293 (יעדו השלישי, מוצב 6, נעזב על-ידי המצרים). עתה הגיע תור הגדוד הבא, גדודו של מאירקה, שהיה כולו ממונע על זחל"מים ומכוניות 6/6, ועמו פלוגת סופרשר-מנים מחטיבת-שריון 27.

0300. הכוח הגיע אל הפירצה שבשדות-המוקשים, שדרכה עבר לפניו הגדוד הראשון. בבת אחת נשטפה השדרה כולה באלומה חזקה של זרקורים מצריים. מיד אחרי-כן פתחו תור-תחישדה של האויב בהפגזה כבדה. האנשים

בות, קומנדקר שבא בעקבותיו, עלה על מוקש סמוך והתלקח גם הוא. שוב ניגשו החבלנים למלאכה, ניקו מעבר נוסף, אולם הטנק הראשון שניסה לעבור בו, עלה על מוקש שהתפוצץ וקרע את זחלילו מעליו. הגדוד היה תקוע. הפריצה נחסמה על-ידי גוש-בוער ברוחב עשרה מטרים ובעומק חמישה-עשר מטרים.

0430. מאירקה התקשר עם מפקד החטיבה בנימין, ביקש הכרעה. הפקודה שקיבל אמרה לו, שאם אין אפשרות לנוע ברכב, על הגדוד להמשיך דרכו ברגל ולבצע בכל מחיר את משימתו החיונית — כיבוש הצומת.

אולם, השעה היתה מאוחרת מדי. עד לאורו הראשון של השחר נותרה כמחצית השעה, לא יותר, וברגל לא יספיק הגדוד לעבור את שניים-עשר הקילומטרים עד לצומת. הסיכויים לכבוש את מוצבי-הצומת החזקים ללא סיוע טנקים, היו גם הם קלושים מאוד. לא נותרה דרך, אלא להמשיך במלאכה מורטת עצבים של פינוי מעבר בשדה-המוקשים.

0515. חבלני הגדוד סיימו סוף-סוף את מלאכתם. הפריצה שפינו עמדה הפעם במבחן.

הערות ולקחים

- לאחר שנתיב נסתם, הוחל בפינוי פירצה חדשה. פעולה כזאת הינה פעולה יפה ונכונה של חבלנים אשר למרות ההפגזה התחילו בפינוי נתיב חדש.
- סטיה בסנטימטרים ספורים מהנתיב שנפרץ גרמה לסתימתו. כאשר מפנים נתיב בשדה בתוואי המדויק שנפתח — סטיה מהתוואי גורמת לסתימת הנתיב שנוצר.

הטנק האחרון עבר בשלום. השיירה נערכה להמשך הלחימה: בראש יחידת-הסיור, אחריה פלוגת-הטנקים, אחריה פלוגה ג' על זחל"מים. פלוגה ד', שרוב רכבה נפגע, טיפסה על הסופר-שרמנים.

0550. הכוח הגיע אל היעד הראשון, מוצב 5. המצרים קידמו אותו באש חזקה, גיפני הסיור השיבו במכת-אש, הטנקים התפרסו ימין-נה, הפעילו את תותחיהם לעבר העמדות המצ-ריות, פלוגת הזחל"מים נערכה חזיתית, דרסה את הגדר והסתערה על המוצב.

0605. במפקדת החטיבה נתקבל דיווחו של מאירקה: „חמש בידי“. הדרך אל הצומת נפתחה.

0630. אחרי התארגנות זו הטור לכיוון הצומת. במרכז, על כביש ניצנה-רפיח נעו הטנקים ועליהם רכובים אנשי פלוגה ד'; אחריהם הזחל"מים, ומשני צדי הכביש, באבטחה, גיפני הסיור.

מוצבי-הצומת לא המתינו באפס-מעשה. בהתקרב הכוח, פתחו עליו באש מקלעים ותותחים נגד-טנקיים. מאירקה עצר את הטור, ביקש סיוע ארטילרי, אחר-כך נפתח קרב-אש, אשר הגיע להכרעה משפתחו טנקי הסופרשרמן בהסתערות.

0750. פלוגה ג' שב-זחל"מים עלתה על מוצב 8. פלוגה ד' על הטנקים ובסיועם — על מוצב 10. פלוגה א' יחד עם ב' נעו במקביל להם, כשהגיפים חוסמים את הכביש מדרום.

0900. מאירקה נטל לידי את המיקרופון של מכשיר-הקשר ודיווח בקול ברור: „שניים-עשר בידי!“ ואחר שניות אחדות שידר את המהדורה המתוקנת של הודעתו „הצומת בידי; אני אומר שנית: הצומת בידי“.

יום ה' 1 בנובמבר

הפריצה בציר הצפוני

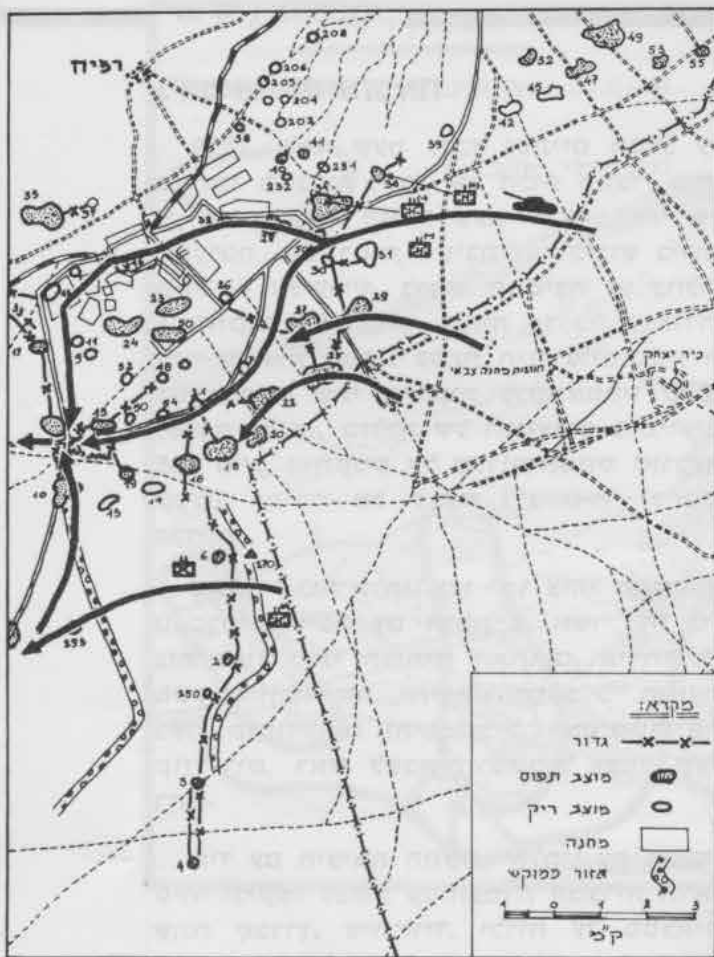
את האבידות הכבדות ביותר בכיבוש מתחם רפיח ספג, אותה עת עצמה, גדוד חיל-הרגלים-המוסע של חטיבת השריון-27, שעליו הוטל לפרוץ למתחם בציר הצפוני, תוך כיבוש מוצבי-המפתח 34 ו-36.

0345. השיירה זזה לעבר יעדיה, ולא עברה רבע שעה עד שנמצאה תחת ברז ארטילרי

מדויק וקטלני. הימג"ד הורה לאנשיו לרדת מן הכלים ולתפוס מחסה.

תוך כדי כך נהרגו 18 חיילים ונפצעו 88, ביניהם מפקד פלוגה א' ושלושה מפקדי מחלקות.

תחת האש הכבדה אורגן פינוי הנפגעים והוחל בהוצאת הגדוד משטח האש. אז כבר העריך מפקד החטיבה, חיים, כי לנוכח התנגדות

ניתוך "קרריפח"

0900. הכוח שבצומת הבחין לפתע בענני אבק מתקרבים ובתוכם צלליות שריון. לרגע דומה היה, כי אין זו אלא התקפת-נגד של שריון מצרי. אולם, עד מהרה נתגלו סימני-הזיהוי. מסביב עוד הידהדו יריות, אבל האנשי שים שבצומת קפצו ממקומותיהם ורצו אל עבר הטנקים בשמחת אי-יֶקֶץ. עתה ידעו, כי מתחם רפיח כולו הוכנע.

פגישת הרגלים והשריון היתה סוערת. אנשי שים נפלו זה על צוארי זה והתחבקו. הרמטכ"ל התנשק עם סגן-מפקד חטיבת-הרגלים-1, דודיק; מפקד כוח-המשימה הצפוני חיבק, בחיוך רחב, את מפקד חטיבת-הרגלים, בנימין, ואילו מפקד חטיבת-השריון, חיים, לחץ בבת אחת עשרות ידיים.

זו יצטרך להפעיל בציר זה גם את צות-השריון של זיו צפירי. בינתיים התארגן הגדוד המוסע מחדש. פלוגה א', שנותרה ללא מפקד, עברה תחת פיקודו של מפקד פלוגה ד', אשר נטל את שתי פלוגותיו ונע להתקפה על מוצב 34.

0545. פלוגה ג' הרכובה ב"חל"מים, שיצאה לעבר מוצב 36 הגיעה אל יעדה, נערכה מולו בסיוע מחלקה של טנקי-אמקס קלים, ותוך רבע שעה, בחסות הרגעים האחרונים של חש-כת-הלילה, כבשה את מוצב 36.

אותה שעה, לערך, הגיעו פלוגה א' ופלוגה ד' אל מול מוצב 34 והתקרבו עד לטוח 800 מטרים מעמדות התותחים הנגד-טנקיים, שהגנו על אגפו הדרום-מערבי של המוצב. צותי באזו-קאים פגעו בתותחים ושיתקו אותם, ועד מהרה הצטרפו אל פלוגות אלו גם טנקי-אמקס הקלים, אשר התפנו בינתיים ממוצב 36.

בטרם הושלם כיבוש מוצב 34, נפרד זיו צפירי, מפקדו של צות-השריון-הגדודי, ממפקד גדוד-הרגלים-המוסע וחזר אל צותו כדי להביא משם תגבורת-שריון. הוא הגיע אל כוחו, הפריש ממנו מחלקת-טנקים והצטרף להתקפה על מוצב 34. עמו נמצא גם סגן-מפקד החטיבה, בורקה, כמתאם בין שני הכוחות. בגלל השתבשות מערכת-הקשר בטנק שלו, נמצא זיו ב"חל"מ. בהתקרבו לטוח של 400 מטרים ממוצב 34, כבר בקע אורו הראשון של הבוקר. הצות המחלקתי שבפיקודו נתגלה, נפתחה עליו אש מצרית מרוכזת, אשר פגעה קודם בטנק המוביל, אחר כך ב"חל"מ הפיקוד, בשלוש פגיעות ישירות. מפקד הצות, זיו, נהרג במקום. סגן מפקד-החטיבה, בורקה, נפצע בעיניו, אבל הוסיף לפקד על ההתקפה.

0630. אחרי לחימה על היעד עצמו, הושלם כיבוש מוצב 34. הציר הצפוני נפרץ גם הוא.

בשלב זה הפעיל מפקד חטיבת-שריון, חיים, את עתודתו, צות-השריון-הגדודי של אלחנן, והורה לו לנוע קדימה דרך הפירצה הצפונית ולהתחבר עם הכוחות שנמצאו בצומת: גדוד הרגלים של מאירקה, ועמו פלוגת טנקי-סופר-שרמן. יחד עם אלחנן נעה קדימה גם מפקדת החטיבה.

לאליעריש והלאה

1030. לפני שעה בלבד נסתיים הקרב על מתחמו המבוצר ביותר של הכוח המצרי בסי-ני, רפיח. עתה הגיעה שעת שלבה השני של המערכה, התקדמות חטיבה-27 לכיבוש בירת-סיני — אל-עריש. בראש החטיבה נע כחלוץ צות-הקרב של אלחנן, שהיה עד כה בעתודה. היה זה צות מגוון: פלוגת חיל-רגלים-משוריין ב"חזל"מים, שתי מחלקות טנקי-אמקס קלים (שישה כלים), סוללה של הוביצרים מתנייעים 105 מ"מ מותקנים על שלדות-אמקס (ארבעה קנים), יחידה של שבעה ג'יפי-סיור וכיתת-הנדסה.

מאחורי כוח-אלחנן נעו יתר צותי החטיבה. מפקדת-החטיבה עם ה"מח"ט, אשר נעה בין צות-החוד לשני הצותים האחרים, אירחה ב"מסע-שריון זה את "יחידת-הרמטכ"ל" הנייזית בשני קומנדקרים (הרמטכ"ל, ראש-מטה פי-קוד-דרום, ראש לשכת-הרמטכ"ל וצמד קשרים).

מיד עם היציאה התקשר אלחנן עם מטוס-סיור וביקשו לצפות על העמדה המצרית הרא-שונה שבדרך, שיחזויד, ולדוח על ממצאיו. הפייפר הרחיק קדימה ועד-מהרה דיוח: שיח-זויד עזובה, כנראה, ואין שם אלא שני טנקים וכמה כלירכב רכים נטושים. הטייס נתבקש לדלג קדימה לעבר המוצב הבא, אל-גרדי, אך הדלק בפייפר אזל והלך, והמטוס חייב היה לחזור לבסיסו.

שיח-זויד, כ-10 קילומטרים לאחר רפיח, ספגה עוד מטוח ניכר מכת-אש (,ברכת בוקר טוב") — ומיד נעזבו משחית-הטנקים מסוג ארצ'ר שנמצאו בה. המקום הוכנע ללא מאמץ וחיליו נסו צפון-מערבה לכיוון היס. אלחנן פקד על אנשיו בתקיפות להניח לשלל ולהפ-סיק את איסוף השבויים — והכוח נע במהי-רות הלאה לעבר אל-גרדי, במרחק 40 קי-לומטרים מרפיח.

מקום זה היה מתחם של גדוד-רגלים מוגבר שהסתייע בגדוד ארטילרית-שדה, וגדוד מרגמות כבדות. נמצאו בו שמונה ארצ'רים וכמות דומה של תותחים נגד-טנקים, יחד 16 קנים שסיכנו את הטנקים. המתחם כולו היה ערוך לפי תכנון גרמני. מוצביו, משני צידי הכביש, הכילו עמדות מבוצרות, גדרות וחגורות מוקשים. המו-

צב הקדמי ששימש לתצפית, נערך בקרבת עי-קול, מוסתר היטב.

1430. ג'יפי-הסיור היו הראשונים שנורו באש מרגמות מן המוצב הקדמי. הסיירים הת-פרסו, הסתערו בדהרה תוך ירי ושיתקו את המוצב. אחר-כך הגיע תור הטנקים. משהגיעו לראש הגבעה, משכו אליהם את כל עצמת-האש שרוכזה במוצב הראשי: אש נשק-קל ותותחים נגד-טנקים בכינון ישיר והפגזה תלולת-מסלול מטוחות היטב מתותחי-שדה ומרגמות.

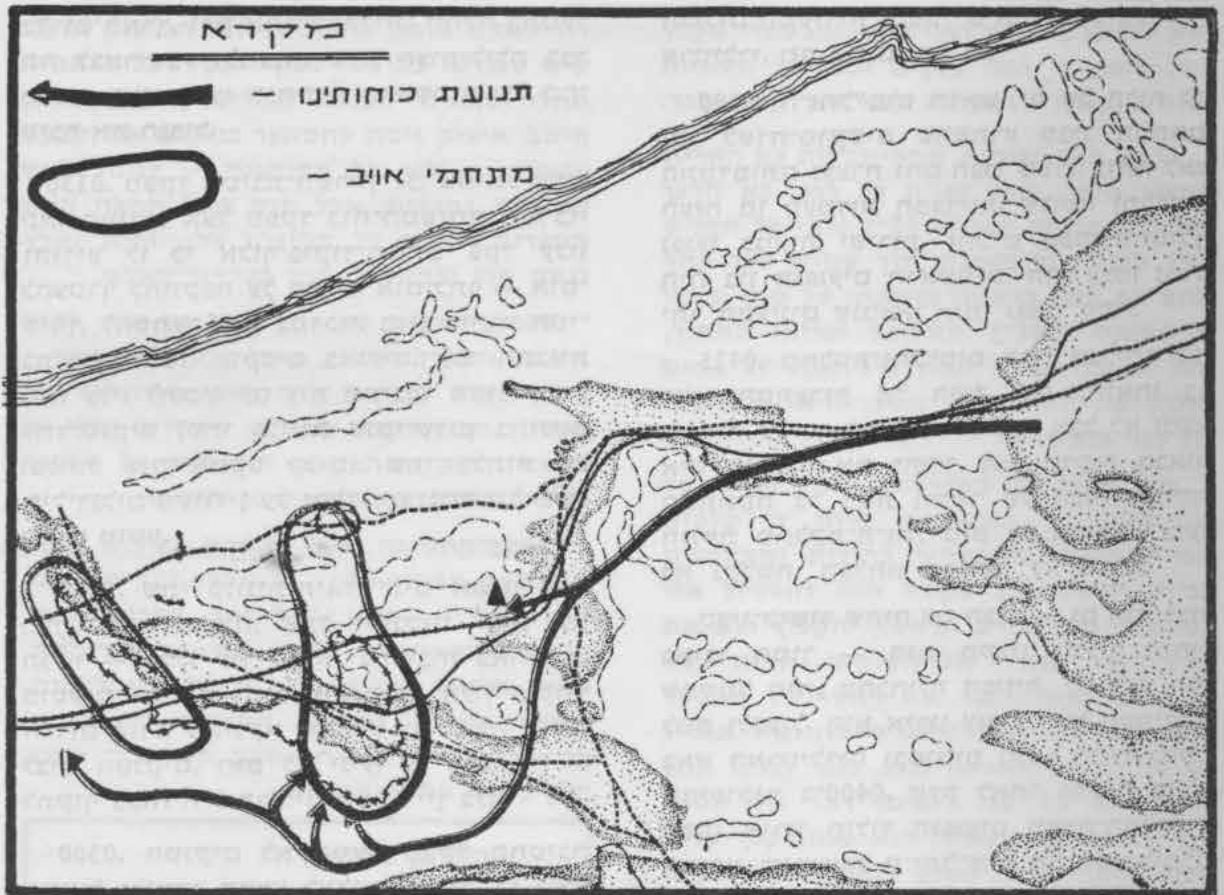
הטנקים התפרסו, השיבו אש, אחר-כך הצ-טרפו אליהם ההוביצרים המתנייעים, שצותיהם המסונורים עלידי קרני-השמש האלכסוניות ממערב התקשו בזיהוי המטרות.

1510. אלחנן החל לבקש סיוע מכל מטוס ישראלי שנזדמן למרחבו האוירי של האיזור. קודם הגיעה פנייתו אל מטוסי תובלה, אולם אחר כרבע שעה תפס שני "מטוסים ממשיים". הללו שטפו את המתחם בצלילה ואף שידרו לו חזרה תיאור מפורט ראשון על הנמצא שם.

1530. מפקד-החטיבה, חיים, בא אל אלחנן תוך שהוא מקדם יחידות שריון נוספות, ותוך חמש דקות סוכמה התכנית: אלחנן תוגבר ב-לוגת-חרמ"ש. התכנית קבעה, כי ההתקפה על המתחם תיערך עלידי שתי פלוגות חיל-הרג-לים-המשוריין, ומחלקת-הנדסה, תוך איגוף שמאלי, בעוד טנקי-האמקס הקלים וכן התות-חים המתנייעים מהוים בסיס-אש וחיל-האויר מבצע גיחה של סיוע-התקפי.

הערות ולקחים

- הסיוע האוירי שניתן נוצל גם לקבלת תאור מפורט על הנעשה באיזור. זוהי דוגמה יפה להעזרות במטוסים הן לסיוע והן לקבלת ידיעות.
- בהתאם לבקשתו, ניתנה לאלחנן הרשות לדלוק אחרי האויב הנסוג על אף החששות שמצוי בציר שריון מצרי ניי-כר לרבות טנקים מסוג "סטלין". ניצול ההצלחה על כוחות שבתבוסה מתאפשר אף עם כוחות קטנים יחסית היכולים לעשות גדולות ללא תגובת האויב.

כיבוש אלג'רדי

המשוריינין לחם בהצלחה מתוך ה"זחל"מים, תוך ניצול המהירות וכושר-הצליחה של רכבי-שריון אלה.

1600. כשה"יחוצי לאחר ההיתקלות הראשונה, הושלם כיבוש אלג'רדי. המחיר: עשרה נפגעים.

1545. מטוסי חיל-האוויר הופיעו, ביצעו גיחה ראשונה, נמוכה, "יבשה" — חרף האש הנגד-מטוסיית העזה — כדי שיוכלו להגיש סיוע צמוד ביותר ללא סיכון המסתערים, כפי שנהג גם בסיס האש של האמקסים והמתנייעים.

אחר-כך החלה ההסתערות. חיל-הרגלים-

יום ה' 1 בנובמבר

הקוּתִידִם באוּסִיכְתֵף

הפקק, בשלב זה של המערכה, נוצר במתחם המצרי שבאוּסִיכְתֵף — אוּסִיכְתֵף, על כביש האספלט היחיד המוביל מניצנה לאבו-עויגילה ולג'בל-ליבני ומשם הלאה מערבה עד לאסמעין-ליה. היתה זו הדרך היחידה שיכלה מעתה לשמש ציר-הספקה לכוחות-השריון של חטיבת-7, אשר כבר נמצאו בג'בל-ליבני ובביר-אל-חסנה, וכן לחטיבת הצנחנים באיזור מיצר-המיטלה. הדרך האחרת ששימשה עד כה — דרך-העפר הבאה מאיזור בארותיים דרך ואדי-סיראם לקו-ציימה — שימשה יפה את הכוחות בפתחת המערכה, אבל עתה היתה כבר משובשת לחלו-

טין והפכה לים של חול בלתי-עביר לרכב תובל-תי רגיל.

למעשה, כבר היה המתחם האמור מנותק ממזרח (בעקבות כיבוש עוג'ה-מצרי וטרט-אוס-בסיס על-ידי חטיבת-הרגלים-10) וממערב (אחר כיבוש אבו-עויגילה ומוצב סכר-הרוּפּה על-ידי צוּתִבְרֵן מחטיבת השריון-7), ונותר איפוא לח-לוץ את הפקק.

ב-31 לחודש ערכה חטיבת-הרגלים שתי התקפות על המתחם, אבל לא הצליחה לכבושו. על-כן הוחלט לצרף להתקפה את חטיבת-השריון-37, אשר היתה עד כה בעתודת המטה-הכללי. בצהריים עוד נמצאה החטיבה בבסיסה

הרגלים-המשורייין ומפקדים אחרים, ביקש סיוע ארטילרי, וזה אמנם ניתן לו.

0400. ה"זחל"מים הראשונים של הכוח נכנסו לשדה-מוקשים שהשתרע סביב המתחם, התקדמותם נעצרה והם הפכו מטרה נוחה לאש העזה מן העמדות המצריות. שלושה זחל"מים נפגעו פגיעות ישירות. זחל"מ מפקד-החטיבה היה בין הנפגעים הראשונים. הוא עצמו נהרג, יתר הקצינים שנמצאו איתו נפצעו קשה.

0415. מחלקת-זחל"מים אחת הצליחה לפרוץ בהסתערות אל היעד ואף להיאחז בו, ודיוחה על כך לזחל"מ הפיקוד, אבל לא נמצא איש שיקלוט את השדר. תוך הדקות הבאות השתתקה כל רשת הקשר של הכוח התוקף. הודעת מחלקת-הזחל"מים על הימצאה ביעד לא נקלטה. הצלחת הפריצה לא נוצלה.

קצין-קישור שהיה עם הכוח — גם הוא פצוע באופן חמור — היה הקצין הבכיר היחיד שמסוגל היה, מהבחינה הפיזית, להחליט הח"לטה ולפעול. הוא אירגן עזרה, ותוך הסתייעות באש הארטילריה ובטנקים (אשר הגיעו לשטח ההיערכות ב-0400. שעה לאחר פתיחת ההתקפה) אורגן חילוץ הנפגעים משדה-המוקשים המופגז באמצעות ה"זחל"מים של חטיבת-הרגלים-10 ואוטובוסים שנמצאו במקום. אבידות החטיבה בהתקפה זו היו כבדות: חמישה הרוגים ויותר מ-80 פצועים.

הערות ולקחים

- האויב הבחין בהתקרבות הכוח. מסע התקרבות אין לבצע באורות דולקים.
- מפקד החטיבה נע ב"זחל"מ אחד עם מפקד גדוד החי"ר ומפקדים אחרים. יש להימנע מריכוז מפקדים בכלי רכב אחד.
- חטיבה 10 תקפה בגיזרה ואילו חטיבה 37 נכנסה כחטיבה "טריה". במקרה כזה חייבים לתת לחטיבה החדשה ידיעות על המערך.

בדרום-הארץ, ורק אחר-הצהריים החלה בתנועתה לבאר-שבע ולניצנה. שעת חצות-לילה כבר חלפה, כאשר חצו היחידות הראשונות של החטיבה את הגבול.

0130. מפקד חטיבת-השריון-37, שמואל גלינר, קא, התייצב אצל מפקד כוח-המשימה המרכזי והודיע לו כי אלוף-פיקוד-הדרום פקד עליו להצטרף להתקפה על מתחם אוס-כתף — אוס-שיחן, להסתער עליו במרכזו, בעוד כוחות חטיבת-הרגלים-10 תוקפים באגפים. לפי התכנית היה עליו לתקוף עם צות חטיבתי משורייין של גדוד-טנקים (שתי פלוגות טנקי-שרמן בינוניים ופלוגת טנקי-אמקס קלים), שתי פלוגות של חיל-הרגלים-משורייין על זחל"מים וגדוד של חיל-רגלים מוסע.

0200. שתי פלוגות-הזחל"מים נמצאו ערוכות לקרב בניצנה, אבל הטנקים עדיין לא הגיעו — הללו עוד נמצאו בסביבות באר-שבע, מוסעים על גבי מובילי-טנקים. אלוף-פיקוד-הדרום הורה לגלינר להמתין עד השעה 0300. לבוא הטנקים, ואם לא יגיעו עד מועד זה — לתקוף בכוח חיל-הרגלים-המשורייין בלבד.

0300. הטנקים לא הגיעו. מפקד החטיבה שמואל גלינר הודיע לאלוף-הפיקוד, כי יוצא הוא להתקפה בשתי פלוגות-הזחל"מים בלבד. היתה חשיכת-לילה. הכוח נפרש בחולות שמדרום לכביש והחל נע לעבר יעדיו.

0320. דיווח ראשון מגיע אל מפקד כוח-המשימה המרכזי: השטח קשה, ה"זחל"מים מתקדמים לאיטם בהילוך ראשון, באורות מלאים.

כעבור שעה קלה הבחין האויב בהתקרבות הכוח — שמע ואף ראה אותו — ופתח לעברו באש קטלנית משפעת כלים ארטילריים: שישה משמידי-טנקים מסוג ארצ'ר, שישה תותחי-שדה 25 ליטראות וכל תותחי גדוד-השדה הדיביזיוני המצרי שנמצא באיזור.

0340. מפקד החטיבה גלינר, שנע בחוד-הכוח, ב"זחל"מ אחד עם מפקד גדוד חיל-

יום ה' 1 בנובמבר

שריון מול שריון

0330. השריון של רום וסיירי איציק יצאו את חניון-הלילה של ביר-חמה, כשהם חשים בחלל האויר את ההיתקלות הודאית עם חטיבת-השריון המצרית.

0430. כמה טנקי T-34 ותותחים מתנייעים SU-100 פגועים ושרופים העידו כי השריון המצרי עבר במקום לא-מכבר.

כעשרה קילומטרים לפני ביר-רוד-סאלם עברה הסיירת על-פני שורת משאיות מובילות

דלק שנפגעו בהפצצה ועלו באש. נהג מצרי שעמד לידן סיפר, כי כמה טנקים וכתריסר משאיות נסוגו מנקודה זו מערבה לפני זמן קצר בלבד.

0530. חרף העובדה, שההיתקלות עם השריון המצרי היתה עתה צפויה כל רגע, בא הדבר במפתיע: טנקים מצריים T-34 נראו על הכביש לפני הכוח הנע מערבה. תוך שניות ספג אחד מהם את הפגז הראשון מתותחו של טנק מפלוגת גת-שמואל. ה-T-34 הסתובב וצריחו לאחור, אבל אז כבר נמצא תחת ברד כבד. 27 פגזים שולחו בו, והוא נטחן ממש. היתר הסתלקו עוד לפני מגע האש.

בעוד יריות אלו מתנהלות, הודיע סגן מפקד צות-השריון — ואלטר — לרום, כי טנקים מצריים הפיעו גם מאחור, בחולות, ומתקרבים בכיוון הטור. כיוון שקשה היה להפסיק את „טחינת“ טנקי-האויב הראשון, הקפיץ רום את קציני-הקשר אנדריי אל הטנקים. ההוא עלה על סיפון טנק, הפנה את ראשו של המפקד לעבר טנקי-האויב. נורה פגז ראשון ומיד אחריו פגז שני. הטנק הראשון נפגע, נעצר וצותו החל בורח. זאב עם שני ג'יפים, דהר אל הטנק שעדיין היה במצב כשיר, הוא עצמו קפץ עליו, הטיל פנימה רימון. הטנק שותק. שני הטנקים האחרים הצליחו לחמוק.

0600. אחר ההיתקלות נמשכה התנועה. בצד הדרך, ליד עיקול, גילו הסיירים שני טנקים מצריים שנתקעו בחול, אך שלמים, מנועיהם פועלים והצותים לידם. בקרב יריות קצר חוסלו הצותים המצריים.

הכוח המשולב של השריון והסיירים קרב והלך אל ביר-רוד-סאלם, וככל שקרב, הורגשה אש נגד-טנקית חזקה יותר ויותר של האויב — מתותחי-טנקים, מתותחים נגד-טנקים ומנשק חיל-רגלים. היה זה מערך-השהיה של האויב.

אחר-כך נתגלה פתח-הכניסה של מחנה ביר-רוד-סאלם: על דרך-הכניסה עמד טנק T-34 ותותחו לאחור, בקרבתו טנק נוסף במצב כו-ננות לירי וכמה טנדרים גוררי תותחים נגד-מטוסים 30 מ"מ. כל השיירה הזאת — כלי רכב וביניהם כמה עשרות חיילים רגליים — היתה בכוננות לתזוזה. כל יחידת-הסיור נערכה להתקפה והסתערה באיגוף שמאלי, בעוד הטנ-קים מצות-השריון מופיעים אחד-אחד מעבר לעיקול, ונכנסים בזה אחר זה לקרב-אש עם הריכוז המצרי. תוך-כדי-כך הפעיל רום גם את המרגמות שהיו עמו.

1000. הריכוז המצרי שבשער מחנה ביר-

רוד-סאלם שותק לחלוטין, אבל הג'יפים והטנ-קים שנפרסו במישור שבין רוכסי ג'בל חותמיה החלו סופגים הפגזה מצרית עזה, מטווחת היטב. איציק ניסה להסתער בג'יפים אל הגבעה שממנה — לפי כל הסימנים — כוונה האש המצרית בתצפית, אבל חיש מהר החלה האש המצרית סוגרת על הג'יפים שלו, והוא נאלץ לנתק מגע ולחזור למחנה ביר-רוד-סאלם.

1200. השריון של רום נכנס גם הוא לקרב אש עם המערך המצרי, חיסל טנק T-34 אחד — אולם בשלב זה כבר היה מצבו הלוגיסטי של השריון חמור למדי. כמה מן הטנקים פעלו על טיפות הדלק האחרונות. ההתקפה על המערך המצרי, בשלב זה, הוסרה מן הפרק.

מפקד-החטיבה אורי שנמצא במקום ועמד על המצב, הבטיח לדאוג כי יידחף דלק לטנקים. הוא ומלוויו, בשני זחל"מים דהרו לאחור לכיוון אבו-עויגילה. בדרך, בקרבת ביר-חמה, פתחו צלפים מצריים ביריות על הזחל"מים. מפקד-החטיבה וקציניו הסתערו רגלית על המארב וחסלוהו. אחר שעה קלה כבר נמצא דלק בדרכו אל יחידת רום.

הערות ולקחים

- על טנק ה-T-34 המצרי הראשון שנראה על הכביש נורו 27 פגזים. מיותר „לט" חוץ טנק אחד של האויב ולבזבז עליו תחמושת כה רבה. יש לחסוך בתחמושת.
- בשעה 1200 פעלו חלק מהטנקים של רום על טיפות הדלק האחרונות ולכן הוסרה מהפרק התקפה על המערך המצרי. חייב בים לתכנן את נושא התדלוק מראש ולהחזיק את האצבע על הדופק.

1300. האש המצרית העזה פסקה בינתיים, וכעבור זמן-מה הבחינו סיירי איציק — בתצפית מטוח ניכר — בשריון מצרי הנסוג מערבה, מביר-גפגפה, ומותקף תוך כדי-כך פעם נוספת על-ידי מטוסי מוסטנג של חיל-האוויר הישראלי.

לפי הוראת מפקד-החטיבה אורי נשאר כוח-השריון של רום תחתיו להתארגנות מול ביר-גפגפה, כדי לתקוף את המקום למחרת. לנוכח הידיעות שחטיבת-השריון המצרית עלולה לפ-נות דרומה לעבר המיתלה, נשלח חלק מיחידת-הסיור לתוך ואדי-מלזי המוביל אל המיתלה, במגמה להזעיק נגד האויב את הטנקים הקלים של צות-בייגלה.

הלילה שוב מצא את הכוח בחניון.

בדהרה אל התעלה

כיון שרדת החשיכה מצאה את חטיבה-27 מפוזרת, כשמיכלי הדלק ומחסני-התחמושת ריקים כמעט, הוחלט לדחות את ההתקפה על אל-עריש למחרת בבוקר. החטיבה נכנסה לחני-יון, כשצותו של אלחנן מארח את מפקדת-החטיבה ואת „יחידת-הרמטכ"ל" גם יחד, לארוחת-ערב, להצטיידות וגם לנסיון לינה, ששובש על-ידי הפגזה מצרית דלילה מאל-עריש. אולם, אופיינית יותר מן ההפגזה היתה המולת-הפיצוצים שנשמעה מן העיר, והעידה כי המצרים מסתלקים.

לפנות בוקר הוחלפו התפקידים. צות-שריון אחד קרב עד שערי אל-עריש ממש, ואילו צותו של אלחנן הוחזר לשמש עתודה.

0600. צות-החלוץ של חטיבה 27 חדר לאל-עריש. העיר נכנעה ללא-קרב. הוברר, כי בשעות-הלילה נסוגו ממנה היחידות המצריות המאור-גנות האחרונות. אולם החטיבה לא השתתתה באל-עריש. בעוד צות אחד יוצא לתפוס את שדה-התעופה בקרבת העיר, בדרך המובילה לאבו-עוויג'ילה, ביקש אלחנן ממפקד-החטיבה רשות לנוע מערבה, בכביש-החוף המוביל לקנ-טרה, ולדלוק אחרי האויב הנסוג. על אף החששות שמצוי בציר זה שריון מצרי ניכר, לרבות טנקים כבדים מסוג „סטאלין", ניתנה הרשות.

אלחנן עבר את אל-עריש, שבה הסתובבו חיילים מצריים רבים (מפקדיהם נמלטו בכלי-הרכב וברכבת שעמדו לרשותם). אגב-כך אסף קצין מצרי צעיר, שהגיע ברגל מרפיח, צירף אותו למפקדתו והטיל עליו לשמש לו „קצין-קישור" עם כוחות מצריים העלולים להימצא בדרך ההתקדמות.

ביעור קן-הרצועה

רפיח נפלה. בכך נותקה רצועת-עזה מעורפה המצרי ובשלה לכניעה. המשימה הוטלה על חטיבת-הרגלים-11 של ארוין, וזו קיבלה תחת פיקודה צות-שריון גדודי מחטיבת-השריון-37, כדי שישמש לה אגרוף מחץ מהיר.

מבעוד יום, ב-4 אחר-הצהריים, נערכה במפקדת חטיבת-הרגלים קבוצת-הפקודות האחרונה, והוקצו המשימות. מפקד צות-השריון, זאב,

אחרי-כך יצא הצות לדרך הארוכה, מרחק 120 קילומטרים, עד תחנת-הרכבת של רומני, כמרחק 30 קילומטרים, לערך, מתעלת-סואץ.

בתחילה התנהל מסע הצות לאיטו, בשל המספר הרב של כלי-הרכב הפגועים אשר חסמו את המעבר. הללו — בחלקם נוגחו על-ידי כלי-הרכב של הנמלטים, ובחלקם הגדול יותר הות-קפו על-ידי מטוסי חיל-האוויר הישראלי. אולם, כיון שנמצא בתוך ערבוביה גדולה זו גם מספר ניכר של כלי-רכב וכלי-שריון שלמים, החליט אלחנן להוציאם מכלל שימוש — לבל יופנו נגד שריון-צה"ל — בלי להרסם, וזאת על-ידי הוצאת הפריסקופים ונוקרי-התותחים מתוך השריונים.

לאחר צליחת מכשול מגובב זה, משנפתחה לפני הצות הדרך הריקה, החלה נסיעה בקצב מטורף, ללא הפוגה. שתי היתקלויות קלות נזדמנו, בשתיהן הופעל הקצין המצרי השבוי, שיעץ לאנשי-צבאו להיכנע ולהסגיר את הנשק.

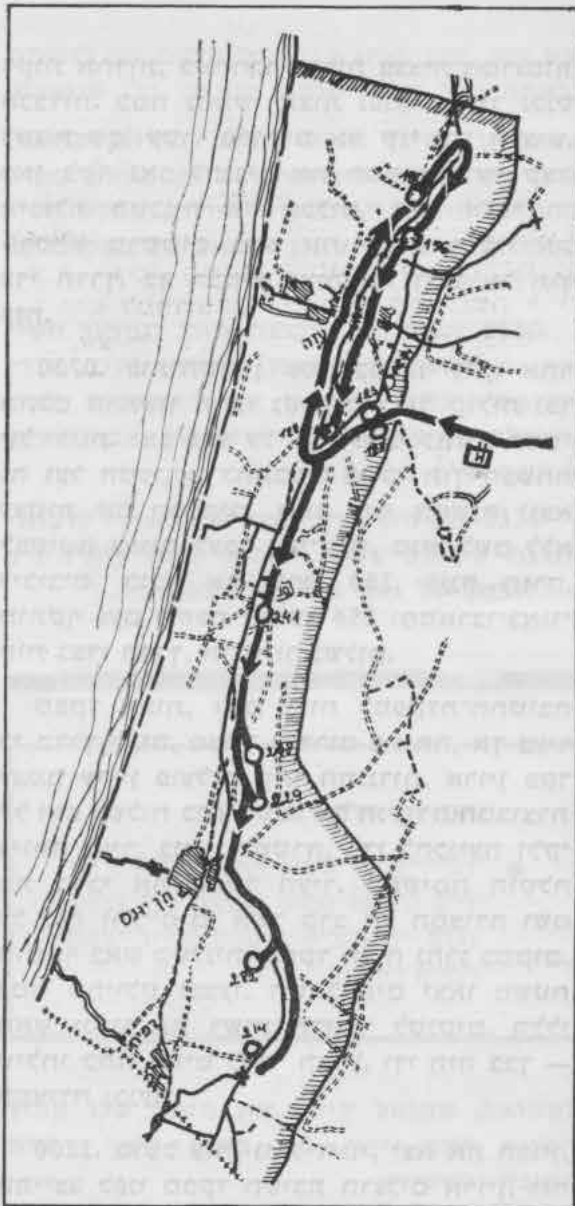
1500. לאחר נסיעה רצופה, כמעט, של שמונה שעות — במהירות שעלתה אף על קצב הפלישה הגרמנית לצרפת במאי 1940, שנחשבה לשיא-המהירות במסע-שריון — הגיע צות-אלחנן, מנותק לחלוטין מן החטיבה ומכל צה"ל, לתחנת-רומני.

1630. הקשר עם החטיבה חודש, ותוך זמן קצר הגיע גם ה"מח"ט.

1700. כמה ג'יפים הוצאו מערבה, עד לסביבות אוס-בורג, מרחק 13 קילומטרים בלבד מן התעלה, למקום שאליו הגיע למחרת בבוקר הצות כולו — ובזה נסתיים חלקה של החטיבה במערכות-סיני.

בא לידי מסקנה, כי ייטיב לעשות אם יתקוף את עזה העיר באיגוף שמאלי עמוק מדרום, בהנחה כי יהיה זה הכיוון הפחות-צפוי, וגם משום שגישה זו תאפשר לרכבי-השריון שלו להשתמש בכביש עזה-חאן-יונס-רפיח אשר לא היה ממוקש, כפי שהעידה תנועת כלי-הרכב בו.

זאב החליט לבצע סיור, במגמה לבחון את דרך הגישה הרצויה ביותר עד הכביש. הסיור,

כיבוש רצועת עזה

5045. שת. טיהורו הסופי של 122 נעשה בעילות לא פחותה מזו של חיילי חרמ"ש מאומנים.

0600. מחצית השעה, בדיוק, לאחר צאת הצות למשימתו, הוכנעה מערכת המוצבים מדרום לגבעת עלי מונתר. האבידות — הרוג אחד ושלושה פצועים — פונו לאחור. כביש עזה—רפיח נמצא בידינו.

משנמצא כל הצות על הכביש, בוצע איגוד כוחות חדש, כך שבכל כוח-משנה נמצאו מעתה טנקים וחיל-רגלים-משוריין.

0630. בהיערכותו החדשה החל צות זאב לנוע צפונה לעבר עזה העיר. לא חלפו אלא

שנעזר באיש משק נחל-עוז, הגיע עד מרגלות המוצב המצרי הקרוב ביותר לגבול, אך המוצב הבחין, כנראה, בתנועה ועל-כן הוחזר הסיור עוד לפני שקיעת-השמש.

סמוך לחצות ניתנו הפקודות האחרונות ליחידות-המשנה — פלוגת טנקים בינוניים מסוג שרמן, פלוגת חיל-הרגלים-משוריין ומפקדה. הצות נע משטח-הכינוס לשטח-ההיערכות בקר-בת הגבול והמתין לפקודת התזוזה.

0530. רשת הקשר העבירה את הפקודה: „נוע“!

הצות פתח בהתקדמות, לאורך דרך עפר, לכיוון מוצב-125, אשר פתח ביום הקודם באש לעבר הסיור. חלק מן הטנקים הופנה לעבר מוצב-127, שהוחזק על-ידי מחלקה, לרתקו — ואילו על יתר הטנקים הוטל לרתק את המוצב הפלוגתי 125, כדי לסייע בכך בכיבושו על-ידי חיל-הרגלים-המשוריין.

0540. כפי שהיה צפוי, התעורר מוצב-125 לחיים והפעיל את כל עוצמת אשו כנגד השריון: מרגמות-בינוניות, מקלעים-בינוניים ומקלעים קלים. אש טובלנית קשה יותר נורתה ממוצב-156 הרחוק יותר, מצפון לעזה-העיר.

לטנקים ניתנה פקודת אש. המטרות זוהו בבירור, הפגיעות היו קטלניות. תוך כדי כך פרצה פלוגת חיל-הרגלים-המשוריין קדימה ותקעה תריז בין 127 ל-125, ואותו זמן עצמו תקפה את 125, כשהלוחמים יורדים מרכבם ומסתערים רגלית. היתה זו הסתערות מוחצת. המוצב הוכנע, כשבעמדותיו כ-50 חללים מצ-ריים. ה-חרמ"ש לא נעצר, המשיך בטיהור וכבש את המוצב 123 הסמוך ל-125.

0545. הטנקים לא נעצרו, אלא נעו במהירות לעבר המוצב הפלוגתי 122 על צומת הכביש המוליך מעזה לרפיח, למרגלות גבעת עלי-מונתר החולשת על העיר. הם איגפו את המוצב ממערב, אחר כך פתחו באש מדויקת, כשהם פוגעים בתותחי נ"ט ועמדות באזוקות. אבל, במפתיע, גילה כאן האויב קשיחות והמשיך בהתנגדותו, חרף אובדן רוב נשקו הכבד. היה צורך להסתער על המוצב רגלית, וכיון שפלוגת-ה-חרמ"ש היתה עסוקה עדיין כולה בטיהור 125, פקד מפקד הצות זאב על אנשי-המפקדה שבקרבתו לרדת מה-זחל"מים ולשטוף את 122 ברגל. אנשי המפקדה, חוגרים ובעלי דרגות, קפצו מרכבם והסתערו בנשקם האישי על המוצב, שבער בלה-בות עצומות עקב פגיעה ישירה במצבור-תחמו-

דקות אחדות, כשהחלו נופלות פצצות-המרגמות הכבדות. כמה מאנשי הצות נפגעו. הטור נכנס לשטח שבו עטרו פרדסים את שני צדי הכביש. כאן פקד זאב להגביר את המהירות עד קצה היכולת הטכנית של הכלים, בעוד אנשי ה-חרמ"ש מרססים באש אוטומטית חזקה את צדי הדרך. כך הבקיע הצות את דרכו אל תוך עזה.

0730. צות-השריון עמד במרכז עזה. אחר ההלם הראשון החלו נשמעים בעיר קולות נפץ של יריות. זאב פקד על אחד משני כוחות המש-נה ועל המפקדה להתבסס בכיכר תוך הבטחה עצמית של הטנקים, בעוד כוח המשנה יוצא לפשיטה צפונה לעבר בית-חנון, מגיע לשם ללא עיכובים, כובש את מוצב 180, פונה חזרה, מותקף פעם נוספת ממוצב 156 וממארבי-באזר-קות בצדי הדרך, אך חוזר בשלום.

מפקד הצות, זאב, דיוח למפקדת-החטיבה כי הדרך לעזה, מצפון ומדרום פתוחה, אך בעיר עצמה עדיין פועלים קיני התנגדות. ארוין פקד על זאב לשלוח כוח-משנה אל הנקודה המבוצרת ביותר בעיר, בניין-המשטרה, כדי להכניעה ולק-חת בשבי את מפקד העיר. המשימה הוטלה על כוח זחל"מים, אשר קרב אל המצודה ושם הותקף באש קטלנית. מפקד הכוח נהרג במקום, כמה מחייליו נפצעו. הזחל"מים יצאו משטח האש ונתנו את רשות הדיבור לטנקים. הללו שילחו כמה פגזים לעבר הבנין, ודי היה בכך - המצודה נכנעה.

1200. מושל עזה, גנרל דיגוי, יצא את הבנין, התייצב לפני מפקד חטיבת הרגלים ארוין, וזה העבירו לידי אלוף פיקוד-הדרום, אסף שמחוני, כדי שימסור לו את כניעתו.

העיר עזה נכנעה, אבל בדרום הרצועה - ובעיקר בחאן-יוניס - עדיין נמצא אויב.

שעות אחר-הצהרים וראשית-הערב נוצלו לתדלוק הטנקים והזחל"מים וכן למילוי סרטי-כדורים של מקלעי כלי-השריון, שכן מאז שעות הבוקר ירו אנשי הצות למעלה מ-80,000 כדורים. לאחר רדת החשיכה, שוב היה הצות ערוך ומוכן לקרב.

2230. באורות מלאים נע הצות דרומה. משימתו היתה למוטט כל התנגדות נוספת ברצועה ולהתחבר עם כוחות צה"ל שהתבססו במרחב רפיח. הפעם נערך הצות בשלוש יחידות משנה, בכל אחת טנקים, חיל-רגלים-משוריין וחבלנים.

למעלה מ-15 ק"מ נגמאו ללא מראה אויב, עד אשר - קרוב למוצב 241 אשר צפונית לרפיח - נתקל זחל"מ אבטחה במחסום לרוחב הכביש. במחסום הונח מטען של מוקשים פלאסטיים איטלקיים, שהתפוצץ בדיוק ברגע שספג הזחל"מ עצמו פגיעה מפגז נגד-טנקי. שנים-עשר האנשים שבזחל"מ נפצעו, שרשרת הרכב נקרעו. בעוד מחלקת-החרמ"ש מתפרסת להסתערות על מקור-האש, נקרא קצין החבלה לפקד על הרמת המוקשים. אולם, הוברר שקצין-החבלה גם הוא בין הפצועים - ואז התנדב סגן-משנה אורי (שהתמצא, אמנם, בחבלה אך נתקל לראשונה בחייו במוקשים פלאסטיים), לטפל בפריצת המחסום ובסילוק המוקשים. את גדרות המחסום פוצץ בבנגאלור, ואת המוקשים שלף מן הקרקע כשהוא מחפש בדקר לאור פנסי הזחל"מ. שמונה מחסומים דומים טופלו בידי אורי, איש מעין-צבי (,לאחר כל מחסום שפינית, ניגשתי לזחל"מ, סחבתי ממישהו סיגריה, ואחר-כך חזרתי למח-סום החדש").

השעה קרבה לחצות, וטור השריון של זאב - עתה נחש של אורות - נע במהירות אשר הואטה מדי-פעם על-ידי דו"קרב תותחים עם מוצבי דרום-הרצועה ובשל היתקלות במחסום. אחד האגוזים הקשים שהוכנעו היה מוצב 248, וכעבור שעה נכבש מוצב 229, שניהם צפונית לחאן-יוניס. היתה שעת-לילה מאוחרת, ולסכ-נה של אש ארטילרית ואש נגד-טנקית ממוצבי

הערות ולקחים

- סג"מ אורי, אשר התמצא בחבלה אך נתקל לראשונה בחייו במוקשים פלאסטיים, טיפל בפריצת המחסום ובסילוק המוקשים. קצינים וסמלים חייבים לעבור השתלמויות בפינוי מוקשים והחלצות משדה מוקשים. בהתקדמות על נתיב מוגדר, חשיבות מיוחדת לצוות הכוח המשוורין עם חבלנים לפי-נוי מהיר של מוקשים שהם תמיד גורם מעכב לתנופת השריון.
- מפקד הצות זאב פקד על אנשי המפ"קדה לרדת מהזחל"מים ולשטוף את גבי-עה 122 ברגל. זהו ניצול נכון של מלוא הכוח העומד לרשותו של מפקד. גם חיילי המפקדה יכולים להכריע בקרב על-ידי שימוש נכון ומזשכל.

אויב נתוספה הסכנה שבעייפות האנשים. כל השתהות לצורך פינוי מוקשים וסילוק מחסור מים, הפילה תרדמה על הנהגים הסחוטים, ועל-כן נדרשה מן המפקדים שהיו עייפים לא-פחות, עירנות מוגברת.

אחר-הצות עבר הצות על-פני חאן-יוניס והכפר בני-סוהילה שמשני צדי כביש עזה-רפיח, והגיע עד למוצב 282 שמדרום לחאן-יוניס, אשר אמנם היה ריק, אך ממוקש. זאב השאיר במקום חסימה מעורבת של טנקים וזחל"מים כדי למנוע זינוב בטור מכיוון חאן-יוניס שטרם נתפסה על-ידי הרגלים, אחר-כך נע הלאה.

0300. בטרם האיר בוקר יום 3 בנובמבר, הגיע צות זאב אל מוצב 214, שממנו שולחה בו

יום ו' 2 בנובמבר

היאחזות מול איסמעיליה

בציר המרכזי עמדו שריוני-רום וסיירי אי-ציק לסיים את זינובם בחטיבת השריון המצ-רית. באורו הראשון של הבוקר נתכנסו הכל לחניון השריון המצרי בביר-גפגפה, שנעזב כנראה עוד בשעות הלילה.

אחר מרחק מה נודמנה ההתכתשות הממ-שית האחרונה. איציק, אשר נע בראש עם סייריו 60 ק"מ לפני הצות של רום, השמיד 2 חוליות חבלנים שעסקו בהשמדת הרכב המצ-רי שנשאר על הכביש. מעבר לכתוב-א-צבחה הבחין בגיא שלפניו, על הכביש, בשני טנקים מצריים שעסקו זה בחילוץ של זה, הודיע לפלוגת-הטנקים כי בעצמו יפעיל באזוקאים באגף הטנקים המצריים, וביקש ממפקד פלו-גת-הטנקים שמואל, שיקצה טנק אשר יפעל על הכביש.

מפקד-הפלוגה שמואל בא בעצמו, קידם את הטנק שלו אחרי שבזוקאי ראשון ירה והח-טיא, אבל הביא לצדוד התותח אל 2 הבזו-קאים, ירה על הטנק הנחלץ, והשמידו בפגז אחד. הטנק החולץ התנער, החזיר תותחו לעבר הכביש. שמואל נסוב בטנק שלו לשטח מת — רשות הדיבור ניתנה לבאזוקאי השני מהסיירת. צות-הבאזוקה ירה, פגע בצריח ה-שריון המצרי בזוית קהה. מפקד הצות המצרי פתח את מדף ה-T-34 ויצא; איציק סימן

אש עזה. שוב פצחו תותחי-הטנקים את לועיהם ולאחר קרב מהיר שותק המוצב, בלי שייתפס. מכאן ואילך החל המצב להיות קריטי. צריך היה למנוע שהתחברות עם כוחות צה"ל שברפיח תיהפך להתנגשות. ארוין, מפקד חטי-בת-הרגלים, הורה לזאב להשתהות במקום עד אור הבוקר.

0530. הצות שוב התנער, החל בטיהור השי-טתי של העמדות שמצפון לרפיח. בעוד גדודי חטיבת-הרגלים תופסים את חאן-יוניס ובני-סוהילה, הגיעה יחידת-השריון של זאב למרחק שלושה ק"מ ממחנות רפיח.

1330. בשעות אחר-הצהריים, לאחר קרבות-תנועה של 32 שעות רצופות סיים צות-הקרב המשוריין של זאב את חלקו במערכה.

הערות ולקחים

- הסיירים של איציק הבחינו בטנקים מצ-ריים ונאלצו לבקש הקצאת טנק שיפעל נגדם. יש להביא בחשבון שסיור יצטרך ללחום בטנקים.

לשמואל, שמואל קידם את הטנק שלו מתוך השטח המת, ירה, פגע בטנק השני בחזית התובה והשמידו.

מכאן ואילך נמשכה התנועה לכיוון התעלה ללא הפרעה, כשצות-השריון והסיירים עוברים על-פני רכבי-שריון מצרים נטושים — פגועים או תקועים.

אחר-כך ירד פיפר על הכביש והודיע לרום, כי הדרך עד התעלה נקיה משריון מצרי. בקי-לומטר ה-10 לפני אסמעיליה, כשהעיר המצ-רית נראית היטב באופק, נעצר הכוח תחתיו. לגבי דידו נסתיימה המלאכה.

גרירת כמה רכבי-שריון, טנקי T-34 ותות-חים מתנייעים SU-100 על-ידי צות רום, והסיור הרגלי הלילי של הסיירת עם רום ואיציק עד לתעלה ממש, לא היו עוד אלא השלמה ספור-טיבית נאותה למבצע.

דף קרבי ליחידות אגרוף

יום רביעי, 31.10.56

מס. 2

פקודת יום

חיולי יחידות האגרוף!

ה"הפוגה" הרביעית הסתיימה!

במלחמת השחרור הסכמנו, בהתאם לבקשת האו"ם, לשלש הפוגות, מתוך אמונה תמימה שהאויב יכבד את דבורו, אולם שוב ושוב נרמס ההסכם בשחצנות.

ההפוגה הרביעית נמשכה 8 שנים. שמונה שנים עקובות מדם. האי-יב ניסה להתיש את כוחנו בדרכים שונות: הוא שלח בנו כנופיות מרצחים, זרע מוקשים. הסיל עלינו חרב כלכלי ומצוד ימי המוד. לשיא השחצנות והחוצפה הגיע הרודן המצרי בהכרזתו גלויות -- כי מלחמה לו ביהדות העולם כולה.

העולם הנאור לא נע ולא זע נוכח הנאצים כמהדורת נאצר. אדרבא -- ישראל נתבעה להבליג על רצח הקלאים שלווים, נשים קוסמות תאנים וילדים בבית מדרשם.

ישראל נתבעה להשליך את יהבה על משקימי האו"ם, אשר עסקו במשך 8 שנים בנידול פנקסות של מעשי דמים, רצח וחבלה.

חיילים! הגיעה השעה לשים קץ למצב פרוש זה. צה"ל בנוי על שלשה יסודות: על אנשי שדות החובה, על חיילי צבא הקבע, ועל חיל המלואים, ואלה תלויים זה בזה ומשלימים זה את זה לכוח אידר. יסודות אלה הסבו בין לילה לנף מדבק אחד ואחיד.

שאו ברכה, אנשי המלואים באשר אתם. על רוח ההתנדבות המופלאה אותה גליתם בשעות קשות. אולם דעו: הקרבנות הראויה לשבת, מטרתה נשגבה: עליכם להבטיח שלום של אמת לא לתקיפה קצרה בלבד. אלה שלום של קבע. חובה קדושה מוטלת על כולנו לה-בטיח לילדינו נסיעה בכבישי הארץ ללא פחד מוקשים ומארבים של כנופיות הפראיות.

כשמטרה זו לנגד עינינו, אנו יוצאים לקרב. עלינו לפעול ביעילות ובמ-הירות.

זכרו: מהירות חוסכת דם!

ימי כסלו הולכם וקרבים. בימים כתקונם הייתם בודאי מספרים לילדיכם על גבורת המכבים, אשר קמו על מנת לגרש את הפולש מן הארץ. בחתקרב ימי כסלו השנה, לא תספרו הסטוריה. אתם תעשו ההסטוריה!

**חזקו ואמצו לקראת הנצחון!
לקראת שלום של אמת!**

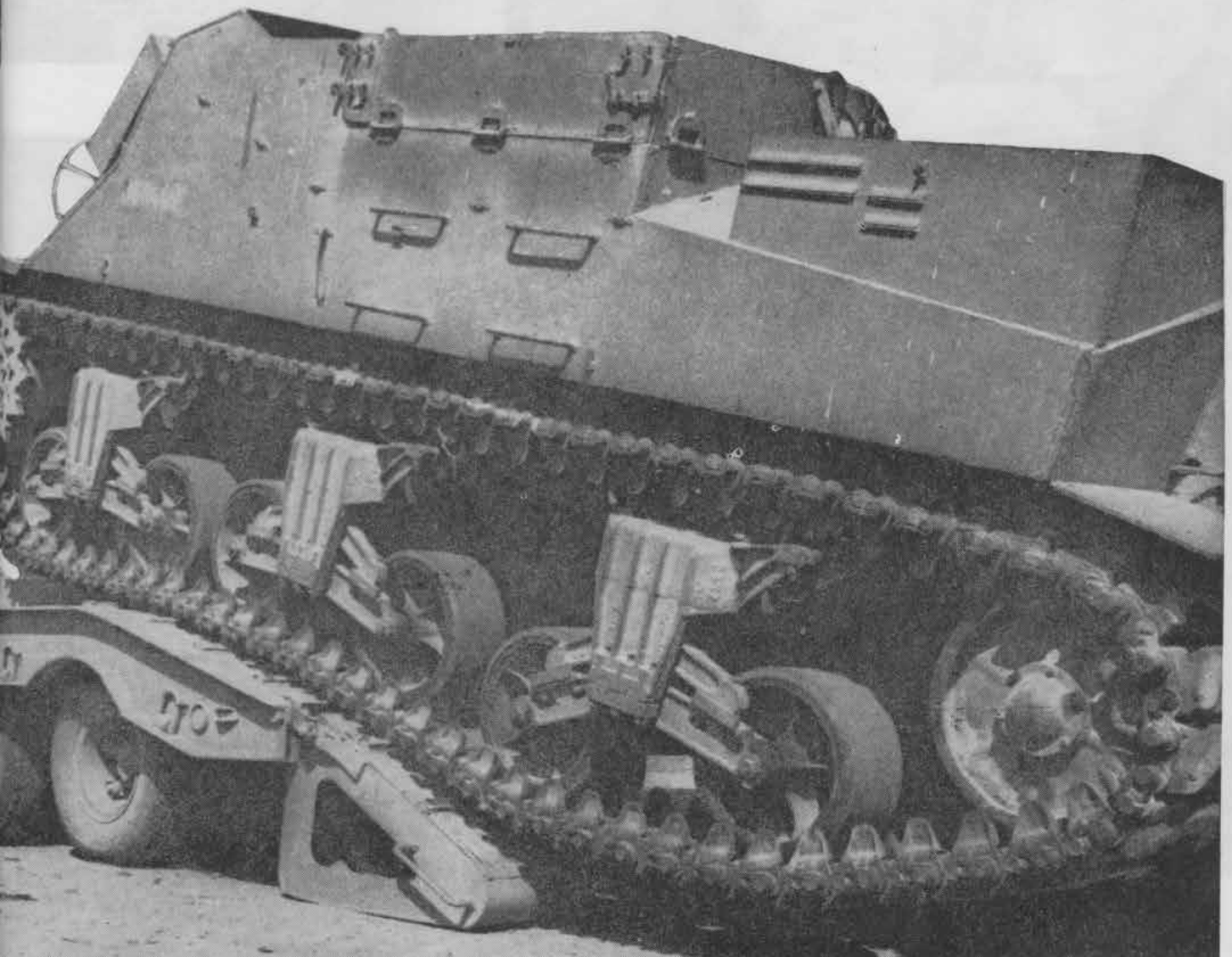
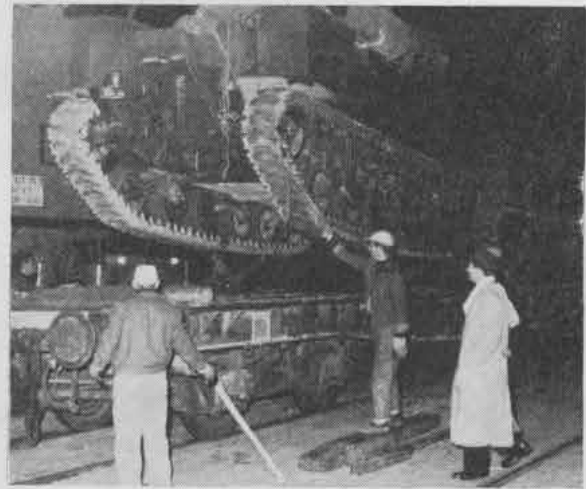
עשור לקדש

צה"ל בנוי על שלשה
יסודות — אנשי שירות
החובה, חיילי צבא-הקבע
וחיל-המילואים —
המשלימים זה את זה
לכוח אדיר- יסודות אלה
הפכו בין לילה לגוף
מוצק אחד ויחיד-

את כלו המלחמה קנינו במיטב
הזהב שם ושם. הבאנו אותם הנה.
מרגע זה — שלנו הם.

סיירים. עיני היחידה.

ראשונים למבט ומגע.

ובעקבותיהם —

הכוח הממונע

והאגרוף המשוריין.

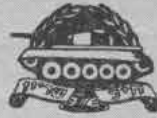
ימי סיני- זרח הדבש המר והרועם של אנשי
השריון הישראלי- הקרבות, מסעות האיגוף
והעקיפה, החדירות האדירות.

עוצבת פטיש

יום שני, א' כסלו תשי"ז (3.11.56)

דף קרני מס. 10

כינוש נ=48 שעות במקום 96

בך נפל רפיה ועדיש - פרטי המבצע

המשימה שהוטלה על עוצבת השריון בחלק הצפוני של חצי האי סיני הושלמה ב-48 שעות במקום 96 שעות, למי זהו ערכה הראשונה.

מפקד העוצבה מסר את הפרטים המכונים:

צבא, כירה חצי האי סיני. היה זה קרב שריון טר-בחק, על כל כללי.

הקרב החל ביום ה' לפנות ערב. לאחר שנודעו הכוונות המצור, פרץ השריון למבואות העיר, ביום ו' עם שחר, באלקריש נוסח כמעט ולא נחלל הכוח כי התנגדות. עם כיבוש עיר החקלים המדברית המשיך השריון לזרוק את האויב בכיוון לשרה המצודה, 12 ק"מ דרום מערש.

שרה המצודה נמצא עוזב ללא מסופים.

שבויים ומסוכנים קצומים

אלפי חיילים מוסבים הסתובבו ברחובות עירש, במבואות העיר ובכריבות, על חללות הם ובדרך ל-העלה, בצפון חוקה, על פי אומדן זהיר נאספו עד כח כ-1000 שבויים מורבים. בעלי רגות אחרות ועדי נים, על רגותיהם השונות, השבויים העצרו לשכ ללות, שהוקמו במקומות שונים של המצור.

מתנה הצבא בפריש חיות את המרכז התחזוקתי של כל חצי האי סיני, בידי צה"ל נפלו מחסנים עצומים של דלק והחומרים, סדנאות וביוד לוחם הייש כי ותר, שנקנה ספרצות שונות, לרוב: מריה-המפוצצות, ארמי, בריסניה, גרמנית, ספר, ציכלובקוח ועוד. במיות ענקיות של מסניות צבאית הישות, מסונים שונים, נתגלו במתנת רפיה ועדיש, כן נמצאו מחסנים של חותמים, אנטי-טנקים, אנטי-אוויריים ועוד ביוד יקר הייש שנעזב בבחלה.

שום סוג ישראלי לא יצא סלול שטרם. מספר הר רוגי העוצבה קטן יחסית ממספר הצנפים של פער לוח התגסול התחזוקות.

אשר לאנשי המילואים, הם נלחמו באריות, כשב-שש המורבים ונוקים מספר-הישרים.

בידי העוצבה נפלו כ-50 טנקים מסונים, סי. 34 (מוסיסי), שרמן (ארצריים) 385 כלי שריון ורכב שי ונים ונפצו או נעזבו בדרך המרוק על כניש המצור עדיש - קנסרה.

אחיאות כמים קידשו כליל ו את יחידות השריון שנכנסו לאזור התעלה המצרים נוספו בידיהם וכ רבו ב-ש"ס את לוחשי השריון.

המשימה שהוטלה על העוצבה הושלמה כליל ר, 2 בנובמבר 1956, כשיחידות השריון הגיעו לגדה המזרחית של המצור.

ברובם אל התעלה עברו יחידות העוצבה לאורך צור שנמשך כ-200 ק"מ, בחלק הצפוני של חצי האי סיני. ציר ההתקדמות התחיל מהגבול המנדטורי שבין ארץ-ישראל למצרים.

השלב הראשון - שיהא למעשה השלב המכריע במערכה - התחיל בושריה הגונות אל המצור המ ציר המצור נרשית היה זה החלק הקשה ביותר במבצע.

על הגנת רפיה נלחמו המצרים בעקשנות ובקוץ, גם לאחר שהפגזו מן היים, האויר והקרקע במשך שעות רצופות ללא הפוגה - לא נכנעו.

הקרב המשיים במצריקה החיילים המצרים, עדיין בוטחים בטוחים, השיבו שש חותמים, סרגפות, סמכות ויה של טנקים, ותר-חמים אנטי-טנקים ועוד מבוקרים מושיים ומבוצרים.

כשהחל הכוח המצור להכניע - באמצעות השריון ובסיוע אוירי - את מצור ההגנה הראשון שלמני רפיה - נפתח קרבית מניס-אלימניס בהת-מקלעים, רימונים וסוגי נשק אחרים.

הקרב הגר התגולל במצבים קדמיים סמוך לגר - יצחק, אצרי שספצו השריון ועוצבת הידי שכנה את השררה הראשונה של המצבים הת-קרקעיים ושרצו מניה - נסתיים הקרב.

מאות חיילי האויב החלו נסים מנומת בחלה לעבר חלות היים חיל הרגלים, שבא בעקבות השריון. סרן למתנת הצבא נרשית, עיר סיתור יסודי ושכה ל-עלה מ-1000 קצינים חיילים, בקרב קל הרשח נפלו 18 מדיילי העוצבה.

השלב השני במבצע הבזק היה כבוש אלעדיש, יחידות השריון נחלקו במקום זה במצור גדולי מונגר, שיהא מוכב מסונקים, יחידות נגד טנקים וארסילריות, הקרבות התגוללו במרחק של כ-10 ק"מ מפער

נשק האויב המצרי. מצבות
ברזל חרוכות על אם הדרך,
כעדות לנצחון. החיילים
המצרים הרימו ידים.

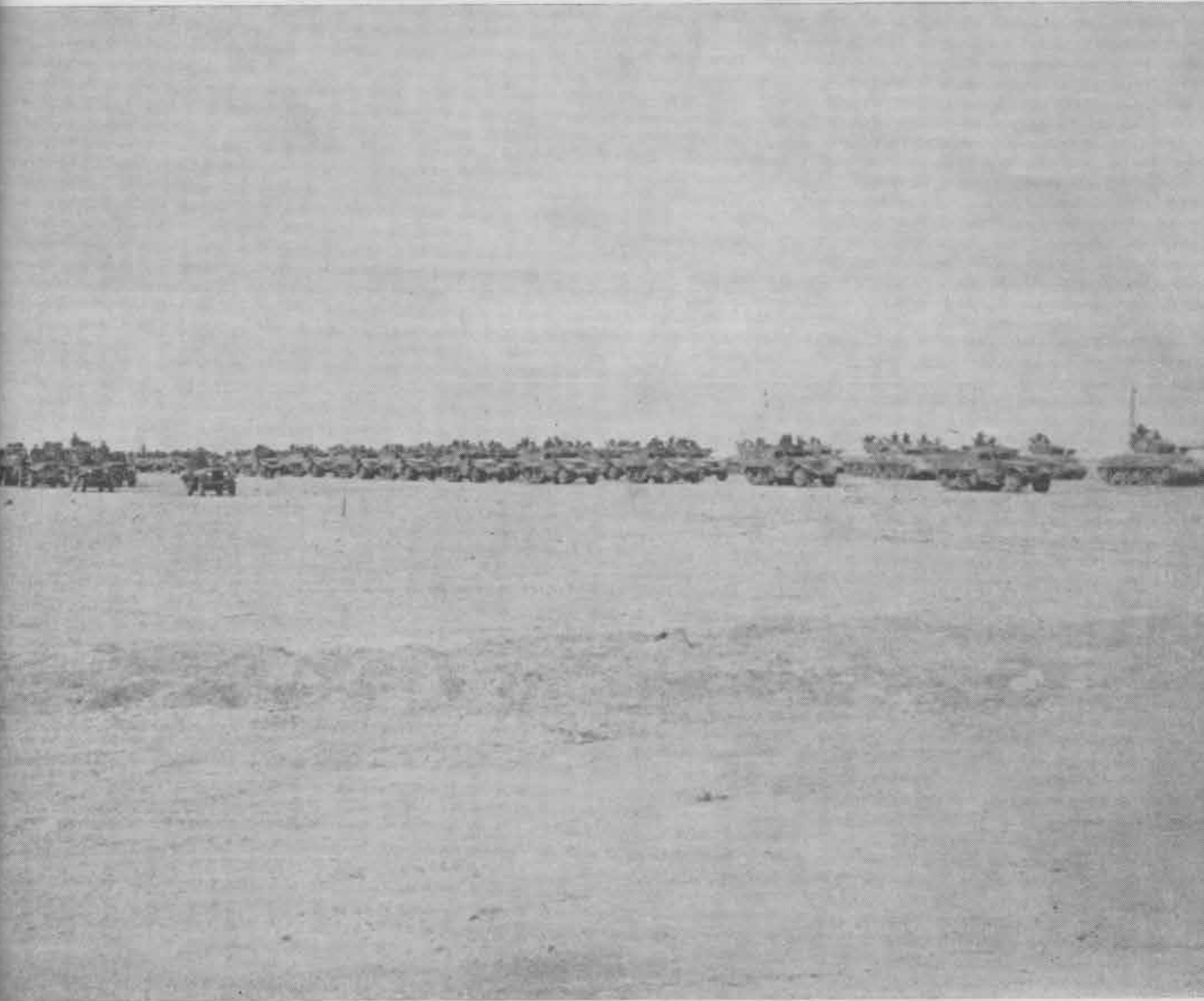
בניין המבצע במהלך הלחימה
השלישי של יום קדש
התבצע במהלך הלחימה
השלישי של יום קדש

התבצע במהלך הלחימה

עשור לקדש

על־פי
„אלבום־השריון“
הוצאת „מערכות“
תשכ״ה

מסדר סיום המערכה

הישיבה המאה-וששים-ותשע של הכנסת השלישית

יום שני, י' חשון תשי"ז (15 אוקטובר 1956)

ירושלים, בנך הכנסת, שעה 16.07

מדיניות חוץ ובטחון

הודעת ראש הממשלה

... לא אעמוד על פרשת מאמצינו להבטיח לצבא-הגנה לישראל מינימום הציוד ההכרחי, כי פרשה זו לא נסתיימה עדיין, ועוד מועד לחזון. עברו עלינו הרבה חדשים של ציפיה וחרדה - וגם היו לנו ימים של חוויות גיל עמוקות. ואולי מן הראוי שאמסור לכם אחת החוויות כפי שהנציח אותה משורר אדיר-ביטוי החותם בשם נתן א. בקראי דברי המשורר כאן אני יודע שאני מקפח העתון אשר לו נועד השיר הזה, אולם נדמה לי כי דברים אלה צריכים להישאר ב"דברי הכנסת" כנכס המדינה וצבא-הגנה לישראל...

... ואין אנו רוצים בכלל בהריגת בני-אדם, בני איוה עם שהוא, ואם הצלחנו למנוע עד עכשיו האסון הזה, במשך שנה רבת-חרדות זו, אינני יודע מה יאמר על כך ההיסטוריון הבא, אבל אני מרגיש סיפוק עמוק שהצלחנו למנוע המלחמה עד עכשיו. ובמקום מלחמה, שקרבנותיה ודאיים ותועלתה ההיסטורית מסופקת. אמרנו: נעשה מאמץ חזק לחזק צבא-הגנה לישראל בנשק מגן. לא היה הדבר קל ופשוט. ועלי להגיד שעד היום לא השגנו כל מבוקשנו. אבל לדעתנו זה היה צו המצפון האנושי והמדיני - ולפיו פעלנו. ונדמה לי שלא שגינו ולא נכשלנו, ולא הכשלנו את ישראל...

וכה אמר :

עוד יספר לתְּרַדָּה ולְפִלָּא אֵיךְ נִצְבּוּ תּוֹלְדוֹת הָעָם בֵּין יָם אֵילַת וְיָם תֵּיכוֹן
עַל כְּבִרְת־אֶרֶץ רֵאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה כְּמוֹ עַל צוּק יִשְׂרָאֵלִי בְיָם עָרְב,
וְקָהַל אוֹיְבִים אֲשֶׁר אָף תְּמוֹל הִקָּה וְשָׁב לְמֵאוֹרְתוֹ עַלִי גָחֹן
שׁוֹפֵעַ מִחֲדָשׁ כְּלִי-אֵשׁ בַּל יִדְעֵם, נִכּוֹן לְזִנְק בְּכָל מִשְׁטְמוֹתָיו וּמְכוֹנֹתָיו.

עוד יספר לתְּרַדָּה ולְפִלָּא אֵיךְ הַמְּשִׁיף הָעָם פְּרוֹטְרוֹט חֲיָיו שְׁבִשְׁדוֹת וּבְשִׁנְקָיִם
חַיִּים שֶׁל שְׁלַל מְרָאוֹת וְשְׁלַל קוֹלוֹת, בְּעוֹד מִתּוֹף תּוֹכוֹ, מִקְרָב כָּל שְׁאוֹן נְהַד,
מִתּוֹף עֲמָקֵי הַנּוֹתוֹ, מִבְּעַד לְשִׁיחוֹת וְלְזַמִּירוֹת וְלְמַרְיבוֹת וְלְשִׁחוֹקִים,
עוֹלָה שׁוֹעָה אַחַת: כְּלִים, כְּלִים! כְּלִי קָרָב וְכָלִי מָגֵן! וְחַיֵּשׁ וּבְעוֹד מוֹעֵדוֹ!

בְּבוֹא הַיּוֹם, בְּקוֹם שְׁלוֹם עַל אֶרֶץ, בְּשִׁקֵּט מוֹרָח, אִי מִי יִשְׁאַל בְּקוֹל:
מִתִּי נִחְמָךְ דִּין הַיְהוּדִים שְׁנֵית - אַחַר מִשְׁפֵּט תְּשִׁיח - לְפָרֵךְ חַיִּים אֶת הָעֵגוּל?
וְהָ יָשִׁיב בָּכָה, וְהָ בָכָה. וְאַחֲדִים לְפִתַּע יִזְכְּרוּ חוֹף יָם נְגוּל
וְרַחַשׁ מִים וּדְמִיּוֹת צְלָלִים וּפְלִגְ-גֵרֶת שֶׁל רֵאשִׁית אֱלֹוֹל.

אוֹלֵי זֶה לִילָה שְׁהֵיָה. אוֹ לִילָה שְׁהֵיָה. זֶה לִילָה שְׁכִיּוֹם אֵין תֹּאֵר לוֹ וְשֵׁם.
אֵף בְּבוֹא עַת - יָקוּם גְּלוֹי. נִקּוֹב בְּתֹאֲרִיךְ. וְהוּא אוֹלֵי הַסֶּף
אֲשֶׁר מַעֲבֵר לוֹ - הַמְרַחֲבִים וְהַשְׁלוֹם. לִיל חוֹל פְּשׁוּט אֲשֶׁר עוֹדוֹ אֵלֶם
אֵף כֵּל אֲשֶׁר רָאָהוּ אוֹ יָרָאָהוּ, כִּה יֹאמֵר: רֵאִיתִי לִיל בּוֹ הַכְרָעָה הַכֶּף.

אוֹלֵי זֶה לִילָה שְׁהֵיָה. אוֹ לִיל חִלוֹם. בְּחִלוֹמוֹ - בְּרָגַל, הַרְבֵּה בְּרָגַל, בְּרָגַל חֲדָשׁ.
גוֹשָׁא קְנִיָם מְאָרְכִים, רוֹעֵם עַל שְׂרָשְׁרוֹת פְּלָדִים,
מִיָּע מְרַחוֹק, עוֹלָה עַל חוֹף, וּבְעוֹד כְּלוֹ דְמִיּוֹן כְּבָר הוּא כְּלוֹ מִמֶּשׁ,
וְעַם נְיִיעָתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה בְּאֲדָמָה הוּא נִהְפֵּךְ לְכַח יְהוּדִי.

אולי זה לילה שהיה. או שיהיה. אבל חוזר גלגל הזמן ושב -
וכאז ליל רכש - אף עד מה גדלו! - וכלי מגן וקרב עוברים בסף
וכל אחד מהם, בהנתנו בידי השבט, הרואהו כחיון שרב,
צמיד להתעצם בפערה כלים מעצם מגעו של ההקרח:

וכל אחד מהם, כל כלי-חרש וכלי-חרש,
בהבלעו באפולולית, משחיל שנוי בגוף כחוט-שני:
עוד כבדת-ארץ יהודית, אשר היתה כבשת הרש,
הופכת את צלמה להיות כפירו ולביאתו של העני.

ואם זה לילה שהיה ואם זה - כה נאמר נא - ליל חלום,
טוב כי ידעו כל איש וכל אשה יהודיים, אם כאן או בתפוצות,
כי חלומו של ליל כזה הוא מוחשי מכל עסוקיהם לאור היום
והוא חותם את גורלם בפעל ודרכיהם בו. נקבעות ונחרצות.

הוא שמעיד, אם בחלום או בהקיץ, כי לא יגום שנמר ולא יישן
וחילים נושאי-סבל, חשופי-גוף עד מתן, בלי חשך,
נושאים, נושאים את הישועה על גבותם, כורעים לעל, והמכונות ברעשן
עוברות, עוברות, וגר דברי ימינו לחיים ולעצמה וחתם.

זה לילה שהיה או שיהיה. אם כך או כך - אין הוא דמיון כוזב.
הוא לילה אלמוני והוא ליל חג שזכר מעבר לגבולות הזמן הזה.
אשרי העם שפכה לו... שדוקא חסרוניו גלויים לעין אוהב ולעין אויב
ודוקא היפות והעזות במלאכותיו סמויות עד עת. כי חשך מכסה.

אולי זה ליל חלום, אף בהקיץ ובפעל נמונה בו אימתו של ההפרש
אשר בינינו לבין כח האבדן... ברזל שוטף ובא וכליות ארץ רועדות...
טוב כי ידע יומה של ישראל כי הוא קולט מליל עצמת תיים ועצמת אש...
ידע את זאת גופה של ישראל... וגם רוחה תוסיף עוד גפף של פלדות.

תדע זאת ישראל, על מנת לחוש מה העקר ומהו הטפל
ולקראת מה דרוכים בה, לו גם על כרחה, כל כחות גוף ורוח כאחד.
טוב כי ידע זאת גם אויב מגב, שכן לילות כאלה, העוברים כצל,
אולי עליו יחשיכו את יומו באם יגוע ויהין לשלח יד.

אולי זה לילה שהיה. או לילה שיהיה. בו אפולולית חולות נרחש ים
ותריקת ברזל ושית-סוד ורוח-מים מלוחה
וכמין תחושת מפנה מפלא וכמין תהיה: אלו ידע העם
מה התודה אשר חרב הוא נצח למעטים אשר הגו את המלאכה.

1. -מפקד כיתת חרמ"ש במבצע „קדש“:

● מיד בהגיענו לשטח אויב ניתנה הפקודה לרדת מן הכלים להתחיל בחפירת עמדות. בכיתתי היה אחד שמידותיו: מטר-על-מטר-על-מטר. תוך שניות ספורות היתה לו עמדת „קבר“ שהיתה מספיקה לו ולעוד אחד כמוהו. משגמר עמד והסתכל בי ברחמ"נות. אני, עמדתי וגרדתי את אדמת הסלעים הקשה, כשהזיעה נוטפת ממני כאילו גמרתי כבר כריית עשרה „קברים“ דומים. בעזרת

המקלע והמשיך לצלוף באויב בנשקו הוא.

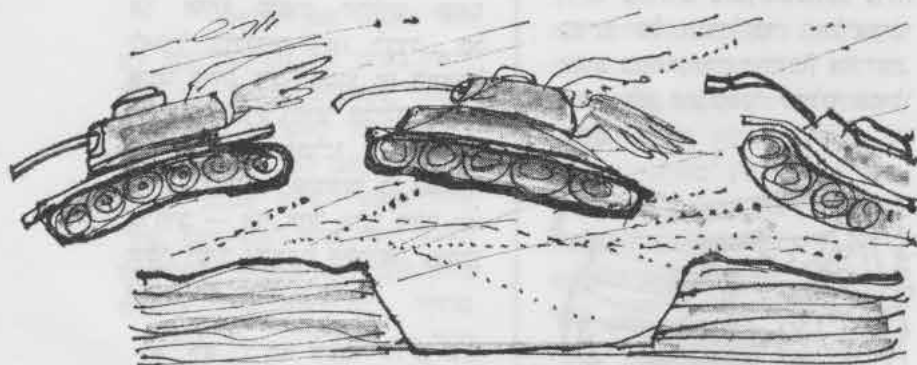
● מקרה אחד ישאר לגבי לעור לם בגדר תעלומה. היה זה בעת הקרב על הסכר. את הסכר הקיפה תעלת נ"ט ענקית ומאורגנת היטב. לפני ההתקפה היינו בצידה האחד של התעלה ולאחריה בצידה ה"שני. עד היום אינני זוכר כיצד ומתי עברתי את התעלה. היו עמי עוד שני טנקים שעברו את הסכר. גם מצוותיהם לא זכר איש את הדרך בה הצליח לעבור את התעלה. ובכל זאת עברנו אותה.

1. - מפקד טנק במבצע „קדש“:

● מאותה תקופה רחוקה זוכר אני מקרה אחד שכיום הוא נראה משעשע למדי. טנק „ברק“ המפורסם — טנק המ"פ — דהר לתוך שדה התופת. האש שכסתה את הטנק היתה אימתנית בעצמתה. בעוד הטנק דוהר קדימה, הגיח לפתע בווקאי מצרי מעמדו והחל מכוון לעבר הטנק. המצרי היה קרוב מדי לטנק מכדי שאפשר יהיה לחסלו ביריות. בריל, המ"פ באותה עת, לא אבד את עשתונורו, קפץ מן הטנק ובבעיטה אדיר רה הפך את הבוזקאי המצרי ונטל את חשקו להמשיך ולהתגרות בטנק.

● זכור לי אף מקרהו של ארבלי, שבעצם ההתקפה על הסכר נתקלקל הטנק שלו. ארבלי זינק מן הטנק, אסף את צוותו, תפס מחסה מאחורי הטנק והמשיך בהתקפה כחייל רגלי מבטן ומלידה. בתום הקרב היה הטנק כולו מנוקב בפגזי נ"ט, אך הצוות נשאר בריא ושלם.

● ואם מספרים כבר על טנקי קיסטים שהופכים לרגלים בעת מצוקה, הרי אני נזכר כיצד הפך המקלען שלי למעין טנקיסטר-רגלי. בקרב אבו-עזיגילה נפגע המקלען פגיעה ישירה ו„איבד“ את חלקו החיצוני. המקלען, טורף ביגנין, לא התרגש. יצא את הטנק וחזר מיד עם שלל אויב — רובה אוטומטי מצרי. הוא הכניס את הרובה לנקב

השם ואת החפירה הגעתי לעומק של 40 ס"מ בערך. כל אותו זמן היינו נתונים להרעשה, אלא שהי פגזים נפלו הרחק מאחורינו או הרבה לפנינו. לא התרגשנו במיוחד והמשכנו לעבוד. פתאום נש"מעה קרוב מאוד שריקת פגז. באופן אינסטינקטיבי זינק אותו מטר-על-מטר לשוחה הקרובה, כלומר — ל-40 הסנטימטרים שלי, ואני צנחתי עליו. נשמע קול התרפוצצות איומה ושנינו כוסינו לגמרי בעפר. כשהתאוששנו מן

● הרגעים היפים ביותר הזכורים לי מאותה תקופה היו בעת שהייה באזור המיתלה. מחלקתי היתה ממונה על מעברו המערבי של המיתלה. בוקר, בוקר, כשהיינו מתעוררים עם הזריחה יכולנו לראות מתחתינו את העיר סואץ וסביבתה. העיר היתה נגלית עם שחר והשמש העולה מנגד היתה מאירה בה כל פרט. המחזה היה מרהיב. אך, גדולה מכל היתה הידיעה — הנה אנחנו פה, כה קרובים ללבו הפועם של האויב

ההלם הראשון, ציפה לנו הלם שני: הפגז נפל ישר לתוך שוחת ה"קבר" הנהדרת שחפר לעצמו מיודעי האלים.

● מאוחר יותר, כשהתאקלמנו מעט באוירת המלחמה גילינו כי למצרים יש, בכל זאת, משהו שאין לנו: בוליביף, מין בשר טעים להפליא. פריט זה הפך לראשון ברשימת השלל. היינו אוכלים בו ליביף בבוקר, בצהריים ובערב, ול- איש לא נמאס הדבר. עד שביום בהיר אחד קיבלה כל הפלוגה שלשול. לא היה זה סתם שלשול, אלא, שלשול "בוליביפי" ומי שלא טעם טעמו של זה, אשריו וטוב לו. כך נפסק לזמן מה שגעון הבוליביף, והנה יום אחד שוב התחשק לחברה לטעום בוליביף. השלשול עבר ונשכה, וזכר הבר ליביף הנפלא שב ועלה. ידענו כי לאחד מאתנו יש קופסא מלאה, וכיוון שהיוונו מעין קולקטיב זעיר, חייינו שיוציא מיד את ה- קופסא וינדבנה לקומוץ משותף. אך אותו טיפוס החליט, שאם לאכול בוליביף — אז לבדו... כל אותו לילה רץ המסכן מן המאהל לבית השימוש וחזר חלילה, ואנחנו ישבנו והתפתלנו מצחוק. עד היום, כשאנחנו פוגשים בו במקרה ברחוב — אף אחד אינו זוכר את שמו, ומיד נשמעת הקריאה "אהלן וסהלן יא בוליבילא".

● לא כל מה שעבר עלינו היה עליו דווקא. זכורה לי הנסיעה הראשונה בשטח הקרבות. עברנו על פני כלי-הרכב, ולפתע ראינו לצד הדרך הרוג משלנו. הוא היה מכוסה שמיכה ורק תג החטיבה בלט החוצה. לידי ברכב ישב חייל מבוגר כבן 40. הוא הביט בהרוג ואחר שאל אותי כילד: "מת?" עניתי: "כן". — "משלנו?" עניתי: "כן". הוא השתתק לזמן ארוך. רק בתום הקרבות, כשכבר היינו בדרכנו חזרה, העיז וסיפר לי, כמה השפיע עליו מראה אותו הרוג ראשון משלנו. הוא אמר לי

וקולו רעד: "אתה יודע, כשראיתי אותו — נורא פחדתי, ממש נורא פחדתי. עד שראינו את ההרוגים הראשונים שלהם — ראיתי, שהם רבים משלנו"...

● "גולת הכותרת" של המלחמה לגדודנו, נמצאה במרחק 10 ק"מ מסואץ, בהרי החולות הנשקפים על העיר. לא קרב או נצחון סימנו שיא זה, כי אם... מסעדה. במעדר ואת חפירה הקיים לו בנצי מסעדה לתפארת. שם, ב" שקע העמוק שהכין היה צולה, אופה, מטגן ומבשל. החברה היו משמינים מנחת — ומבקשים תוספת. הוא הצליח לקיים אוכל חם תדיר ובכל בוקר התעוררנו לקול קריאתו: "חברה לקום, תה חם! קפה חם!" ובאמת היו לנו גם תה וגם קפה חמים ונפלאים. המעניין ביותר הוא, שבהסתכלי כעת, עשר שנים לאחור, מצטיירת בזכרוני מסעדתו של בנצי כמסעדה מצוינת בקנה-מידה "דיזינג'ור פי". אותו חור עלוב, שלדפנותיו היינו צמודים בזמן הסעודה, עולה בעיני על הגריל-בר התל-אביבי הטוב ביותר. וקה בחשבון אף זאת, ששם לא נתבקשנו לשלם אפילו גרוש!

מ. - איש פלי' סיור במבצע "קדש":

אנו, אנשי הסיירות, ראינו תמיד ראשונים את הדברים. מאוחר יותר היה תפקידנו, להראות את מה שראינו. המבדח הוא, שלא תמיד ראו האנשים, אם מהתרגשות ואם מפחד. זכור לי, כי פעם נשלחנו

לגלות עמדת אויב, אי-שם בשטח. גיליתי את המקום וכמפקד הגיפ — חזרתי ולקחתי עמי את מפקד הפלוגה התוקפת. הבאתיו לשטח והצבעתי על עמדת האויב: "הנה!" התכוננתי כבר לעזוב את המקום, כשהמ"פ קורא אלי: "איפה? אני לא רואה כלום". הלכתי עמו, חושך וצלמות. הגענו בזחילה עד לגדרות העמדה ושמתי את ידו על גדר התיל: "הנה, כאן". רק אז "השתכנע" וחזר לארגן את ההתקפה.

● לא רק אנשים שרתו עמנו בפלוגת הסיור, אלא, גם... כלבים, שסייעו למאמץ המלחמתי. 2 כלבי-בי-זאב רצחניים היו מסופחים ליהודה. איש לא ידע מאין באו, אך הם מילאו את תפקידם כה טוב, עד כי השאלות ירדו מאליהן מן הפרק. יום אחד, נכון יותר — לילה אחד, הייתי מפקד גיורת שמירה, תפקיד שחייב אותי להיות ער כל הלילה. הקור המדברי העז ועייפות הימים הקודמים הכריעוני לבסוף ונרדמתי. כעת כש אני נזכר בכך, אני משער, שלשני הכלבים, שהיו צמודים אלי בשמי-רה, יש חלק גדול באותו בטחון שהשיאני להרדם. בערך בחצות התעוררתי לקול יללות ונביחות אימים. מולי ניצב גיפ כשאורו תיו כבויים. זיהיתיו מיד כאחד מרכבי הסיור שלנו. זינקתי לעברו ונגלה לעיני המחזה הבא: שלרשת אנשי הגיפ שרויים היו ב"מלחמה חסרת תקוה בשני "הרוצח" חים על ארבע". הכלבים כילו כל חלקה טובה בבגדי השלושה, ב" הפשם, כנראה, אחר משהו רך יותר משינלים, ללעיסה. לאחר שהרגעתי את הכלבים, הייתי צריך לעמול קשות עד שהרגעתי את הצוות, שכן, משהרפו מהם הכלבים, הפך כל אחד מהם לגיבור בפני עצמו — שלפו מחסניות, טענו רובים והיו מוכנים לחסל את הכלבים בלי רחמים... עד היום אני משוכנע, כי רק הקור המדברי הוא שהציל את השלושה. אילולא

א. - מפקד טנק במבצע „קדש“:

• כיבוש אבו-עויגילה היה הר מאורע שהשאיר בי את הרושם העמוק ביותר. הגענו למקום שלך שה ימים לאחר שכותרה העמדה המצרית. שני „מטאורים“ הפציצו את העיר ללא הרף. מסביב למקום היו גדרות רבים, אך הרושם שנתקבל היה, שהגדרות נועדו למנוע מהמצרים אפשרות בריחה, יותר מאשר למנוע מאתנו אפשרות כניסה. בתחילה, גילו המצרים התנגדות קלושה, אך אח"כ ברחו באלפיהם. הם היו יוצאים ממחבר איהם ומסגירים עצמם לידינו. כשעלינו על המוצב החלו להתרוצץ בבהלה ורבים נדרסו על ידי הטנקים. מאחורי המוצב נמצאו תותחים רבים מוכנים לפעול לה. שלא הופעלו כלל. החיילים היו קשורים לתותחים כדי שלא יברחו — הקצינים ברחו כבר הרבה לפני כן לאל-עריש, אך הם נתפסו שם, מאוחר יותר.

• מחזה דומה התרחש בדרך לקוצימה; לקוצימה מובילים שני כבישים — האחד בקו ישר והשני באיגוף. אנו השתמשנו בשני. נסענו בלילה, באורות מלאים וברור חים גדולים בין כלי-הרכב, כדי שהכוח יראה גדול יותר. עברנו כ-300 ק"מ בשטח אידיאלי להגנה: בדרך היו מוקשים רבים והכביש עבר במישור שרחבו כ-100 מטר המוקף בהרים זרועים מוצבים מצריים. תותחי הטנקים לא יכלו לפגוע במוצבים אלה, וכלי נשק אנטי-אוויריים, לא היו בידינו. למ-

רות כל זאת, אני כמעט ולא נלחמתי וזאת משום שנסעתי בטנק ה-20 — המצרים נכנעו כבר לטנקים הראשונים. בדרכנו לקרב, פגשנו כבר כלי-רכב חוזרים, עמו"סים בשבויים. ההתקפה היחידה שספגנו בדרך באה משני מטוסים, כנראה, „מיג 15“. כאמור, לא היה בידינו נשק אנטי-אווירי, אך לא היה בו כל צורך — המטוסים הסתלקו כשירינו לעברם מהרובים שבידינו.

• אני דובר ערבית, וזאת משום שבשכנותי גרות משפחות ערביות רבות. שוחחתי מעט עם חלק מהשבויים ושאלתי מדוע הם נלחמים. ענה לי רב-סמל מצרי: „אלוהים שולח אותי להילחם“, ואילו טוראי שהיה שם, היה פרו"זאי יותר: „אני נלחם כדי לפרנס שתי נשים ו-14 ילדים...“ אגב, את הרב-סמל פגשתי אחר-כך בנהלל — (כידוע, לקחו את השבויים לסיור בארץ, בלי ליווי חיילים במדים). הוא התפעל מאוד מפיתוח הארץ ואמר, שלא כך תאר לעצמו את ישראל.

• במשך כל זמן המלחמה לא כתבתי מכתבים הביתה, לא ידעתי מה יכול להתרחש בזמן שבין שיגור המכתב לבין קבלתו בבית. אחד מחברי שלח מכתב לביתו ונהרג שעה אחת לאחר מכן. משפחתו קיבלה את המכתב ושידרה לו ברדיו ד"ש עם שיר, כשהיה כבר מת.

• יום אחד ראה אחד הקצינים, במרחק 15 מ' לפניו, תותח מכונן אליו כשהתותחן עומד להפ"עילו. הקצין לא היסס וירה בו ח"ש שהיה בקנה. הכדור פגע ישירות בתותח והעיף אותו ממקורו. מו. אילולא פגע ממש בתותח, לא היה הח"ש גורם כל נזק.

• בטנק שלי פגע פגז מאחור וחיסל את כל הציוד שהיה שם. לאחר תום המלחמה נתעוררן בעיות רבות, עד שעלה בידינו להוכיח, שהציוד אמנם נפגע ולא אבד או „סולק“.

היו עטופים בסמרטוטים רבים ועיבים כל כך, יש לשער שהכלבים היו פושטים מעליהם לא רק את בגדיהם אלא את עורם.

• מקרה נוסף שנחרת היטב בזכרוני, ארע בסוף המלחמה, לפ"ני השיבה הביתה. במשך כל תקופת המלחמה, לא זכינו אף פעם למרחץ גורמלי, הנחנו לזקנינו לגדול פרע, והתהלכנו מרושלים להפליא. אותו יום זכור לטוב, הצלחנו איכשהו להגיע למקום ישוב, בו נמצאו גם מקלחות וגם מים חמים. באותה עת הייתי מפקד „זחל"ם. שחררתי את האנשים והייתי אף אני לבדוק את עובי שכבת הלכלוך שעלי. התרחצתי והוספתי על כך תגלחת טובה, החלפתי בגדים, חזרתי לזחל"ם והתיישבתי ליד הנהג לאכול עם כל החברה. מקום התנייה היה ארעי והיינו צריכים לזוז בכל רגע. גמרנו לאכול ואני רואה כי הנהג אינו מראה שום סימן ל"תזונה, להיפך — הוא מכין עצמו לנמנום ארוך. הסתובבתי אליו ושאלתי: „למי אתה מחכה?“ „למפקד הזחל"ם" — ענה לי מניה וביה. „השתגעתי“, אני אומר לו, „ומי אני?“ „אתה? אני יודע מי אתה?“ הוא ממחר להשיב „איזה פקיד נקי מהשטח!“ תאמינו או לא — הייתי צריך להעזר בכוח שכנועם של כמה מאנשי הצוות שהכירוני מקודם, לפני שאופרתי בלכלוך ובזקן, כדי שהנהג יאמין, כי ישב ואכל ליד מפקדו בלי להכירו, תוך צפייה לבואו של זה.

ביטול מעטה החשיכה

מאת קפט' אדוארד א. יאנו

בת סוללות המכ"מ בצד תחנות התצפית תיעל את פעולת שניהם. מפקדי תכניות העיקוב חייבים לציין במפורש את כיוו השטח המבוקש, תוך שימת לב לכרטיס הסווחים (ציור מס' 1).

בהגנה ובהתקפה גם יחד, מסוגל המכ"מ לספק אינפורמציה רבת ערך באמצעות בקרת פעולה (monitoring) ומציאת כיוונים ומרחקים (vectoring). בקרת פעולה בשטח מוגדר לפני ואחרי הירי, מאפשרת חישוב יעילותה של אש כוחותינו. פיקוח על גשרים, צמתי דרכים, מיצרים וכדומה וכן על שטחים שתוכננו למסך אש ולאש הגנה תכליתית, עשוי להפיק מודיעין מדויק, בד בבד עם קביעת הזמן המתאים לתחילת הירי. בניצול האותות המוגדרים מראש, הניתנים למעקב על ידי המכ"מ, קיימת אפשרות ייעול פטרולים וקטרויים⁽¹⁾, התקפות לילה או נסיגות בחזקת החשיכה.

מס' המטרה	סוג התצפית	טווח	אסימוס (באלפיות)	תאור המטרה
1	מתרה	6000	4630	צומת
2	מחפש	3500-7000	4420	דרך
3	מחפש	700		
4	מחפש			

ציור מס. 1

צבא ארצות-הברית עומד כיום בפני אויב בלתי נראה, ומסתייע, מבחינה טקטית, במזג אוויר, חשיכה, שטח ותנועה מהירה, כדי לנחול הצלחה בקרב. כתוצאה מכך, ננקטו צעדים לשכלול אמצעי עיקוב ליליים. על מפקדים בחטיבות השריון לתת דעתם למכשירי עיקוב אלה, העשויים ליעל את מבצעי הקרב הנערכים בחסות הלילה.

ציוד מכ"מ

בהיותו משוחרר מהשפעות מזג אוויר וראות, מהווה ציוד המכ"מ חלק בלתי נפרד מחטיבת השריון. הוא מופעל 24 שעות ביממה, בגילוי יעדים וציון טווח ואסימוס מדויקים. הציוד שבחוליית העיקוב החטיבית תית המורכב משתי מערכות מכ"מ לטווח בינוני (AN/TPS-33), ארבע מערכות קצרות טווח (AN/PPS-4) ושש נושאות גייסות חמושים (כשעל כל אחת מהן מותקנת מערכת מכ"מ) — מספק כושר פעולה, גמישות וניידות לשיטות רבות בכל מצב טקטי.

לרוב מועסק המכ"מ, בראש ובראשונה, בתנאי ראות גרועים, בשיתוף עם פטרולים, תחנות האזנה, אינפרא-אדום ואמצעי עיקוב אחרים. הציוד, המאופיין כבעל קו ראייה זהה לזה של נשק בעל אש ישירה, ממוקם — ככל שמתירים זאת המצב הטקטי והשטח — על פני מדרונות קדמיים. להבטחת היתרון שבטווח מירבי, יש להפעיל את מערכות הטווח הקצר והבינוני בזוגות. בהתחשב בראות המוגבלת, הנוצרת בעטיים של תנאי שדה הקרב ומזג האוויר, ניתן להסיק, שהצב

(1) פטרול הנשלח בכיוון מסויים המבוקר על ידי מכ"מ.

זרקורים מורכבים על טנקים

בתוך חטיבות השריון משמשים הזרקורים כאמצעי לאיתור מטרות בטווח קצר. הפעלתם מבוססת על שיטות מסוימות של אורות קבועים, אורות סריקה, וקביעה, מתי ואיך להשתמש בקרן לבנה מקובלת או בקרן אינפרא-אדום. מאחר ומרבית היחידות נמצאות בתהליך רכישה של זרקור הקסנון, נקדיש את מלוא תשומת הלב לתכונותיו המגוונות של סוג זרקור זה.

הקסנון מסוגל להאיר הן באמצעות הקרן הלבנה הנראית לעין והן על-ידי האינפרא-אדום. אור האינפרא-אדום נראה לעין רק בשימוש במססוקופ ובמכשירי הבחנה אחרים. משום כך הוא יעיל בצירוף מתקני אינפרא-אדום. טנקים עם זרקורי קסנון, צויידו בפרסי-קופים הטובים לאור הלבן והאינפרא-אדום גם יחד. מפקד הטנק סוקר את השטח המואר ועוקב אחר האינפרא-אדום של האויב, כשברשותו משקפת זר עדישית מיוחדת לכך.

בבחירת סוג ההארה, יש לקחת בחשבון את אמצעי האויב לסריקת אינפרא-אדום, אמצעי הכוחות הידי-דוטיים וטווח המטרה. הטווח היעיל של האינפרא-אדום קטן מזה של האור הגלוי.

זרקורי הטנקים מנוצלים ביעילות — תוך הארה ישירה — בתפקידים הבאים:

1. עזר בציון מטרות ויעדים.
2. עזר בהסעייה.
3. הכוונת כלי טיס.

השימוש בזרקורים לסימון מטרות ויעדים, אם בקרן לבנה ואם באינפרא-אדום, יוצר בקרה צמודה של כוחות משנה ידידתיים ותיאום עם יחידות סמוך. זרקור זה מתאים במיוחד להתקפות לילה בסיוע גרעיני. היות וסודיות ההתקפה מתבטלת עקב הפיצוץ הגרעיני, מהווה הזרקור עזר מצוין בהספקת כיוון והדרכת שטח בחשיכה. (ציור מס' 2).

התקפה: בתווזה לקראת שלב מגע, מועסק המכ"מ כיסוד אבטחה לאגפים קדמיים וחשופים, מכיוון שאין המערכות מסוגלות לפעול בדייקנות חוץ תנועה, יש לשער שהצבה בזוגות תאפשר עיקוב יציב על אף תנועה משובשת. צוותות המגע ינוצלו לסיור שטחים מעבר לקו המגע עד לאגפים ולעורף, ולסיוע בתיאום טיווחי הירי. השימוש במכ"מ לחיפוש וסיוור, דומה בעיקרו לתנועת המגע. כן ניתן להעסיקו בזיהוי יחידות ידידותיות ובהקמת קשר אתן.

הגנה: באשר להגנה, מנוצל המכ"מ, ראשית כל, למעקב טורי התקדמות, לתיאום ירי וכן לציון זמן ה"ש" לפיצוצים ומיקושים. מיגבלות המכ"מ להגנה תלויות אך ורק בסגולות הציד, בדמינו ובפקחותו של המפקד.

בקרה: ארגון חולית העיקוב הקרקעי מאפשר למפקד להפעיל בקרה מרכזית, אזורית-עצמאית, או צירוף של שתיהן יחד.

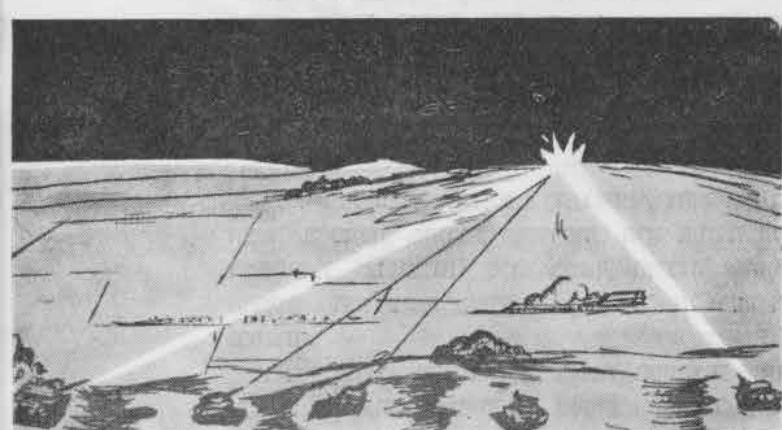
הבקרה המרכזית היא השיטה המקובלת. היא מעביי-רה מודיעין, מגילוי מוקדם, למוצב הפיקוד המפקח על רשתות העיקוב ומשם — בהפצה מהירה — ליחידות המשנה ולמפקדות הממונות. תהליך זה מפשט את תכנית תמרון והעסקתן של יחידות וכן את תיאום סיוע האש הארטיילרי והאווירי.

על המפקד לקחת בחשבון מערכות מכ"מ נטפחות, בשביל יחידות המשנה הנוטלות חלק במשימות העיקוב, כדוגמה, יצוינו שני ה-AN/PPS-4 שעם פלוגת התצפית החטיבתית שבאגף, שני ה-AN/PPS-4 שעם יחידת חזית אחרת, בדרך זו ניתן להפעיל מספר צרופים גדול, העונה על דרישות המודיעין בקשר למצבה הטקטי המסוים של החטיבה. יש בשיטה זו כדי להקל על ביצוע הבקרה הטקטית על-ידי מפקדי משנה.

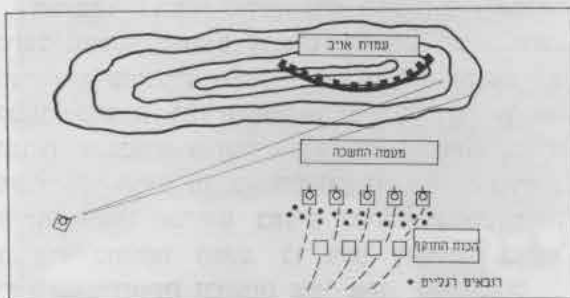
הצירוף הבא הוא צירוף שתי השיטות הראשונות, ובו מוחזק חלק מהחוליה ברמת חטיבה והנותר צמוד ליחידות המשנה.

רק אם יפוזרו כליל יחידות המשנה, תיפגע שיטת הבקרה המרכזית. בקרה מסוג זה מבטיחה למפקד, כי סיוע מרגמות, ארטיילריה ואויר יגיע במהירות וביעיי-לות למטרות שאותרו על-ידי המכ"מ. סיפוח מכשירי מכ"מ ליחידות המשנה, מגביר הספקת אינפורמציה מודיעינית עד כדי הפיכתה למעמסה על רשתות הקשר, ועלול להוות מסרד ליחידה המצויידת במכ"מ ומכשול לכלל המבצעים.

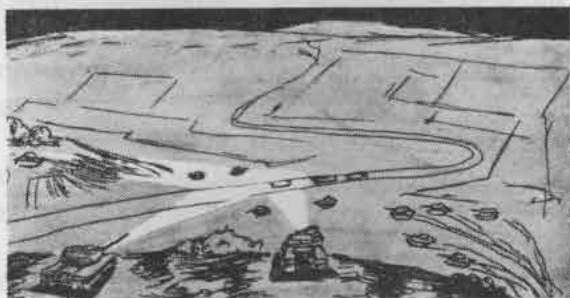
חוליית עיקוב הקרקע של חטיבת השריון היא אמצעי מפתח למעקב, אופן הפעלתה עשוי להשפיע על הצלחתה או כשלונה של יחידה בקרב. משום כך, יש חשיבות רבה לאימון נכון של מפעילי המכ"מ, כמו כן, על המפקדים לתת דעתם לתחומי המכ"מ, מגבלותיו ושיטות הפעלתו.

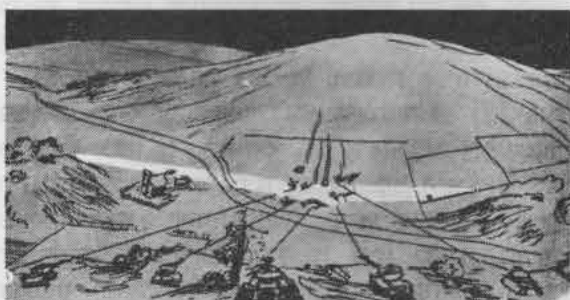
ציור מס. 2

ציור מס. 3

ציור מס. 4

ציור מס. 5

אמצעי אינפרא־אדום אחרים

מכשירי אינפרא־אדום אחרים בחטיבה המשוריינת הם המסטקופים האינפרא־אדומים המיועדים לחוליית התצפית החטיבתית. ציוד זה מגביר בהרבה את כושר העיקוב, מגלה שימוש באינפרא־אדום של האויב ועשוי להשתלב בהארת אינפרא־אדום מזרקור הסגן.

עלידי ניצול נכון של המכ"מ, עשוי האויב להתגלות על נקלה בזמן ריכוזו, מה שמאפשר למפקד לנקוט מיד בפעולה הנראית לו ולתאם את אש הסיוע שלו. כשהתקפת האויב נמשכת ומתקדמת, יש להחזיר את המכ"מ לאגפים, ואז מסוגלים הזרקורים לפתוח בהארת המטרות בשטח המערכה: מעטה החשיכה מסולק, באפשרו ליחידת התמרון הידידותית להתקרב לקו הוינוק שלה. כתוצאה — מזוהה האויב, מסנוור ומבס.

כסיוע להטעייה בהתקפה, הגנה או נסיגה, מוגבל השימוש בזרקור לאור הלבן בלבד. עלידי ניצול קרן בודדת או שילוב שתי קרניים או יותר ממספר סנקים, מסוגל המפקד להקים מסך אור ולהטעות את האויב באשר למיקום ולגודל כוחות באיזור נתון. (ציור מס' 3). תודות לכך, יש באפשרותו להעסיק חלק מכוחותיו בשטחים אחרים.

יש למקם את הזרקורים בנקודה ממנה יפעלו בצורה מיטבית. כשמתיירים המצב הטקטי והזמן, יש יתרון בביצוע סיור לאור היום. פעילות זרקורים מבצעית, כוללת מציאת אויבים וטווחים. זמן קצר לפני ההפעלה, יש לערוך תדרוך קצר על מנת למנוע גילוי עמדות ידידותיות והארה טרם זמנה.

זרקורי אור לבן לסיוע, יש לצרף בקבוצות של שניים ויותר, ולהשתמש בשיטת ההבהובים. במקרה זה יקרין כל זרקור לסירוגין במשך 15 שניות.

הבה נתבונן בשיטת ההפעלה של זרקור, בתפקיד התקפה או הגנה. ציור מס' 4, מראה כוחות ידידותיים מתגוננים נגד התקפת אויב, שעה שבעל־ברית מתכוון להתקיף אותו אויב. הקרנה גלויה — לבנה — מהסנקים המאגפים, מסוגלת ליצור מסך חשיכה בחזית העמדה ההגנתית, ומסך זה מאפשר לנו להסתיר מעיני היריב את מקומם הנכון של כוחות ידידותיים. במצב זה מרוכזות קרני הסנקים המגינים (הלבנות), המצטלבות והאחרות, לתפקיד של „סיוע אש“ לכוח המִתמרן. סנקים מצוידי זרקורים, שיצאו מתוך הכוח המתמרן ומתקיימים על אותו ציר, חייבים להענות לפקודות ולא להשתמש בקרניים הלבנות או באינפרא־אדום, אלא בטווח הפעלה מיטבי מהיעד. בהיותן תלויות בטווח ובמזג האוויר, ניתן לנצל הן את הקרן הלבנה והן את האינפרא־אדום, בהגנה ובהתקפה גם יחד.

כשעמדת חסימה אחת נמצאת בתוך קו ההארה של רעותה, יש להפעיל סיוע הדדי. (ציור מס' 5). כל אימת שמשתמשים בזרקור להגנה, מתקפה או מבצעי תקיפה נגדיים, הרי תיאום, תכנון והפעלה מדויקים, חשובים ביותר כתנאי להצלחה.

סיכום

כנגד מצבים של שדה מערכה גרעיני, נוקט האויב הצפוי בהפתעה, מהירות והתפרסות, תוך שמירה על הטקטיקות המקובלות שלו. במשך הריכוז שלפני ההתקפה, הוא עושה מאמצים עליונים לפעול בחשאי ובמפורד.

באשר לדגש על מהירות בשעת הסתערות, אין מוצבי הסריקה האמריקאים מספיקים — במיוחד בחשיכה ובראות מוגבלת — לגילוי מהיר ולדיווח המודיעיני הנדרש.

מה יהיה בבדו שב

העתיד?

מאת קפטי ג. וו. בלאודורן

פיתוחו של ה-MBT-70 — מפעל משותף של ארה"ב וגרמניה — ארך זמן רב. עדיין אין בידינו נתונים על משקלו, חמושו וסוג המנוע שלו. אך לאור הפיתוחים הגרמניים האחרונים ולאור הדגש ששמה ארה"ב על ניידות איסטרטגית, ניתן לנחש כמה מתכונותיו. כנראה, שיהיה זה טנק קטן במשקלו, מהיר יותר, וחמוש טוב יותר מה-M60A1 הנוכחי.

המדינות האירופיות העיקריות בנאט"ו: בריטניה, צרפת וגרמניה, הכניסו לאחרונה לשימוש טנקים חד-שים. צרפת וגרמניה פיתחו טנקים שהינם מהירים וקלים מה-M60A1 ובעלי תוחם בעל עצמה שוה לשלו. כדי לקבל מושג על הלך המחשבה האירופאי בפיהוח טנקים, יש לסקור טנקים אלו.

הטנק הסטנדרטי הגרמני שוקל 42.9 טון. הוא בעל תוחם בריטי בקליבר 105 מ"מ (כמו ה-M60A1) ומהירותו על כביש היא — 67 ק"מ לשעה.

ה-AMX30 הצרפתי קל יותר — 35.8 טון, מהירותו על כביש — 64 ק"מ לשעה והוא בעל תוחם מתכנון צרפתי בקליבר 105 מ"מ. שני טנקים אלה מצביעים על תכנון, שאיננו מורה דוקא על העדפת השריון על פני הניידות בשטח. תכנונו של הציפטיין הבריטי נעשה בכזון הפוך. משקלו — 56.2 טון ומהירותו בכביש — 40 ק"מ לשעה. מתכנונו הוסיפו לו שריון, הנמיכו את צלליתו והגדילו את זווית השפוע בחזית (הנמדדת מהניצב). הוא בעל תוחם בקליבר 120 מ"מ שקצב האש שלו מהיר ודיוקו רב בטווח שלמעלה מ-2000 מטר. הצללית הנמוכה וזווית השפוע החזיתי המוגדלת הושגו על-ידי סגירת המדפים — דבר שניתן לעשותו בטנק זה רק כשהנהג שוכב. על-ידי כך הושג טנק בעל עצמת אש גדולה יותר ושריון טוב יותר, על חשבון המהירות בכביש.

בין בעלות בריטנו בנאט"ו קימים חילוקי דעות באשר לשריון, ולניידות, או למהירות שיא, הנדרשת מטנק הקרב.

התפתחות זו מעלה את הבעיה: האם הטנק מטיפוס M60A1 איננו משורין מדי? ואם כן, האם עלינו לנטוש תכנון טנק מטיפוס זה, ולהעדיף טנק מהיר יותר, קל יותר, עם תוחם בעל עצמה שוה או גדולה יותר?

תפקיד הטנק

כדי לענות על שאלות אלה, יש לראות מה נדרש מהטנק הנוכחי. TOE A-36E קובע את תפקיד פלוגת הטנקים כדלהלן: "ליצור מגע ולהשמיד כוחות אויב על-ידי שימוש באש, בתמרון ובהלם וכל זאת תוך כדי שתוף עם כוחות אחרים". אפשרויותיה של פלוגת טנקים הן ביחס ישר לאפשרויותיו של טנק הקרב. ה-TOE עורך אותן כך:

- א. התקפה או התקפת-נגד תחת אש אויב.
- ב. השמדת שריון האויב באש.
- ג. תמיכה וסיוע ליחידות חי"ר, חי"ר ממוכן, סיור או יחידות טנקים אחרות, וזאת על-ידי עצמת אש, תמרון ופעולות הלם.
- ד. לאחר ההבקעה, רדיפת כוחות האויב תוך כדי ניצול כושר ניידות גבוה בשטח.
- ה. ניצול מהיר של תוצאות ההרעשה של כלי-נשק כבדים אחרים.

בשעת הקרב חייב הטנק לבצע את הדרישות של-עיל. טנק שאינו עונה על אחת מהדרישות הנזכרות, משמעות הדבר לגבי הפלוגה היא — הגבלת עצמתה. "ליצור מגע ולהשמיד כוחות אויב" פרושו, שהטנק שלנו חייב להעסיק טנקים אחרים בקרב תנועה בשטח פתוח, ולגבור עליהם. יתר על כן, עליו לבצע כל זאת גם בתנאי לוחמה גרעינית. מכאן, שאין זה מספיק שהטנק יגיע עד שדה-הקרב, משהגיע, עליו להביס את טנק האויב ואפילו הכבד ביותר ובעל עצמת אש הגדולה ביותר.

יתרונות שריון קל

המצדדים בשריון קל טוענים, כי שום שריון אינו עומד בפני עצמת תחמושת ח"ש מודרנית. הם מדגיגים, שאם השריון לבדו אינו מעניק הגנה מספקת, נשגה אם ניטול על עצמנו את ההוצאות ואת אבדן הניידות, שמעמיס עלינו שריון כבד. ועוד, הקשיים שבהובלת טנקים מטיפוס זה בספינות וברכבות, והר הגבלות במעבר גשרים, מגבילים את השימוש בהם למקומות בהם אין הם דרושים. לכן, מוטב לרכוש טנק מהיר וקל יותר, בעל מערכת-נשק המסוגלת להבקיע כל שריון מצוי.

רכב הסיוור-התקפה החדש — "גנרל שרידן", שהינו בעל שריון קל, כאילו בא להצדיק השקפה זו. השריון מצויד במערכת "שיללה" ויכול להשתמש גם בתחמושת 152 מ"מ מקובלת. בתחמושת זו מסוגל "גנרל שרידן" להביס אף את הכבדים שבטנקים. למרות

(1) מספרי ההדרכה בצבא ארה"ב.

שרוב הנתונים עדיין אינם ניתנים לפרסום, ידוע שבבניתו נעשה שימוש נרחב בשריון אלומיניום. תוצאות פיתוח זה היו — רכב קל (16 טון), לחץ-קרקע נמוך, ניידות גבוהה ועצמת אש גדולה של התותח.

בסקירה ללא בסיס עובדתי, נראים נמוקים אלה והתפתחויות אלה, כבעלי תוקף רב. למעשה, הופכים הם את טיפוס ה-M60A1 הנוכחי לחסר תועלת. אך מבט עמוק יותר יגלה כמה עובדות, שלא נזכרו קודם לכן. ראשית, עדיין לא נוצר הטנק שהיה בלתי חדיר לחלוטין. השריון נוצר, כדי להעניק הגנה עד גבול מסוים. הבעיה היא — היכן הוא גבול זה. נשוב לנקודה זו מאוחר יותר. בעית מעבר גשרים — בודאי שהיא חשובה, אך, האם הגיוני הוא לתכנן טנק-קרב רק כדי שיוכל לעבור גשרים? בודאי שלא. כשאנו תוקפים והאויב נסוג, הוא שולט בגשרים, ומלבד במקרים בודדים, יהרוס אותם. ברור מאליה, שטנק השוקל 30 טון לא יעבור גשר הרוס מהר יותר מטנק שמשקלו 50 טון. הגשרים בעורף שלנו עלולים להוות בעיה, אך בדרך כלל אין הם נמצאים תחת אש אויב, ובמעט תכנון, יוכל טנק שמשקלו 50 טון, ואף יותר, להשתמש ברובם.

מערכות התובלה הנוכחיות שלנו יכולות להעביר טנקים שמשקלם 50 טון, ואיני חושב שטנק במשקל זה מהווה מעמסה גדולה מדי. באשר להוצאות, הרי טנק, שאינו יכול לבצע את המוטל עליו — יקר מטנק אשר יוכל לעשות זאת.

התפתחות הטנק

כדי לבדוק אם אמנם הטנק הקל יותר הוא בעל ניידות גדולה יותר ומהירות רבה יותר בשדה הקרב, יש לראות את הכיוון הכללי בהתפתחות הטנקים במשך מלחמת העולם השנייה ולאחריה. התפתחות זו היתה הכרחית בשל פעולת האיבה, והתפתחות הטנק-נולוגיה של כלי הנשק ומערכות-ההנעה. הטבלה שלהלן כוללת כמה מהטנקים העיקריים של מלחמת העולם השנייה.

ראשית יש לשים לב, כי עד למשקל 60 טון, אבדן המהירות היה קטן ביותר או שלא היה קים כלל, וכן כי אין גידול ניכר בלחץ-קרקע. מכאן, שהטנקים לא אבדו מניידותם. למעשה, כמה מהתכנונים הכבדים רכשו ניידות מוגברת בגלל הקטנת לחץ-הקרקע.

מן הטבלה ניתן לראות כי „הפנתר“ שמשקלו 50 טון ו„הטייגר“ הגרמני, שמשקלו 60 טון, מהירות-השדה שלהם שווה, ולחץ-הקרקע שלהם קטן מזה של ה-M4A3E8 האמריקאי. תופעה זו אינה מוזרה, כפי שהיא עלולה להיראות. לחץ-קרקע, שהוא גורם בעל הסיבות בניידות, קטן לגבי משקל נתון, ככל שגדל שטח המגע של הזחלים עם הקרקע. טנקים אלה צוידו בתותח גדול יותר, ומכאן — בטבעת צריח גדולה יותר. קוטר טבעת הצריח, קובע את הרחוב המינימלי של הרכב, ובשל צרכי מנגנון-ההגוי — גם את האורך. לכן, הטנק הגדול יותר והכבד יותר, היה בעל שטח המגע הגדול יותר בין הקרקע והזחלים, ומכאן, לחץ-קרקע קטן יותר. כלומר, ניידותו בשדה-הקרב היתה גדולה — או שווה — בהשוואה לטנקים קטנים וקלים ממנו.

דוגמה מובהקת לכך תמצא בהשוואת ה-M60 A1 לטנק האמריקאי הקל מ-1944 — M24. ה-M60A1 שוקל 51 טון ולחץ-הקרקע שלו — 0.78 ק"ג/סמ"ר. ה-M24 שוקל 19.5 טון ולחץ-הקרקע שלו 0.77 ק"ג/סמ"ר. ניתן לראות איפוא, כי ה-M60 A1 הינו נייד, ויוצר לחץ-קרקע כמו טנק השוקל 19.5 טון. להשוואה — רובאי יוצר לחץ-קרקע של 0.49 ק"ג/סמ"ר ומכונית ממוצעת — 2.46 ק"ג/סמ"ר.

תכונות נדרשות

מתוך ראית מטרתו של הטנק, אני מאמין, כי טנק-הקרב של היום ושל העתיד הנראה לעין, חייב להיות בעל התכונות הבאות:

1. נשק בעל עצמה מספקת להעסיק ולחדור כל שריון מוכר בטווח של למעלה מ-2000 מטר.
2. דרגת ניידות-קרקעית מספקת לבצועים יעילים בכל שטח, מלבד בשטחי ביצות והרים. (זהו

סנק	ארץ	שנה	משקל	חמוש עקרי	מהירות ממוצעת	לחץ קרקע	שריון חזית
M-4A1	ארה"ב	1941	33.45 טון	75 מ"מ	32—6 ק"מ לשעה	0.91 ק"ג/סמ"ר	50 מ"מ
M-4A3E8	ארה"ב	1944	35.6 "	76 מ"מ	32—6 ק"מ לשעה	0.98 "	63 מ"מ
M-26	ארה"ב	1944	46 "	90 מ"מ	25 ק"מ לשעה	0.93 "	—
MARK IV	גרמניה	1939	25 "	75 מ"מ	25 ק"מ לשעה	—	50 מ"מ
פנתר	גרמניה	1944	50 "	75 מ"מ	25 ק"מ לשעה	0.82 "	84 מ"מ
טייגר	גרמניה	1944	60 "	88 מ"מ	25 ק"מ לשעה	0.97 "	102 מ"מ

פונקציה של היחס: עצמת מנוע/משקל הרכב ואינה מתיחסת בהכרח למהירות בכביש).

3. טווח מבצעי מינימלי של 500 ק"מ.
4. יכולת איחסון של 60 פגזים לתותח הראשי.
5. שריון שיתן:
 - א. הגנה מפני נתזים של נשק בקליבר גדול של טנקים ונשק נ"ט.
 - ב. הגנת החללים הפנימיים של הטנק בפני קרינה תרמית ורדיואקטיבית.

על הטנק וצוותו להיות מסוגלים להלחם בשדה הקרב הגרעיני, לכן, עליו להיות בעל שריון ומשקל די כבדים כדי שלא יועף או יתהפך עקב הדף גרעיני. כמו כן, על הצוות להיות מוגן גם מפני קרינה תרמית או רדיואקטיבית. הגנה זו נמצאת ביחס ישר לעובי השריון. המפריד בין הצוות לבין מקור הקרינה אם נמצאים בידי האויב טנקים בעלי הגנת שריון טובה יותר, הרי יש בידיו כל היתרונות בלוחמה גרעינית. הוא יכול לפעול בשטחים הנגועים בקרינה רדיואקטיבית. הוא יכול להתקיף במרחק קטן יותר מנקודת ההתפוצצות הגרעינית. הוא יכול לרכז את כוחותיו, בחששו פחות מפני התפוצצות גרעינית, שכן הוא פגיע פחות. במלים אחרות: ככל שהשריון שלו עבה יותר, גדל כוח האש הגרעיני שלו, וקטן כוח האש הגרעיני שלנו. הגנת שריון עבה מגדילה את ניידותנו, שכן, היא מאפשרת לנו חופש תנועה גדול יותר מול אש האויב.

עובי שריון מינימלי

נחזור כעת לשאלה: מה מספקת הגנת השריון? במכתב של מר נתן נ. שויביץ, עורך ה-Armor Magazine, שהתפרסם בחוברת של נובמבר-דצמבר 1964, נאמר: "יכולתו של הטנק להכריע שריון, כמו יתר תכונותיו ההתקפיות, מושלמת ע"י כושר ההכרעה של פגזיו. היכולת לעמוד בפני אש האויב מאפשרת לטנק להתקרב לאויב ולתקוף אותו ביתר יעילות. אם אין לשריון תפקיד אחר, הרי הוא מאפשר לטנק להמשיך לנוע תחת התקפת האויב, ועלידי כך לממש את אפקט ההלם, שרק הטנק יכול ליצור אותו". אם אנו מתכננים טנק-קרב עיקרי קל יותר, עלינו להחליט מהי בדיוק ההגנה הדרושה לנו. כמות השריון וצורת הרכבתו על התובה תקבע דבר זה.

כדי להדגים כיצד כמות השריון (כלומר — משקל הטנק) קובעת את מידת ההגנה, עד לגבול ידוע, נתבונן בטנק M-41A3 בעל תותח בקליבר 76 מ"מ. משקלו הקרבי של טנק זה הוא 26 טון. הוא יוצר לחץ של 0.717 ק"ג/סמ"ר על הקרקע ויש לו שריון בעובי של 2.55 — 2.1 ס"מ בלוח המגן החזיתי שב- תובה. בצריח ובדפנות התובה עובי שריון — 2.55 ס"מ בלבד. כתוצאה מכך, פגיע טנק זה לכל כלי- נשק, החל ממקלע כבד של 0.5" (המקלע 0.5" מטיפוס

M2 יכול לחדור שריון הומוגני בעובי של 2.55 ס"מ בטווח של 200 מ'). ברור, שכמות זו של שריון אינה מתאימה לטנק-קרבי. טנק זה אינו מתאים לפעולה בסביבה נגועה ברדיואקטיביות. באיזו מידה נוכל להגדיל את ההגנה של טנק במשקל 42 — 35 טון?

לפי רמת הידע שלנו כיום, הרי לא ניתן לעשות זאת בהרבה. כמובן, שנוכל לשפר את מבנה השריון ונוכל להשתמש יותר בסגסוגת אלומיניום בבניית מער- כת-בלמי-העוועים. כל הדברים האלו יכולים, כמובן, לעזור ולשפר, אך הבעיה מתרכזת סביב העובדה, שטנק-הקרב העיקרי החדש יהיה ארוך ורחב יותר, ובמידה בלתי ידועה — בעל כמות שריון גדולה יותר. משקל נוסף רב ידרש כדי לקיים רכב-קרבי-משורין זה, שהוא גדול יותר. כאשר כמות השריון רבה יותר, התותח גדול יותר, התחמושת ומנוע-הדחף כבדים יותר, תהיה התוצאה — טנק הכבד בהרבה מטנק ה-M41A3. יש להבין, שלא כל המשקל הנוסף יתבטא בהגנה גדולה יותר. למעשה, כ-50% ממנו ידרשו אך ורק כדי לשאת את הרכב הקרבי המשורין הגדול יותר. לכן, אם נפתח טנק בעל תכונות התקפיות הכרחיות, אך נגביל את משקלו מאד, הרי נקבל טנק בעל הגנת שריון שאינה עונה על צרכינו.

הגרמנים והצרפתים, בשימם דגש על ניידות, יצרו טנקים במשקל בינוני — ולכן הם בעלי יכולת מוגבלת. הם כבדים מדי לתפקידי סיור, וקלים מדי לתפקידי של טנק-הקרב-העיקרי בשדה-הקרב של ימינו. למרות שעל הכביש הם מהירים יותר מאשר ה-M60A1 ומאשר צריך להיות ה-צ'יפטיין, הרי מסופקני, אם הם ניידים יותר בשטח קשה. כאשר משווים וקושרים את כושר הניידות עם כושר הקיום, הרי ברור, שהטנק הכבד יותר הוא בעל ניידות גדולה יותר מול פני האויב.

אל לנו לשכוח, שקיום שווי-משקל נכון בין ניידות, בין כושר אש ובין הגנת שריון, הוא חיוני. המשקל הנכון לכל תכונה נמצא ע"י ראית התפקיד הנדרש מהטנק וראית הסביבה בה עליו לפעול. ניידות ללא כוח אש לא הוכיחה עצמה וזאת לפי נסיון בנות-הברית במלחמת העולם השנייה. כוח אש ללא ניידות נתגלה ככשלון, למשל, בקו מג'ינו. ויתור על מידה מסוימת של הגנה בשדה-הקרב-הגרעיני לעליה קלה בניידות יוכיח עצמו כהרסני.

אם יגדל הידע שלנו בבניית רכב-קרבי-משורין ויגיע לנקודה בה נוכל להשיג הגנה מספקת בפחות משקל, נוכל להציע את הטנק הקל יותר, מכל מקום, אני מאמין, שהמציאות תהיה הפוכה: כלי נשק גרעיניים ייעשו יעילים ונוחים יותר לשימוש. הטנק ייעשה כבד יותר ובעל הגנה טובה יותר. התפתחות הידע הטכ- נולוגי תאפשר השגת ניידות גדולה יותר במשקל כבד יותר.

ראש הממשלה מבקר בגייס

ביום ה' 4.8.66 ביקר ראש הממשלה ושר הבטחון מר לוי אשכול ביחידת שריון, אי שם בדרומה של הארץ. אל סיורו של רה"מ נלוו הרמטכ"ל — רא"ל יצחק רבין, מנכ"ל משרד הבטחון — אל"מ משה קשתי, ראש אג"מ — אלוף עזר וייזמן ומוזכירו הצבאי של רה"מ — אל"מ ישראל ליאור.

בחלקו הגדול נערך הסיור בשדה האימונים של היחידה המאמנת אנשי מילואים. כאן עמד ראש היחידה על השכלולים וההישגים וכן על שיטת האימונים של השריון. רה"מ הביע סיפוק מהיזמה המברכת ומהמחשבה הפוריה המלווה את מדריכי השריון באימוניהם בשדה. הוא נוכח במו עיניו, כי אמיצת צעדי האימון והלוחמה העומדים לרשות צה"ל מנוצלים היטב.

בהגיע רה"מ ופמליתו למקום, נתקבלו ע"י מפקד גיי"ש — אלוף ישראל טל, וע"י מפקד היחידה. לאחר שסקר משמר כבוד של חיילי

לי שריון, נועד מר אשכול לשיחה עם קציני היחידה, בה נמסר לו הסבר מפורט על משימותיה, בעיקר כמאמנת אנשי מילואים. לאחר מכן סייר רה"מ במתקני היחידה, כשהוא מגלה עניין מיוחד בפרטי ציודם של אנשי המילואים. מר אשכול הביע את התרשמותו מהסדר המופתי השורר במחסני היחידה

משם יצא רה"מ לשדות המטווחים. כאן עקב מקרוב אחר אימוני הירי של החיילים, תוך שמיעת הסברים מפי מפקד היחידה. מראש כול התעניין, בין השאר, באמצעי הזהירות הננקטים בעת הירי לשם מניעת פגיעות באזרחים. בעניין רב עקב מר אשכול אחר מבצעייהם של הזחל"מים. הוא ניהל שיחה עירונית וגלויה עם אנשי המילואים, לוחמי חרמ"ש וטנקיסטים, ושמה לשמוע מפייהם כי חלה התקדמות רבה בחיל, בהשוואה לשנים קודמות. רה"מ הביע את שביעות רצונו מרוחם האיתנה של חיילי המילואים ומתחושת הבטחון המקננת בהם.

בנאומו שנשא לפני אנשי היחידה

הדגיש רה"מ, כי פנינו לשלום, אך עם זאת עלינו להיות בכוננות מתדת ולהפעיל תושיה וידע, כדי לעמוד בפני האיבה הערבית. הוא סקר את מניעי הפעולה האחרונה נגד סוריה והגיב על תוצאות דיוניה של מועצת הבטחון, באמרו, כי אמנם נמתחה ביקורת על פעולתנו מפי הנציגים במועצה, אך זו מהוה הד לשגרה. מרבית הנציגים הבינו, כי ההתנרות הבלתי פוסקת שבאה משטח סוריה, היא שגרמה לתגובה. מדיוני מועצת הבטחון יש להסיק, כי אין דעת הקהל בעולם משחררת את ממשלת סוריה מהאחריות להבטחת אי השנותן של פעולות זדוניות. לפיכך, דחתה הישירה את הצעת הגינוי שהוגשה נגדנו. בסיימו את דבריו חזר מר אשכול והדגיש, כי אין אנו מתעללים מידע מדעת הקהל הבינלאומית ומעל לכל — אין אנו שוכחים כי מטרתנו העליונה היא לחיות בשלום עם שכנינו. עם זאת צריך להיות ברור, כי ככל עם ומדינה, לא נוותר לעולם על זכות ההגנה העצמית ולא נפקיר את חיי חקלאינו ואזרחינו.

לאחר סיור מלווה בהסברים שערך במרכז ההדרכה, הוזמנו מר אשכול ופמליתו לסעוד על שולחנו של מפקד היחידה, כשכל קציניה מסובים לשולחן. רה"מ הודה על הסיור המאלף ונפרד ממארחיו במלים חמות.

גבור ישראל נפגש עם בעל ציון-לשבח

במסגרת הפעולות להחדרת מסו-רת השריון ולקירוב חיילי-השריון לעברו של החיל, הופגשו טוראי גנה סימן-טוב — גיבור ישראל וסמל שלום כהן, שזכה לא מכבר בציון לשבח.

גנה סימן-טוב זכה בעיטור „גיבור ישראל“ על ריתוק יחידת אויב בכפר עיראק סואידן, והוא פצוע פצעים אנושים בשתי רגליו. עומד על ברכיים שלמטה מהן רגליים מרוסקות, הצליח להפעיל מקלע מתוך זחל"מ, הגיש עזרה לחבריו הפצועים ועודם עד שהגיעה תגבורת. רת. בבית-החולים קטעו את שתי רגליו.

סמל שלום כהן צויין לשבח ע"י מפקד גייסות השריון סמוך לתום שירותו הסדיר, על שירות מצויין ונילוי מסירות, אחריות וקור רוח בזמן קרב. שלום כהן לקח חלק בקרבות אש נגד טנקים סוריים כ"תותחן טנק. במשך שירותו השמיד שלושה טנקים סוריים.

בפגישתם החליפו השניים רשמים

„הושג כאן הישג עצום. השריון התפתח בצעדי ענק... אבל הנשמה נשארה אותה נשמה. הברזל גדל והתעצם, אך הלב הפועם בו הוא אותו לב אמיץ.“

וחוויות מתקופת שירותם. בסיור ש-ערכו בסדנה הגייסית הוצג בפניהם טנק קרומבל שהופעל במלחמת ה-קוממיות. לאחר הביקור סיכם סימן טוב —

שעבדו את חלקת „120 הדונם“ שליד אשמורה. כוחותינו השיבו אש. בחילופי היריות שנמשכו כשעתיים הושמדו שני טנקים סוריים.

טרקטור שעבד בחלקה 53 שליד משק האון ב-30 למרס השנה, עורר עליו כנראה את רוגזם של החיילים הסוריים. מהמוצב הסורי הסמוך נפתחה אש לעבר הטרקטור. הטרקטוריסט נפצע. הוא הוחלף באחר, והעבודה נמשכה תחת חיפוי אש ישראלית. בתקרית זו הושמד טנק סורי אחד.

השריון בתקריות הצפון

גם השנה תרמו חיילי גייסות השריון מכוחם לשמירת בטחונם של חקלאים ישראלים שעייב-זו את אדמתם ליד גבולות המדינה. ב-13 לפברואר ש.ז. פתחו הסורים באש טנקים וארטילריה על טרקטורים ישראלים

ברכת
הועד-למען-החייל ת"א
ערב יום הגייס תשכ"ז

מזכרת היסוד
לבית השריון בתל-אביב יפו

זכר סג' יהודים היהודים סג' קצין
קצין פיקודי ארבעה חילות
התקופה המפורסמת והעצומה
העצומה של בית השריון
(תמונה ר' י')

יום שני בשבת העשירי לירח מרחשוון תשכ"ז (ג' אקטובר 1947)
שנת חמשת אלפים שבע מאות עשרים וארבע ליצירה-
השנה החמישים-וארבע לראשית בנינה של תל-אביב-
השנה החמש-עשרה לתקומתה של מדינת ישראל, למלחמת הקוממיות
ולכנינו של חיל-השריון בתוך צבא ההגנה לישראל -
השנה העשירית להתחלת האימוץ של חיל-השריון על-ידי
העיר תל-אביב-יפו -

ראש העיר תל-אביב-יפו, מר מרדכי נמיר, חברי מועצת העירייה,
מפקדי צבא ההגנה לישראל, מפקדי גייסות השריון וסגני קציניה,
חברי הנהלת הועד למען החייל ואחרים -

ערב יום גייסות השריון כאן, ברחוב כוחבי גלפולי אשר
במזרח העיר, על מגרש שדה-העירייה הקדושה למטרדה זו,
אבן-פינה לבית השריון.

זהו, שיקום על-ידי עיריית תל-אביב-יפו והועד למען החייל
בתל-אביב, ישיבת אכסניה, בית תרבות ומקום מרעו ובדור לחיילי
השריון המאומצים על-ידי העיר תל-אביב-יפו, ולחיילים אחרים של צה"ל
בזמן שהותם בעירנו בימי חופשתם.

נא הבית הזה את להאבדת העם את מגינו ושומרי בערונו
וישיבם בנפשות ברוח התרבות, העוהר והאחוה שתשרור
כבוד למדינה ותפארת לעיר העברית.

Handwritten signatures and notes in Hebrew and English, including names like 'Ed. W. Wagon Boston' and various dates and names.

זה
היום
היא
היא
היא
היא
במעמד
יריבו
הבית
יהי

חלפה עוד שנה ושוב אנו עומי-
דים ערב, יום גייסות-השריון
תשכ"ז, שוב ניתנת לנו ההזדמנות
להביא ברכתנו לשריונאים מעל דפי
„מערכות שריון“.

בבואנו היום לסקור פעולות האי-
מוץ וחלקו של הועד-למען-החייל
בביצוע משימות אלו מתמלא לבנו
גאווה על ההישגים שהושגו מיום בו
נטמן הגרעין הראשון והונח היסוד
לפעולות אימוץ גייסות-השריון.

ועדת-האימוץ-העירונית, בראשות
ראש העיר, מר מרדכי נמיר, הקצי-
בה השנה לפעולות אלו סכום הער-
לה על 60,000 ל"י. גולת הכר-
תרת של מפעלי האימוץ מהווה מפ-
על הנופש לשריונאים. השנה מקיי-
מת ועדת האימוץ ב„בית השריון“
בתל-אביב 16 מחוזיים (בני 7-11
יום כל אחד) ממחצית מאי ועד סוף
אוקטובר, וכן שלושה מחוזיים ב-
מאהל על חוף ימה של מכמורת.
סה"כ כ-17,000 ימי נופש.

הנופשים ב„בית השריון“ המפואר
והמרואה, נהנים מאירוח למופת -
ביקורים בבתי-קולנוע ובתיאטראות,
בריכת שחייה, ביקורים במפעלים,
מסיבות וכו'.

במכמורת מבליס הנופשים ברחצה
בים, במסיבות המאורגנות בשטח
המאהל תחת כיפת השמים, בבתי
הקולנוע שבנתניה ובישובים הסמו-
כים. בדרכם למחנה הנופש מבק-
רים החיילים במפעלי תעשייה ועומי-
דים מקרוב על תהליכי הייצור.

הפעולה השניה בחשיבותה במס-
גרת פעולות ועדת-האימוץ היא -
„יום-הגייס“, או יותר נכון „שבוע-
הגייס“. בארועי שבוע זה העשיר
במפעלים ופעולות, בולט החגיגון
המוקם במרכזה של העיר (בכיכר
המדינה סמוך ל„בית-החייל ע"ש

חגיגי לגילוי הלוט מעל אנדרטת טנק
„קרומול“ אשר תוצב ברחבה שליד
„בית השריון“.

הועד-למען-החייל בתל-אביב ימ-
שיך גם בעתיד לעמוד לימינה של
ועדת-האימוץ ולא יחסוך כל מאמץ
וסיוע הנדרשים להבטחת הצלחת
הפעולות הנערכות למען חיילי גיי-
סות-השריון.

יוסף ברץ) בו מבקרים עשרות אל-
פי בני-נוער, חיילים ואזרחים מהעיר
ומסביבתה בשטח גני התערוכה
נערכות חגיגות לילדי השריונאים
במסגרת „יום-הילד“. ב„היכל התר-
בות“, ב„בית השריון“ ובמחנה החיל,
נערכים נשפים ומסיבות לחיילים
ולקצינים.

השנה, יתקיים ב„יום הגייס“ טקס

הנופש בבית השריון

המים בבריכה צוננים, משיבי נפש בחום הכבד. קבוצת נערים משתעשעת בתוך הבריכה ובסביבתה.

ממבט ראשון — חבורת נערים עליזה ותו לא. גם מבט שני לא יגלה מאומה. אך אם תתעניין ו־תשאל, תגלה כי אין אלה בני נוער „רגילים“ המבלים חופשת קיץ.

שנה שלמה רצופה אבק, חוסר שינה ויזע עברה על הנמצאים ב־ברכת „גלית“ שביד־אליהו, עד ש־זכו לאותם ימים ספורים של נופש נכסף. שנה שלמה גירזו, טיפלו וניקו, עד שהגיעו ליום שמש זה, שוטפים מעליהם כל גרגר אבק ושוכחים

לזמן מה את הטנקים המצפים ב־בסיס.

אבי אברז'ל, חייל נמוך קומה, מוצק ושזוף, בעל חיוך נעים ודיבור מלוטש, אמר: „נעים לבוא לכאן, לחזות באנשים נקיים, בשדרות ירוקות ובנערות עוטות בגדיים. נעים לגור בבית־השריון. הכל נקי כל כך, הבנין מסודר ומטופח, החדרים מב־ריקים, החדרניות דואגות לכל פרט, האוכל מצוין וביחוד — טוב לישון. לישון ולנוח, ככל האפשר. טוב להתעורר פתאום בחמש לפנות בוקר ברוח ההרגל, לחפש את הבגדים המלוכלכים והמשומנים — לגלות מזרון גומאוויר, חדר של ממש בעל קירות ותקרה, ולהתהפך לצד שני לישון... לישון“.

מן המים עולה יהודה בן־סימון. בשאר ימות השנה הוא נהג־טנק. כעת הוא „סתם“ נופש. גם לו יש מה לומר: „הכל טוב ויפה. בריכה, כרטיסים לסרטים והצגות, אוכל טוב, שינה במיטות נוחות“.

בית־השריון מקיים מחזורי נופש בני 6 ימים כל אחד, מתחילת יוני עד נובמבר. בעת הנופש עומדים לרשות החיילים: הבנן עצמו — למנוחה ובליוי, בריכת „גלית“ ה־סמוכה לבית־השריון, ומופעי בידור שונים מדי ערב.

מסיבה נערכת בסיום כל מחזור. הנופשים רשאים להביא את חבריהם. תיהם. במסיבה מופיעים תזמורת ריקודים ואמנים, מוגש כיבוד וה־חברה מבלים בנעימים.

ספריה מקצועית לגייסות השריון

תח"ש הוא מדור העוסק בתורת חיל־שריון. לפני זמן לא רב, הוחל בטיפוח ספריה מקצועית ליד המ־דור. על ארגון הספריה ממונים שני חיילים, האחד שולט באנגלית וה־שני בצרפתית. השניים הוכשרו ל־תפקודם במשך מספר חודשים, ב־ספריות אזרחיות ובספריות צה"ל.

בנין הספריה כולל מספר חדרים. אחד המשמש כחדר קריאה, מצויד בשולחנות ובכיסאות נוחים ואחרים

גדושים בספרים ובחבורות הדרכה העוסקים בנושאים צבאיים. ל־נושא השריון מוקדש שטח נפרד וכרטיסיה מיוחדת, מפורטת. ה־ספריה מוציאה ידיעון, ובו רשימת הספרים והחבורות החדשים המג־עים לספריה, ופירוט נושאי ספרים אלה.

כיום נמצאים בספריה, שתחילתה מחסן ספרים ישנים, כ־6000 ספ־רים, מן החדשים והחשובים ביותר בשדה התורה הצבאית — ספרים אלה משמשים את קציני המטה לעבודות מחקר, ללימוד ולקריאה בשעות הפנאי — רבים מן הקצינים

מנצלים את הפסקת הצהריים כדי „לקפוץ“ לספריה, לשם עיון בחומר החדש וקריאה בחבורות השונות.

עקב בקשות שנתקבלו ממספר קצינים, הוחל בהכנת קטלוג מפר־רט, ערוך לפי נושאים. בעזרת הקט־לוג יאותר במהירות וביעילות כל החומר המצוי בספריה על אודות נושא מסוים.

מדי חודש בחודשו מגיעים ל־ספריה ירחונים חדישים ביותר, ה־מכילים את כל „המילים האחר־נות“ בשדה הטקטיקה הצבאית. מר־בית הספרים והירחונים כתובים אנגלית, צרפתית או גרמנית.

„כנר על הטנק“

להקת השריון מופיעה בתכניתה ה־שמינית „כנר על הטנק“. התכנית בוידה ע"י מיירי מגנוס, עיבוד מוסיקלי והדרכה — רפי בר־משה.

התכנית מושתתת על פזמונים ומעברי שעשוע. המנגינות ברובן זרות והותאמו להן מלים עבריות. ה־מעברים המשעשעים הם פרי המ־נאתה של הבמאית בעיקר.

התכנית רצופה הפתעות של מעשי קסמים כמו הופעת תרנגול מטיל ביצים, אלונקה מהלכת ללא תמיכה והתפרצות מבדחת של אחת מבנות הלהקה מתוך קהל הצופים.

הקטעים היפים בתכנית הם „רח־

מו“, מונולוג של דן אלמגור על חייל הנשחק בין פקודות הרופא ואימת הרס"ר. הפזמון „דינה דינה“ של תרצה אתר לפי נעימה יוונית אשר הגיעה לראש מצעד הפזמונים. הקטע „גרי צימרשק“ של בלה אלמון ושולמית רוז והפרודיות „לה־יות או לא להיות“ ו„גינגס בונד“. התכנית מסתיימת בשיר „שיעור ב־היסטוריה“ בו נלמדת ההיסטוריה של גייסות השריון. תזמורת הלהקה מורכבת משה מנגנים. זו תזמורת מעולה שאינה נופלת ברמתה מזו של תזמורת מקצועית. כל אחד מחיילי התזמורת שולט לפחות בשני כלי נגינה כך שתוך מהלך התכנית ניתן להאזין לגיטרה חשמלית, אקורדיון, חצוצרה, טרומבון, כינור, גיטרה־בס, טוללת תופים, פסנתר ועוד.

בימים אלה תגיש הלהקה את הצגת ה־100 כאשר מאחוריה כבר הופעות לפני קהל מגוון מורכב מ־חיילים בשירות סדיר ומילואים, אזרחים, בני נוער וילדים ביניהם ילדים נכים.

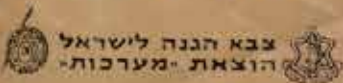
קטעי ביקורת מתוך עתונות אזרחית „כנר על הטנק — תכניתה החדשה של להקת השריון היא מן הטובות ביותר שנראו בשנים ה־אחרונות על קרשי במה צבאית“. „להקת השריון בביצוע מבריק... ה־להקה הצליחה לצורך תכניתה זו לגייס שורה של זמרים, שחקנים, קומיקאים ונגנים, שבמופעי צוות וסולו הופכים אותה לאחד המב־צעים המבריקים ביותר שראינו ל־אחרונה, בתחום הבידור הקל“.

הופיעו

דואר רשמי

דפוס נודט בע"מ